

Büntetés-végrehajtási reintegrációs ismeretek

Írta, szerkesztette: Ranga Attiláné c. bv. alezredes
Vörös Erzsébet bv. őrnagy

JEGYZET LEZÁRVA: 2020. április

„embertelenséggel nem lehet
emberiességet elérni”
/Pestalozzi/

1. A FOGVATARTOTTAKKAL VALÓ BÁNÁSMÓD ELVEI ÉS GYAKORLATA

A bánásmód a tágabb értelemben emberek közötti viszonyt jelent. Olyan viszonyt, amelyben az egyik fél valamilyen hatalmi pozícióban áll, a másik fél pedig valamilyen alárendeltségi, függőségi helyzetben van. Ilyen pl. a főnök-beosztott, tanár-diák, **fogva tartó-fogvatartott** közötti viszony.

A fogvatartottakkal való bánásmód

A fogvatartotti szerv (büntetés-végrehajtás) **a letartóztatott, az elítélt, valamint az egyéb jogcímen fogvatartott (a kényszergyógykezelt, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy, a rendbírság helyébe lépő elzárásra kötelezett személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető), -továbbiakban: fogvatartott- között büntetés-végrehajtási jogviszony** keletkezik. A büntetés-végrehajtási jogviszony hatalmi viszony ugyan, de nem jelentheti a fogva tartott jogfosztottságát, teljes alárendeltségét és kiszolgáltatottságát. A fogvatartott a büntetés-végrehajtásnak nem tárgya, hanem alanya, akit a büntető szankció végrehajtása során jogok illetnek meg, és kötelezettségek terhelnek.

A fogva tartó szervezetnek, mint a jogviszony másik alanyát szintén meghatározott jogok illetik meg, és kötelezettségek terhelik, ezek érvényesítésével hajtja végre a szankcióit. Ennek során különösen érvényesülnie kell annak az elvnek, hogy a fogva tartó szerv és a fogvatartott között minden érintkezésnek csak a jogviszony alapját, a jog által szabályozottan szabad történnie.

A bánásmód alapelvei

A fogvatartottakkal való bánásmódot a felvázolt alaphelyzet határozza meg. Ebből fakadnak a bánásmód alapelvei:

1. tiszteletben kell tartani a fogvatartottak emberi jogait,
2. a fogvatartottakkal emberségesen, az emberi méltóság tiszteletben tartásával kell bánni,
3. tilos kínzást, embertelen, megalázó bánásmódot alkalmazni,
4. tartózkodni kell mindenfajta diszkriminációtól.

Az emberséges bánásmód, valamint az **emberi méltóság** tiszteletben tartásának követelményét több nemzetközi dokumentum és hazai jogszabály is meghatározza.

Az **Európai Börtönsszabályok** ekképpen fogalmaz:” a szabadságtól megfosztás olyan tárgyi és erkölcsi viszonyokban nyilvánulhat meg, melyek meghatározzák az emberi méltóság tiszteletben tartását...”

Az emberséges bánásmód követelménye az **Alaptörvény**ből is következik, amely kimondja, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.

Összefoglalva tehát: *embertelen a bánásmód, ha a fogva tartásra vonatkozó normákat olyan mértékben megsérti, melynek következtében a fogvatartott emberi méltósága is sérelmet szenved.*

2. A SZABADSÁGVESZTÉS BÜNTETÉS VÉGREHAJTÁSA

A Büntető Törvénykönyvről szóló, többször módosított 2012. évi C. törvény (BTK.) szankciórendszerének **legsúlyosabb fő büntetési** neme, a szabadságvesztés-büntetés.

A szabadságvesztés végrehajtásának célja

A büntetés célja a társadalom védelme érdekében annak megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.

A BTK. a büntetés célját a törvényben szabályozott büntetésekre irányadóan határozza meg, kiemelve a társadalom védelme érdekében mind az egyéni, mind az általános megelőzést. A hatályos Büntetés-végrehajtási Törvény erre is figyelemmel fogalmazza meg a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának célját az alábbiak szerint:

Az ügydöntő határozatban meghatározott joghátrány érvényesítése, valamint a végrehajtás alatti reintegrációs tevékenység eredményeként annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után a társadalomba sikeresen visszailleszkedjen és a társadalom jogkövető tagjává váljon.

Ez a követelmény nem más, mint az elítéltnak kiutat kínálni korábbi életvitele megváltoztatásához, segítséget nyújtani számára a szabadulás utáni társadalmi beilleszkedéshez.

Az elítéltet kizárólag a büntetés céljának eléréséhez szükséges legkisebb mértékű korlátozásoknak lehet alávetni. A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtási szervezet az elítélt életébe csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben avatkozik be.

A szabadságvesztés végrehajtásának feladata

A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell, hogy az elítélt önbecsülése, személyisége, felelősségérzete fejlődhessen, és ezáltal felkészüljön a szabadulása utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.

A nemzetközi normákból a hazai szabályozásba átvett, alapelvi szinten megjelenő elemek, mint az önbecsülés fenntartása, a felelősségérzet fejlesztése, a büntetés-végrehajtási szervezet azon kötelességét is hangsúlyozzák, hogy a börtönbüntetés - amennyire az lehetséges - ne károsítsa az egyén értékeit, így önértékelését, önálló életvitelre való képességét, ellenben keltse fel felelősségérzetét saját jövőbeni sorsának alakulásáért.

Az elítélt önbecsülésének fenntartását:

- megfelelő bánásmóddal,
- értelmes tevékenység szervezésével,
- a társadalmi hasznosság tudatának kialakításával, illetve erősítésével lehet elérni.

Az elítélt felelősségérzetének fokozásához pedig:

- az öntevékenységet, önképzést,
- iskolai tanulmányokban való részvételt
- jutalmazást, fegyelmi felelősségre vonást,
- a munkavégzés lehetőségeit,
- valamint a családi társadalmi, kapcsolatok támogatását kell felhasználni.

A reintegráció

A Büntetés-végrehajtási Tv (továbbiakban Bv kódex) szerint reintegrációról beszélünk, amely magában foglal minden olyan tevékenységet, illetve programot, amelyek hozzájárulnak a fogvatartott társadalomba való visszailleszkedésének eredményességéhez, illetve a speciális prevenció sikerességéhez.

E célhoz nélkülözhetetlen az elítélt **önkéntes és aktív** részvétele a börtönélet valamennyi szegmensének a **célirányosan összehangolt munkája**, valamint a „szabad társadalom” segítő közreműködése. A reintegrációs folyamat során törekedni kell az elítélt önbecsülésének és felelősségérzetének kialakítására, fejlesztésére, a szabadulás után a munkaerő-piaci és a társadalmi életébe való beilleszkedésének elősegítésére.

A szabadságvesztés céljának érvényre juttatásához, a reintegráció megvalósulásához reintegrációs programok teljesítése szükséges, melynek megvalósítása elsődlegesen a büntetés-végrehajtási szervezet feladata.

Reintegrációs program: azoknak az előre eltervezett és tudatosan irányított eseményeknek, programoknak az összefüggő sorozata, melyek előkészítik, illetve lehetővé teszik az elítélt befogadását megelőző életkörülményeiből, életviteléből eredő hátrányainak csökkentését, személyisége és szociális készségei fejlesztését, intézeti rendbe, majd a társadalomba való beilleszkedését.

A reintegrációs programok során az alkalmazott eljárásokat az elítélt **személyiségéhez**, egyéni képességeihez, szükségleteihez kell **igazítani**. A végrehajtáshajtás egyéniesítése szükségessé teszi az elítéltek meghatározott szempontok alapján történő **differentiálást** (csoportképzését). Az egyéniesítés további érvényesítése az egyes csoportokon belül kialakított speciális reintegrációs, kezelési, gondozási módszerek alkalmazásával történhet.

Az egyéniesített fogvatartási programterv elkészítése során az elítéltet a büntetés-végrehajtási intézet támogatja a bűncselekmény elkövetéséhez vezető okok felismerésében, a bűncselekmény következményeinek és az okozott sérelmek tudatosításában, valamint a lehetséges helyreállítási-, jóvátételi cselekmények megtervezésében és kivitelezésében.

Az egyéniesített fogva tartási programterv eszköze annak, hogy a fogva tartott személyre szabottan, az egyéniesítés elve mentén, tevékeny közreműködésével, a személyzet támogatásával járjon hozzá a büntetés-végrehajtási célok eléréséhez. A pozitív, illetve a negatív irányba történt elmozdulásokat egyaránt szükséges minden esetben elemezni, rögzíteni.

Főbb tartalmi elemei:

- A fogvatartott személyiségének feltérképezése; a szemmel látható hiányosságokkal, devianciával való szembesítés, /dokumentum tanulmányozás, befogadó beszélgetés/
- Erkölcsi, akaratni nevelés, / pl. tájékoztatás a házirendről, az együttélés szabályairól, jutalmazásról, fenyítésről stb./
- Értelmi, kulturális reintegráció, a büntetés-végrehajtási szervezet lehetőségeit figyelembe véve/ pl. iskolai tanulmányokra ösztönzés, vegyen részt szakmai oktatásokban, szakképzésekben stb./
- Társadalmilag hasznos tevékenységekre való ösztönzés, iránymutatás/pl. munkáltatás, vegyen rész jóvátételi programokban, igyekezzen beilleszkedni a társai közé stb./
- A büntetés-végrehajtási intézet által megfogalmazott egyéb elvárások ismertetése./fegyelemsértés, bűncselekmény elkerülése, személyi állománnyal szemben tisztelettel viselkedés stb./

3. KOCKÁZATELEMZÉSI ÉS KEZELÉSI RENDSZER

A Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer

A büntetés-végrehajtási szervezet az elítélt visszaesési és fogva tartási kockázatainak felmérése, értékelése és kezelése, illetve a sikeres társadalmi reintegráció elősegítése érdekében Kockázatelemzési és Kezelési Rendszert (a továbbiakban: KEK rendszer) alakított ki és működtet.

Kockázatelemzési és Kezelési Rendszer: az elítélt visszaesési és fogva tartási kockázatának a felmérése, értékelése és kezelése érdekében kialakított és működtetett szakmai rendszer.

A KEK rendszer célja: büntetés-végrehajtás hatékonyságának növelése, az eredményes reintegráció elősegítése, a visszaesés számának csökkentése az egyes fogva tartási és visszaesési kockázatok feltárása, elemzése, kezelése, a fogva tartottak motivációjának elérése és fenntartása révén.

A KEK rendszer részei:

- a kockázatelemzésre szolgáló Prediktív Mérőeszköz /PME/ (Prediktív:Előrejelző, következtető)
- a kimutatott kockázatokra irányuló speciális kezelési programok,
- illetve a progresszív rezsimszabályok

A prediktív mérőeszköz által mért kockázati tényezők:

- öngyilkosság,
- agresszív viselkedés,
- pszichoaktív szerhasználat,
- fogolyszökés,
- fogvatartotti hierarchiában várhatóan alacsony státusz,
- fogvatartotti hierarchiában várhatóan magas státusz.

A felmérés során a kockázatcsoportokat külön-külön kell értékelni, amelynek alapján a kockázati érték **magas, közepes vagy alacsony** lehet.

A befogadás

A Büntetés-végrehajtási Törvény alapján a befogadás központi eleme minden esetben a kockázatelemzés és az értékelés, valamint ez alapján a megfelelő rezsime kijelölése.

Befogadási és Fogvatartási Bizottság feladatai

A Befogadási és Fogvatartási Bizottság az elítéltek egyéniesítését, progresszív rezsimerendszerbe helyezését, a reintegrációs céloknak leginkább megfelelő programokban való részvételük elősegítését megvalósító, helyi döntéshozó szakmai testület.

A BFB ülésein kötelezően részt vesz a biztonsági osztályvezető, a büntetés-végrehajtási osztályvezető, a munkáltatás-biztonsági vezető, vagy az általuk kijelölt személyek, a nyilvántartási szakterület képviselője, az illetékes reintegrációs tiszt, az egészségügyi szakterület képviselője és a gazdasági vezető által megbízott személy. A bv. gazdasági

társaság további képviselőit az ügyvezető igazgató jelöli ki a gazdálkodó szervezet alkalmazottai közül.

A Befogadási és Fogvatartási Bizottság feladatai:

1. A befogadó részlegen történő elhelyezését **követő nyolc** napon belül a kiadott módszertani útmutató alapján **kockázatelemzési vizsgálatát** pszichológus bevonásával kell elvégezni. A kockázatelemzési vizsgálat eredményének kiértékelését követő öt napon belül az elítélttel együttműködve a részleg vezetője elkészíti az egyéniesített fogva tartási programtervet.
2. Legkésőbb a befogadó részlegbe helyezést követő **tizenötödik** napon az elítéltet a Befogadási és Fogvatartási Bizottság meghallgatja és dönt az elítélt rezsimbesorolásáról (enyhébb, általános, szigorúbb) és biztonsági kockázati besorolásáról (alacsony, közepes, magas).
3. Az egyéniesített fogva tartási programtervnek tartalmaznia kell a szükséges egészségügyi, pszichológiai feladatokat, valamint az elítélt foglalkoztatásba, továbbá személyiségfejlesztő programokba történő bevonására irányuló terveket.
4. Az elkészült egyéniesített fogva tartási programtervet a fogva tartás során az elítélt előmeneteléhez igazodva módosítani lehet. Az elítélt előmenetelét a reintegrációs tiszt nyomon követi és az eredményeket vagy megállapításait a reintegrációs nyilvántartásban rögzíti.
5. A büntetés-végrehajtás befogadó részlegében elhelyezett elítélt vonatkozásában a **végrehajtási fokozatnak** megfelelő **általános rezsimszabályokat** kell alkalmazni.
6. A befogadó részlegben elhelyezett elítélt a munkavégzés alól mentesíthető vagy részére csökkentett munkaidő állapítható meg.
A befogadó részlegen való elhelyezés időtartamába nem számít be az IMEI-ben, a Központi Kórházban vagy a más bv. intézetben megőrzésen töltött idő.
7. A fogvatartott egyéniesítéséhez igazodó rezsimmegvalósítási kategóriába sorolásáról, és annak megváltoztatásáról, valamint a magas szintű biztonsági kockázati besorolásáról a Befogadási és Fogvatartási Bizottság határozattal dönt.
8. Halaszthatatlan esetekben az elítélt rezsimmegvalósítási kategóriájának, illetve elhelyezésének módosításáról a büntetés-végrehajtás parancsnoka is határozhat. Halaszthatatlan az eset, ha fogolyzandulás, fogolyszökés, támadás, tömeges ellenállás, önkárosítás, vagy bármilyen, az intézet biztonságára veszélyt jelentő más körülményről bejelentés érkezik, valamint ha rendkívüli esemény bekövetkezéséről tartani lehet.
9. A fogva tartásért felelős szakterületek bevonásával a büntetés-végrehajtásnál kell elvégezni – legalább hathavonta – az elítéltek kötelező felülvizsgálatát a rezsimbe helyezés vonatkozásában, amelyről a Befogadási és Fogvatartási Bizottság dönt.

A Befogadási és Fogvatartási Bizottság elítéltekkel kapcsolatos feladatai

- az elítélt elhelyezése,
- a rezsimbe sorolás és a besorolás megváltoztatása,
- a rezsimbe helyezés felülvizsgálata
- a reintegrációs programba történő bevonás, ilyen programba történő helyezés vagy annak megszüntetése,
- a biztonsági kockázati besorolás és a besorolás megváltoztatása,
 - a) az **alacsony** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében *legalább évente*,
 - b) a **közepes** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében *legalább hathavonta*,
 - c) a **magas** szintű biztonsági kockázati besorolású elítélt esetében *legalább háromhavonta*
- felülvizsgálja.

- A besorolás alapjául szolgáló körülmények változása esetén a BFB – halaszthatatlan esetben a bv. intézet parancsnoka – az elítélt biztonsági kockázati besorolását határidőktől függetlenül is köteles megváltoztatni.
 - a nem dolgozó és újonnan befogadott elítélt munkába állítása, a munkahely és a munkakör kijelölése,
 - a dolgozó elítélt más munkahelyre történő áthelyezése, munkahelyről történő leváltása
 - a büntetés-végrehajtási szerv orvosának javaslata alapján döntés a munkaterápiás foglalkoztatásról, annak munkaidejéről és munkarendjéről,
 - az oktatásra, a szakképzésre és a továbbképzésre jelentkezők beiskolázása,
 - a hosszúidős speciális részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése
 - a gyógyító-terápiás részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése,
 - a pszichoszociális részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése,
 - a drogrevenüciós részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése,
 - az alacsony biztonsági kockázatú részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése,
 - reintegrációs őrizet elrendelésére javaslattevés,
 - a vallási részlegen történő elhelyezés vagy annak megszüntetése,
 - a jogszabályban meghatározott egyéb feladat.
- Ha a reintegrációs őrizet végrehajtását a bv. bíró megszüntette, illetve a bv. ügyész a szabadságvesztés ideiglenes foganatba vételét elrendelte, az elítélt elővezetését követően - amennyiben arra hivatali munkaidőben kerül sor - a BFB-nek soron kívül ülést kell tartania az elítélt rezsim- és biztonsági kockázati besorolásának megállapítása céljából. Hivatali időn kívüli befogadás esetében a besorolást a következő munkanapon kell végrehajtani.
- A megőrzésre szállított fogvatartott biztonsági kockázatba sorolását felül kell vizsgálni az ideiglenes elhelyezést biztosító bv. intézetben, amennyiben az előállítás során személy elleni erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt - jogerős- vagy nem jogerős ítéletet kapott. Megőrzésről visszaszállítást követően a soron következő BFB ülésre elő kell állítani, és felül kell vizsgálni a rezsimbe és biztonsági kockázati besorolását.
- Amennyiben a fogvatartott rezsimbe és biztonsági kockázati csoportba sorolása megváltozik, felül kell vizsgálni a munkahelyét vagy a munkakörét is, továbbá minden esetben össze kell vetni a fogvatartott digitális fényképét az aktuális megjelenésével. Amennyiben a vizsgált fogvatartott fényképe aktualitását veszítette, a BFB vezetője azonnal intézkedni köteles új fénykép elkészítésére. Az aktuális fénykép elkészültéig a fogvatartott a munkahelyére nem kísérhető le.
- A BFB-nek a fogvatartott meghallgatása során minden alkalommal meg kell győződnie a számítógépes rendszerben rögzített indexkép személyazonosításra való alkalmasságáról. A befogadási eljárás lefolytatása hivatali munkaidőben a Bűnügyi Nyilvántartó Csoport elsődleges feladata. Hivatali munkaidőn kívül a befogadást a szolgálatban lévő biztonsági tiszt hajtja végre. A letartóztatott, az elkövető, vagy elítélt befogadását a reintegrációs tiszt, hivatali időn túl a biztonsági tiszt hajtja végre, melyhez biztosítjuk számára a befogadó adatlapot. **(1. melléklet: Befogadó adatlap)**

4. A DIFFERENCIÁLÁS, ÉS A PROGRESSZÍV REZSIMSZABÁLYOK ALKALMAZÁSA

Differenciálás: Az elítéltek csoportosítása meghatározott szakmai szempontok alapján.

A differenciálás lehetővé teszi a hatékony kezelést, a reintegrációs célok megvalósítását, valamint segíti a rendkívüli események megelőzését, és a börtönártalmak csökkentését.

A differenciálásnak kötelező normái a jogszabály által leírt kötelező **elkülönítési szabályok**, melyek értelmében el kell különíteni:

- a különböző végrehajtási fokozatba tartozókat egymástól,
- a férfiakat a nőktől,
- a fiatalkorúakat a felnőtt korúaktól,
- a fekvőbetegeket az egészségesektől,
- katonákat a katonának nem minősülő elítéltektől,
- a fertőző betegeket a nem fertőző betegektől,
- dohányzókat a nem dohányzóktól.

A nemzetközi és a hazai szakirodalom alapján az alábbi „alap” fogvatartotti csoportok kialakítása lehet indokolt:

- a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélték,
- kábítószerfüggő vagy alkoholbetegek,
- első büntényes, nem erőszakos bűncselekményt elkövetők,
- HIV pozitív, AIDS-es és más fertőző betegek,
- kisgyermekes nők,
- szexuális jellegű bűncselekményt elkövetők,
- idegen állampolgárságúak,
- csökkent munkaképességűek,
- alapfokú iskolai végzettséggel nem rendelkezők,
- szakképzetlenek,
- szabadulás előtt állók,
- fokozott őrzés és felügyelet alatt állók,
- magas biztonsági kockázatot jelentők,
- sebezhetőek,
- védelmet igénylők (pl. volt hivatásos állományú tagok).

Az elkülönítést külön részlegen, ennek elkülönített részén, illetve külön zárkában vagy lakóhelyiségben kell végrehajtani.

A gyógykezelés érdekében a különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a kórteremben, a betegszobában, a fertőző elkülönítőben, illetve az e célra kijelölt zárkában közösen helyezhetők el, valamint az orvosi vizsgálatra, illetve egészségügyi rendelésre közösen várakozhatnak.

Végrehajtási fokozattól függetlenül az elítéltek – az adott részlegen belül – együtt helyezhetők el a gyógyító-terápiás és az átmeneti részlegen, a drogprevenciós részlegen, a pszichoszociális részlegen, a hosszú időre ítélték részlegén, az enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása során, a fiatalkorú elítéltek részlegén és az anya-gyermek együttes elhelyezése esetén.

A különböző végrehajtási fokozatú elítéltek a munkahelyen együtt dolgozhatnak, az általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban, a felsőoktatásban, a szakmai képzésben, a sport és a kulturális programon, a szállítás és az előállítás során, valamint a vallásos szertartásokon és más rendezvényeken közösen vehetnek részt, továbbá a szabad levegőn és a közös étteremben együtt tartózkodhatnak.

5. REZSIM

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje alapvetéseiben nincs változás. Továbbra is a bíróság által meghatározott fokozatban hajtják végre a büntetés-végrehajtási szervezet által kijelölt, lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb eső büntetés-végrehajtási intézetben.

A Bv kódex egyik legnagyobb változtatása a rezsimszisztem bevezetése, amely alapján a végrehajtás során három féle rezsime különböztetünk meg./enyhébb, általános, szigorúbb/

A rezsime az egyéniesítés alapelvéhez igazodó, az elítélre vonatkozó reintegrációs célok megvalósítását biztosító végrehajtási környezet, amelyet e törvény vagy annak céljaival összhangban a büntetés-végrehajtási szervek vezetői hoznak létre.

A progresszív rezsimszabályok olyan tevékenység- és teljesítmény alapú osztályozási rendszer, amelyben a besorolás és az előmenetel az elítélt együttműködési hajlandóságán és motivációján alapul és annak folyamatos fenntartását, illetve fejlesztését célozza, és az elítélt együttműködésének fenntartásával és fejlesztésével hozzájárul a reintegrációs tevékenység hatékonyabbá tételéhez azáltal, hogy az elítélt reintegrációs folyamatban történő aktivitásának elérését szolgálja.

A progresszív rezsimszabályok egymásra épülő **szigorúbb, általános, enyhébb** rezsimekben valósulnak meg.

Szigorúbb rezsimekategóriába kell besorolni az elítéltet, különösen ha

- a fogva tartás rendjét vagy biztonságát súlyosan megsérti, vagy
- a részére meghatározott egyéniesített fogva tartási programtervben foglaltakat nem tartja be, az abban való együttműködést megtagadja.

Általános rezsimekategóriába kell besorolni az elítéltet, különösen ha

- a fogva tartás rendjét és biztonságát nem veszélyezteti, vagy
- a részére meghatározott egyéniesített fogva tartási programtervben foglaltak megtartása, abban való együttműködése fejlesztésre szorul.

Enyhébb rezsimekategóriába lehet sorolni az elítéltet, különösen ha:

- a fogva tartás rendjét és biztonságát maradéktalanul megtartja és a büntetés-végrehajtás. intézet biztonságára kockázatot nem jelent,
- a büntetés-végrehajtás. intézet személyi állományával szembeni magatartási kifogástalan, és
- a részére meghatározott egyéniesített fogva tartási programtervben foglaltakat maradéktalanul megtartja, abban való együttműködése példamutató.

A fogva tartásért felelős szakterületek bevonásával kell elvégezni **legalább hathavonta** az elítéltek kötelező felülvizsgálatát a rezsime helyezés vonatkozásában, mely során a Befogadási és Fogvatartási Bizottság vizsgálja különösen:

- az egyéniesített fogva tartási programtervben meghatározottak teljesülését,
- az elítélt motivációját, annak fejleszthetőségét a reintegrációs célok vonatkozásában,
- az elítélt magatartását, együttműködését a büntetés-végrehajtási intézet személyi állományával.

A meghatározott felülvizsgálatot soron kívül kell végrehajtani:

- ha a büntetés-végrehajtási bíró a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát megváltoztatja,
- ha olyan szabadságvesztés végrehajtásra érkezik értesítés, amely a szabadságvesztés végrehajtási sorrendjére kihatással van,
- ha a folyamatosan töltött szabadságvesztések esetén a soron következő szabadságvesztés végrehajtási fokozata eltér az előzőtől.

A szabadságvesztés során az azonos rezsimekategorióba sorolt elítélteket lehetőség szerint együttesen kell elhelyezni.

A **biztonsági zárkában vagy részlegen** elhelyezett elítéltet a fegyház végrehajtási fokozata szerinti **szigorúbb rezsimekategorióba** kell besorolni, ahol a szigorúbb progresszív rezsimszabályok a meghatározóak.

6. REINTEGRÁCIÓS PROGRAMOK

Az elítéltek reintegrációja:

- Oktatás és szakképzés
- Munkáltatás, munkaterápiás foglalkoztatás
- Közművelődés, szabadidős tevékenység

Családi-, társadalmi kapcsolatok támogatása:

- A levelezés
- A látogatás, látogató intézeten kívüli fogadása
- A távbeszélő használata
- A csomagküldés lehetősége
- Vallásgyakorlás, lelki gondozás
- Társadalmi kötődési program
- Eltávozás, kimaradás
- Reintegrációs őrizet

Az elítéltek reintegrációja

Oktatás és szakképzés

A reintegráció elérésében nagyon fontos elem az oktatás, képzés, a különböző programokon, továbbképzéseken való részvétel lehetősége.

A fogvatartottak iskolai végzettsége, előképzettsége mindenütt alacsonyabb a társadalmi átlagnál, amely jelzi, hogy a bűnelkövetők többségénél a normál szocializációs folyamatokban zavarok keletkeztek.

Mindenkinek lehetősége van az oktatásban részt venni, még a biztonsági zárkában, vagy hosszúidős speciális részlegen elhelyezett elítéltnak is, akik az oktatásban **egyéni tanulóként** vehetnek részt.

1. Alapfokú iskolai oktatás:

- Az alapfokú oktatásban résztvevők tanszereit, **tankönyveit és az oktatás egyéb költségeit** a büntetés-végrehajtási intézet vagy az elítélt oktatására, képzésére, a nevelési-oktatási intézménnyel szerződésben álló fél biztosítja.
- Ha az alapfokú oktatásban részt vevő elítélt **tudásszintje** a bizonyítványában feltüntetettekhez képest nagyfokú lemaradást mutat, az elítélt részére a felzárkóztatást biztosítani kell.
- Az oktatásban való részvétel felnőtt fogvatartottak esetén önkéntes alapon történik, viszont fiatalok esetén **16 éves korig kötelező**.
- A fogvatartottak **munka** mellett tanulnak, így a képzésen való részvétel nem helyettesíti az elítélt munkában való részvételi kötelezettségét.
- Az általános iskolai oktatásban részt vevő elítéltet – ha büntetés-végrehajtási intézet működési körében felmerült okból nem állították munkába, illetve nem rendelkezik nyugellátással, vagy járadékkal – a képzés ideje alatt az alapmunkadíj egynegyedének megfelelő pénzbeli térítés (**ösztöndíj**) illeti meg.
- Azon képzési formák esetében, amelyért az elítéltet ösztöndíj illeti meg, büntetés-végrehajtási intézet **oktatási-képzési megállapodást** köt az elítélttel. A megállapodásban

az elítéltet tájékoztatni kell arról, hogy ha a tanulmányait megkezdi, és a képzésben önhibájából nem vesz részt, illetve indokolatlanul megszakítja, a felmerült költségek teljes vagy részleges megtérítésére kötelezhető.

- Az oktatásban részesülő elítélt tanulmányi eredményétől, szorgalmától és magatartásától függően **kiegészítő ösztöndíjban** részesül, amely a tanítási év egyes féléveinek zárásakor tanévenként két alkalommal adható, ha az elítélt félévenként legalább négyes tanulmányi átlageredményt ért el. Az elbírálás és a kiegészítő ösztöndíj mértékét rendelet szabályozza.
- Az oktatásban való részvételről a **BFB dönt**.
- Az oktatást **civil oktatási intézmények** együttműködési megállapodás alapján végzik a büntetés-végrehajtási intézetekben, így a kiállított bizonyítvány nem utal a büntetés-végrehajtásra.
- A **tanterv** megegyezik a civil életben alkalmazottal, azonban bizonyos tantárgyak módosult oktatása szükséges biztonsági okokból. (például kémia, fizika, stb.)

2. Középfokú iskolai oktatás:

- Az oktatásban való részvétel nem helyettesíti az elítélt **munkában való részvételi** kötelezettségét.
- A törvény az **ösztöndíj** megállapítását a középiskolai oktatásban való részvétel esetén is biztosítja, az alapfokú képzés feltételeinek megfelelően.
- A képzésen való részvétel **önkéntes** alapon történik, részvételről a **BFB dönt**.
- A képzés költsége a szervezőt terheli, de a költségekhez az elítélt önként is hozzájárulhat.
- Az oktatást **civil oktatási intézmények** együttműködési megállapodás alapján végzik a büntetés-végrehajtási intézetekben, így a kiállított bizonyítvány nem utal a büntetés-végrehajtásra.
- A **tanterv** megegyezik a civil életben alkalmazottal, azonban bizonyos tantárgyak módosult oktatása szükséges biztonsági okokból. (például kémia, fizika, stb.)
- A vizsgák esetén elítélt kérelmére félévenként vizsgánként **öt nap** munkavégzés alóli felmentés illeti meg.

3. Felsőfokú oktatás:

- A képzésben az elítélt **önkéntes** alapon, kérelmére vehet részt.
- A bv. intézet **parancsnokának döntése** alapján az elítéltet különös méltánylást érdemlő esetben a felsőfokú tanulmányok folytatása során is megilleti az **ösztöndíj**, az elítélttel képzési megállapodást kell kötni, amely tartalmazza az elítélt kötelezettségeit, valamint a nem teljesítéssel járó megtérítési kötelezettséget is.
- A bv. intézet parancsnokának döntése szerinti időtartamra és rendszerességgel az elítélt részére a nyelvtanulás, illetve nyelvvizsga letétele érdekében az idegen nyelvű szöveg meghallgatásához a bv. intézet **technikai eszközt** is biztosíthat.
- A felsőfokú tanulmányokat folytató elítéltet vizsgánként kérelmére **négy nap** munkavégzés alóli felmentés illeti meg.
- A képzés **költségei az elítéltet terhelik**.

4. Szakképzés:

- A képzésben az elítélt önkéntes alapon, **kérelem** alapján vehet részt.
- A részvételről a **BFB dönt**.
- Az elítéltek szakképzését elsősorban azokban a szakmákban kell megszervezni, amelyek elősegíthetik a szabadulás után a társadalom életébe való beilleszkedést, vagy a büntetés-végrehajtási szervben belül történő munkavégzést, célja az elítéltek **munkaerő piaci esélyeinek a növelése** a szabadulásuk után.
- Az elítéltek részére szakképzést a munkáltató, a büntetés-végrehajtási szerv, vagy jogszabály által arra felhatalmazott egyéb szerv, illetve a magánszemély külön-külön vagy együttesen is szervezhet.
- A szakképzés **költségei a szervezőt terhelik**, a költségekhez az elítélt önként is hozzájárulhat. Ha az elítélt bekezdése oktatás, szakképzés költségeihez önkéntesen hozzájárul, a hozzájárulás mértékét képzési megállapodásban kell rögzíteni.
- Ha a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka az iskolarendszeren kívüli szakképzés során engedélyezi az elítélt számára az ösztöndíj megállapítását, az elítélttel **képzési megállapodást** kell kötni, amely tartalmazza az elítélt kötelezettségeit, valamint a nem teljesítéssel járó megtérítési kötelezettséget is.

Munkáltatás és munkaterápiás foglalkoztatás

A korábbi szabályozással ellentétben a munkáltatás törvényi szinten rögzített célja a büntetés-végrehajtási szervezet számára kitűzött szervezési cél, amelynek értelmében az elítéltek munkáltatása, az általuk végzett tevékenységek kiválasztása és támogatása során úgy kell eljárni, hogy **az elítéltek lehető legszélesebb köre vegyen részt a munkáltatásban** és az ellátásukhoz szükséges lehető legtöbb terméket és szolgáltatást saját maguk állítsák elő.

A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtási szervezet adottságai szerint biztosítani kell az elítélt munkáltatását

Munkáltatás: a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor az elítéltek vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy és a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető munkavégzése **szervezetten, rendszeresen, haszon- vagy bevételszerzési céllal**, a munka törvénykönyvében szabályozott munkaviszonytól eltérő, jogszabályban meghatározott feltételekkel és **díjazás ellenében** történik.

Az így létrejövő munkáltatási jogviszony alanyai munkáltatóként a **büntetés-végrehajtási intézet**, a fogvatartottak kötelező foglalkoztatására létrehozott **gazdasági társaság** vagy **más gazdálkodó szervezet**, valamint munkavégzőként az elítélt vagy a kényszerintézkedés hatálya alatt álló személy, illetve a szabálysértési elzárásra kötelezett elkövető.

Az intézeteknek **Munkáltatási Szabályzatot** kell készíteni, mely tartalmazza a munkahelyekkel kapcsolatos minden adatot, követelményt, és a különféle besorolásokat is.

Munkáltatásban kizárólag csak az az elítélt vehet részt, **aki tizenhatodik életévét betöltötte**.

Az elítélt **munkába állításáról** és annak módosításáról a munkakör, a munkahely és a munkáltató megjelölésével, figyelemmel az elítélt esetleges szakmai tudására és érdeklődési körére, a **BFB dönt**. A tényleges munkába állást munkaegészségügyi vizsgálat előzi meg.

A munka kijelölésénél lehetőség szerint figyelembe kell venni az elítélt szakmai képzettségét.

Az elítélt nem végezhet munkát olyan munkakörben, amely kapcsán jogerősen foglalkoztatástól eltiltásra ítélték.

Ha az elítélt munkáltatása felügyelettel vagy ellenőrzéssel történik, az elektronikus távfelügyeleti eszközök igénybevétele is megvalósítható.

A közcélú munkavégzés: a büntetés-végrehajtási intézet szervezésében megvalósuló olyan reintegrációs tevékenység, mely **önkéntes** és az elítéltnak a büntetés-végrehajtási intézettel együttműködési megállapodást kötött szervezeteknél történő, társadalmilag hasznos munkavégzés céljából történő foglalkoztatásra irányul.

A Büntetés-végrehajtási Törvény rögzíti, hogy melyek a munkáltató kötelezettségei. Újdonság a munkáltató számára a **munkaköri leírás** készítésére, mely az elítélttel szemben megfogalmazott munkavégzési követelmények egyértelmű, rögzített alapidokumentuma.

A munkáltató köteles:

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit a jogszabályokban előírtak szerint biztosítani,
- a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, az előírt oktatásokat megtartani,
- a munka jellegének és a munkában részt vevő elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak összetételének megfelelő munkarendet kialakítani,
- a munkát folyamatosan szervezni,
- a végzett munkáért díjazást fizetni,
- a munkafolyamatokat, illetve a munkaköröket munkavédelmi szempontból veszélyességi fokozatokba sorolni,
- a munkáltatásra vonatkozó jogszabályi előírásokat betartani,
- a munkába állítás előtt, vagy azt követően a jogszabály előírása szerint az elítéltet munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatra küldeni, valamint
- az elítéltek számára a végzett feladatokra vonatkozó egyedi vagy csoportos munkaköri leírást készíteni.

Ennek alapján a munkáltatás során az elítélt köteles:

- törvényben meghatározott kivételtől eltekintve munkát végezni,
- a kijelölt munkát szakismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten ellátni,
- a munkabiztonsággal és a környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokat megtartani,
- a munkát:
 - a kijelölt időben és helyen,
 - a munkáltató utasítása szerint,
 - az elvárható szakértelemmel és gondossággal,
 - a munkájára vonatkozó szabályok, előírások, technológiai utasítások szerint elvégezni.

Fontos új kötelezettség, hogy – elsősorban a gyakori szándékos önkárosítás miatt – az elítélt a munka alkalmassági vizsgálat költségét **köteles** megtéríteni, ha az neki **felróható okból** vált szükségessé.

A munkáltató elsősorban a szükséges végzettség, ügyesség és teherbíró képesség alapján **kategorizálja** a munkaköröket, és ezt megjeleníti az egyes munkakörökhöz kötődő díjazásban is. Garanciális szabály, hogy az elítéltet erről a besorolásról és a kapcsolódó munkadíjáról tájékoztatni kell.

Az elítéltet megilleti:

- a törvény alapján megállapított díjazás,
- munkahelyi vagy üzemi baleset esetén baleseti ellátás és baleseti egészségügyi szolgáltatás,
- a rendszeresen végzett munka után fizetett szabadság./ egyévi **(254 nap)** munkavégzés után **húsz** munkanap/

Az elítéltek díjazásánál alkalmazott alaplunkadíj a kifizetés évét megelőző év első napján a munkaviszonyban álló dolgozókra megállapított kötelező legkisebb munkabér **(minimálbér)** összegének legalább **egyharmada**, az országos parancsnok által normatív utasításban, évente meghatározott összeg.

A munkáltató által alkalmazható pótlékok egyetlen kötelező formája az **éjszakai** munkához kapcsolódó **15%-os pótlék**, minden másról a munkáltató dönt a munkáltatási szabályzatban.

Az elítéltet nem terheli munkavégzési kötelezettség, ha:

- tankötelezettsége áll fenn,
- a várandósság a hatodik hónapot elérte, a szülést, illetve a várandósság egyéb okból bekövetkezett megszűnését követő ötvenedik napig,
- gyermekével együttesen kerül elhelyezésre,
- munkaképtelen,
a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte vagy a szükséges szolgálati időt megszerezte.

Egyéb esetekben:

- közeli hozzátartozója súlyos betegsége vagy halála esetén legfeljebb két munkanapon át, ha a rendelkezési jogkör gyakorlója a látogatást, illetve a temetésen való részvételt engedélyezte,
- keresőképtelen betegség esetén,
- a kötelező orvosi vizsgálat teljes időtartamára, valamint a véradás miatt távol töltött időre, de legfeljebb egy munkanapra,
- ha elháríthatatlan ok miatt nem tud a munkahelyén megjelenni, vagy
- a munkáltató engedélye alapján.

Munkaterápiás foglalkoztatás: a reintegrációs tevékenység azon formája, amikor elsősorban a kényszergyógykezelte, az előzetes kényszergyógykezelte és a gyógyító-reintegráló csoportba helyezett, valamint a megváltozott munkaképességű vagy egyébként az egészségi állapota miatt a munkáltatásban részt venni nem képes elítélt foglalkoztatása **szervezetten, rendszeresen**, e törvényben meghatározott feltételekkel és **térítési díj ellenében**, büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történik.

A büntetés-végrehajtási orvos javaslatára a **BFB dönt** az elítélt munkaterápiás foglalkoztatásáról, munkaidejéről, munkarendjéről.

A munkaterápiás foglalkoztatás időtartama nem haladhatja meg a **napi hat** és a **heti harminc órát**, de el kell érnie a **napi négy** és a **heti húsz órát**.

A munkaterápiás foglalkoztatáson részt vevő elítélt rendszeres pénzbeli térítésre jogosult, amelynek legkisebb összege **napi hatórás** foglalkoztatás esetén az **alaplunkadíj egyharmada**.

A munkaterápiás foglalkoztatás reintegrációs jelentősége abban rejlik, hogy az ebben a formában foglalkoztatott megváltozott munkaképességű, vagy egészségi állapotú elítélt is **hasznosnak érzi magát, önbecsülése, felelősségérzete fejlődik**.

Sport és kulturális foglalkoztatás

A szabadidős tevékenységek megfelelő szervezése, lehetőségek teremtése a fogva tartás rendje és biztonsága szempontjából is kiemelkedő, hiszen a **rendkívüli események számát csökkentheti**, ha az elítélt hasznosan és hatékonyan használja fel a szabadidejét. A szabadidő felhasználása kapcsolódik a kapcsolattartási formákhoz is, hiszen itt kell lehetőséget teremteni a család, a majdani befogadó környezet és az elítélt kapcsolatának fennmaradására.

A **családi kapcsolatok erősítésén** túl a büntetés-végrehajtás keretei között a szabadidő művelődéssel, sporttal tölthető el eredményesen. Mindezekon túl a vallási szertartások, **lelki gondozás** szerepe jelentős lehet a reintegrációs célok elérésben.

A **művelődési** lehetőségeik közé sorolható a könyvtár, a tömegkommunikációs eszközök használata, az ismeretterjesztő előadásokon, szakköri tevékenységben való részvétel. Az intézetekben szervezett különböző szakkörök célja, hogy lehetőséget biztosítson e speciális érdeklődés kiegészítésére. E szakköröket vezetheti testületi tag, külső szakember vagy erre alkalmas elítélt is.

A tömegkommunikációs programok közül a legnépszerűbbek a televíziós közvetítések és az intézeti videofilm-vetítések. A zárkákban, közös helyiségekben elhelyezett üzemeltetésére az intézeti **házirend** ad eligazítást. Emellett lehetőség van saját tulajdonú televíziókészülék üzemeltetésére. Az elítélteknek saját rádió tartására is lehetőségük van.

Lehetővé kell tenni, hogy az elítélt könyvet, újságot, folyóiratot letéti pénze terhére rendelhessen, vagy kapcsolattartójától csomagban, vagy egyéb küldeményként bekérhessen.

Az elítéltek számára az **önképzéssel** történő művelődés lehetőségeit is biztosítani kell. Ennek keretében magántanulóként folytathatják tanulmányaikat - újabban távoktatási programba kapcsolódva -, de népszerű az idegen nyelv elsajátítására irányuló magán, illetve tanfolyami felkészülés is.

A **testmozgás** és a **sport** fontos helyet foglal el az elítéltek számára elérhető szabadidő-foglalkozások között. A testmozgás és a sport zárt intézeti jelentőségét növeli a korlátozott mozgási lehetőségek szélesítésének, az elítéltek egészségi és pszichikai állapotának javítására gyakorolt kedvező hatása. A sport ezen túl alkalmas a szociális tulajdonságok fejlesztésére is, amennyiben az alkalmazott szabályok betartására, vagy a másokkal való együttműködésre készlet.

Családi-, társadalmi kapcsolatok támogatása

A kapcsolattartásra akkor kerülhet sor, ha az **érintett hozzájárul** a kapcsolatfelvételhez és ezzel együtt adatai kezeléséhez./ Erről az elítéltet már a befogadás alkalmával tájékoztatni kell/

A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtási intézet a végrehajtási fokozatokra és rezsimekre vonatkozó szabályok szerint, a társadalomba való beilleszkedés érdekében elősegíti, hogy az elítélt fenntarthassa és fejleszthesse hozzátartozóival, más személyekkel, valamint a reintegrációs célkitűzéseket elősegítő külső szervezetekkel való kapcsolatát.

A **kapcsolattartó** fogalmát a Bv kódex határozza meg: az a személy, aki az elítélttel vagy az egyéb jogcímen fogvatartottal jogszabály vagy engedély alapján kapcsolattartásra jogosult.

Az elítélt kapcsolattartása a törvényben meghatározottak szerint, a büntetés-végrehajtási intézet rendje és a fogva tartás biztonsága érdekében ellenőrizhető, vagy egészségügyi okból a kapcsolattartás korlátozásának is helye lehet.

Ha a szabadságvesztés foganatba vételére tekintettel szüntette meg a bíróság vagy az ügyész az elítélttel szemben más büntető ügyben elrendelt letartóztatást, akkor a rendelkezési jogkör

gyakorlójának ilyen irányú rendelkezése esetén az elítélt kapcsolattartása vagy elkülönítése tekintetében korábban hozott korlátozó intézkedéseit be kell tartani.

Az elítélt családi kapcsolattartásának formái:

- levelezés,
- telefonbeszélgetés a büntetés-végrehajtási intézet által biztosított telefonnal, Skype
- csomag küldése és fogadása,
- látogató fogadása,
- látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása,
- kimaradás,
- eltávozás,
- speciális részlegek által lehetővé tett intézetelhagyás

Az elítélt társadalmi kapcsolattartásának formái:

- vallásgyakorlás,
- társadalmi kötődési programban való részvétel,
- reintegrációs őrizet

Levelezés

Az elítélt hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a büntetés-végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel levelezhet, a levelek gyakorisága és terjedelme **nem korlátozott**.

A levél írásos formában megjelenített, egyedi, személyes jellegű közlést, adatot, információt tartalmazó küldemény, amely postai úton borítékban küldhető. Levélként kezelendő a levelezőlap, a képes levelezőlap és a nyomtatvány is (például: könyv, katalógus, újság, folyóirat). A levelet tartalmazó borítékban fénykép is elhelyezhető. Az ettől eltérő tartalommal érkező levélküldemény csomagnak minősül.

Az elítélt által írt, illetve a részére érkezett levelet legkésőbb a **második** munkanapon továbbítani, illetve kézbesíteni kell.

Az elítélt részére érkezett levelet legkésőbb a **második** munkanapon az **elítélt után kell küldeni**, ha:

- más büntetés-végrehajtási intézetbe vagy rendőrségi fogdába szállították és a büntetés-végrehajtási intézetbe való visszatérése a levél érkezésétől számított nyolc napon túl várható,
- a büntetés-végrehajtási intézetből engedélyezett távolléte esetén, a büntetés-végrehajtási intézetbe való visszatérése a levél érkezésétől számított nyolc napon túl várható,
- időközben a szabadítására került sor.

A levelezés ellenőrzése **szűrőpróbaszerűen** történhet. A levelezés biztonsági ellenőrzésének célja a fogva tartás biztonságának a fenntartása, a biztonságot sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése. Az ellenőrzésnél technikai eszköz, vagy vegyi eszköz, és szolgálati kutya is igénybe vehető.

Az elítéltnak a hatóságokkal, törvényben kihirdetett nemzetközi egyezményben elismerten erre hatáskörrel rendelkező nemzetközi jogvédő szervezetekkel, az alapvető jogok biztosával, valamint a nemzeti megelőző mechanizmus szervezetével vagy munkatársával és a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető.

Ha alapos indok merül fel arra, hogy az elítélt részére érkező vagy az általa küldött levelek nem a borítékban megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől vagy a védőtől származnak vagy nem a címzetteknek szólnak a levelet az elítélt jelenlétében - **jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett** - kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó azonosítására szolgálhat.

Ha a büntetés-végrehajtási intézet az általa tartalmilag ellenőrizhető levél tekintetében megállapítja, hogy az a fogva tartás biztonságát veszélyeztető adatot, információt vagy tárgyat tartalmaz, a levél **nem továbbítható, az elítéltnak nem kézbesíthető**. Ezt az elítélttel közölni kell, a levelet-kivéve, ha fegyelmi eljárás vagy büntetőeljárás indítása szükséges- vissza kell adni, vagy a feladónak vissza kell küldeni.

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának meghatározásai alapján a COVID 19 elnevezésű új típusú koronavírus elterjedésének intézetbe jutásának megakadályozása érdekében járványügyi helyzetre tekintettel 2020.03.30-tól a magán- és hivatalos levelek intézetbe jutásának és kézbesítésének feltételei szigorításra kerültek és bizonyos időhatárokhoz kötött, hogy a vírus terjedését kizárják vagy lecsökkentsék.

Látogatófogadás

A látogatás a családdal való kapcsolattartás legkiemeltebb formája a személyes, közvetlen jellege miatt.

A látogatások számát, időpontját és a látogatás alkalmankénti időtartamát a **rezsimszabályoknak megfelelően** havonta legalább egyszer, alkalmanként **hatvan percben, de legfeljebb százhusz percben** lehetséges, ahol egyidejűleg négy fő látogatót fogadhat. Az elítélt vagy a kapcsolattartó kérésére a látogatási idő **kérésére harminc perccel** meghosszabbítható. A látogatási idő ebben az esetben sem haladhatja meg a Büntetés-végrehajtási Törvényben meghatározott időt. A látogatási idő az elítélt, illetve látogatójának kérelmére történő meghosszabbításáról a látogatás irányításával megbízott dönt.

A látogatás az erre kijelölt helységben asztalnál ülve történik, a látogatóhelyiséget térelválasztó elemmel (a lapjától a padozatig zárt asztallal vagy szilárd, mosható és fertőtleníthető anyagból – kőből, fémből, fából, stb. – készült pulttal) ketté kell választani. Az egyik oldalon csak a fogvatartott, a másikon csak a látogató foglalhat helyet. Az asztalt vagy pultot középen teljes hosszában, minimum 50 cm magas, fixen rögzített vagy külön a látogatófogadás időtartamára felszerelt, a tiltott tárgy átadását megakadályozó, átlátható, az akadálymentes kommunikációt lehetővé tevő térelválasztó elemmel kell elválasztani. A lehetőségeket figyelembe véve átbeszélő eszköz telepíthető. **A fogvatartott és látogatója között a testi kontaktus minden formája tilos.**

Amennyiben a bv. intézetben egységcsomag megvásárlása biztosított, az kizárólag a látogatást követően adható át a fogvatartott részére, erről az érintetteket előzetesen tájékoztatni kell.

Az elítélt látogatójának ajándékot vagy más tárgyat akkor adhat át, ha arra vonatkozóan a reintegrációs tiszt írásos engedélyével rendelkezik, és azt az átadással egyidejűleg bemutatja a látogatás irányításával megbízottnak, valamint az átadás előtt biztonsági szempontból a tárgy ellenőrzése megtörtént a tiltott tárgyak tekintetében.

Az elítélt és a látogató beszélgetése ellenőrizhető, amelynek lehetőségéről az elítéltet és a hozzátartozót is tájékoztatni kell.

Az elítélt által megjelölt személyek részére a látogatásról a büntetés-végrehajtási intézet az elítélt útján értesítést küld, melynek tartalmaznia kell a látogatásra jogosult nevét, a látogatás időpontját

és időtartamát, felhívást, hogy a látogató a személyazonosságát igazoló okmányt hozza magával, a büntetés-végrehajtási intézetbe bevihető tárgyak körét, a ruházat és csomag átvizsgálásának lehetőségéről és a büntetés-végrehajtási intézetben való tartózkodás szabályairól szóló tájékoztatót.

Ha a látogatáson nem a látogatási engedélyben megjelölt személy jelenik meg, a látogatás engedélyezhető.

A látogatás félbeszakítható, ha az elítélt vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti, és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba.

A látogatást meg kell szakítani a szükséges intézkedések megtétele mellett, ha az elítélt vagy a látogató magatartása a büntetés-végrehajtási intézet rendjét, a fogva tartás biztonságát közvetlenül sérti, vagy veszélyezteti.

Az elítéltet a más büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott hozzátartozója a két büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának **együttes engedélyével** látogathatja meg, vagy szállítható át lakóhelyéhez közelebbi büntetés-végrehajtási intézetbe. A költségek az elítéltet terhelik, kivéve, ha a szállítás a rendszeres körszállítással történik.

Ha a büntetés-végrehajtási intézet biztonsága indokolja, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka elrendelheti, hogy az elítélt biztonsági beszélőfülkében, vagy rácson keresztül beszélhet a látogatóval.

A látogatásból ki kell zárni azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása a büntetés-végrehajtási intézet, valamint a fogva tartás biztonságára veszélyt jelent.

Családi látogatófogadás feltételei: **23/2019. (IV.29.) OP szakutasítás**

Családi látogatófogadásnak minősül az, amikor a fogvatartott a látogatóival fizikailag azonos térben tartózkodik, de más fogvatartottaktól és látogatóiktól elhatárolódnak, vagy ha a látogatófogadásra egy arra alkalmas, fizikailag elkülönült helyiségben kerül sor. A családi látogatóhelyiségben asztalokat és székeket kell elhelyezni, a fogvatartottak és látogatóik az asztalt körbe ülve, a tiltott tárgyak bejutásának megakadályozását célzó térelválasztó elemek alkalmazása nélkül, közvetlenül kommunikálhatnak egymással. Ha a családi látogatófogadás különálló helyiségben biztosítható, a játszósarkot az érkező gyermekek részére ki kell alakítani.

Családi látogatófogadás azon enyhébb és általános rezsimbe sorolt fogvatartottak részére engedélyezhető, akiknek 6 hónapon belül nem került sor fegyelmi felelősségre vonására és 2 éven belül nem kaptak tiltott tárgy tartása miatt fegyelmi fenyt.

A családi látogatófogadást a soros látogatás terhére, reintegrációs tiszti javaslatra – a Fogvatartotti Alap Nyilvántartási rendszerben hivatalból indított kérelemként – elsősorban a vezető reintegrációs tiszt, vagy a bv. osztályvezető engedélyezheti. Családi látogatófogadás engedélyezését a fogvatartott nem kérelmezheti, az, a motiváció kialakításának és fejlesztésének pozitív irányú pedagógiai eszköze.

A fogvatartottak és hozzátartozóik közti testi kontaktus alábbi formái engedélyezettek: üdvözlő és elköszönő puzsi arcra, kézfogás, ölelés. A fogvatartott 8 éven aluli gyermekét az ölén tarthatja, hozzátartozóinak kezét a látogatás időtartama alatt foghatja. A fogvatartott és látogatói – kivéve a gyermekkorú személyeket, akik a játszósarokban is tartózkodhatnak – a látogatófogadás időtartama alatt ülőhelyüket nem hagyhatják el.

Amennyiben a fogvatartott a családi látogatófogadás során az intézet rendjét és biztonságát veszélyeztető vagy sértő magatartást tanúsít, vagy tiltott tárgyat vesz át hozzátartozójától, a

látogatás azonnali megszakítása és fegyelmi eljárás lefolytatása mellett rezsिमkategoríába történő- és biztonsági kockázati besorolását soron kívül felül kell vizsgálni.

A fentiekben meghatározott szabályokról a látogatófogadást megelőzően a hozzátartozókat és a fogvatartottakat egyaránt tájékoztatni kell. A családi látogatófogadásra kialakított helyiség – amennyiben elkülönül a csoportos látogatófogadásra használt helyiségtől – egyéb célra (pl. családi döntéshozó csoportkonferencia módszer alkalmazása, családi istentisztelet stb.) is igénybe vehető. Megőrzés ideje alatti családi látogatófogadás kizárólag a küldő és fogadó bv. intézet parancsnokainak előzetesen egyeztetett, együttes engedélye alapján történhet meg.”

Látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása:

Az elítélt számára a szabadságvesztés **végrehajtási fokozataira és rezsимjeire vonatkozó rendelkezések szerint** engedélyezhető látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása, aki a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, és fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább hat hónapot, fogházban legalább három hónapot kitöltött, vagy akit átmeneti részlegre helyeztek.

A látogató büntetés-végrehajtáson kívüli fogadását az elítélt, vagy a reinetgrációs tiszt kezdeményezheti.

Időtartama alkalmanként **legalább két óra**, és a havi látogatás terhére biztosítható.

A büntetés-végrehajtási intézeten kívüli látogatás idejére az elítélt letételében lévő pénze terhére a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka költőpénz kiadását engedélyezheti. Az büntetés-végrehajtási intézeten kívüli látogatás a szabadságvesztés időtartamába beszámít.

A látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása esetén az elítélt kizárólag a **látogató megjelenését** követően távozhat a büntetés-végrehajtás intézetből, de csak azzal a kapcsolattartóval hagyhatja el az intézetet, akinek a látogatási értesítést küldték.

Kimaradás

Kimaradás annak az elítéltnak engedélyezhető, aki a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, és fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább hat hónapot, fogházban legalább három hónapot kitöltött, vagy akit átmeneti részlegre helyeztek.

A kimaradás tartama a **huszonnégy órát** nem haladhatja meg. A kimaradás idejére a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka - az elítélt letételében lévő pénze terhére - költőpénz kiadását engedélyezheti.

Kimaradás elsősorban az elítélt családi és társadalmi kapcsolatainak fenntartása, oktatásban, képzésben való részvétele, a szabadulása után a munkahelyről és a lakásról való gondoskodás elősegítése érdekében engedélyezhető.

A kimaradás az elítéltek csoportja részére is engedélyezhető. A büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka dönti el, hogy a csoportos kimaradás kíséreléssel történik-e.

Eltávozás

Eltávozás kizárólag akkor engedélyezhető, ha az elítélt a szabadságvesztésből a büntetés egyharmadát letöltötte, és fegyházban legalább egy évet, börtönben legalább fél évet, fogházban legalább három hónapot kitöltött.

Az eltávozás tartama évente **fegyházban legfeljebb öt nap, börtönben legfeljebb tíz nap, fogházban és az átmeneti részlegben legfeljebb tizenöt nap**. Ha az elítélt fizetett szabadsággal rendelkezik, az eltávozást a fizetett szabadságba be kell számítani.

A kimaradás, eltávozás engedélyezésének, valamint látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadásának közös szabályai:

Nem engedélyezhető kimaradás, eltávozás és látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása, ha:

- az elítélt a kimaradáshoz, eltávozáshoz, és a látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadásához a Büntetés-végrehajtási Törvényben meghatározott időtartam még nem telt el, vagy rezsimbe sorolása annak lehetőségét kizárja,
- az elítélttel szemben újabb büntetőeljárás van folyamatban,
- az elítélt erőszakos többszörös visszaeső,
- a kockázatértékelése alapján a visszaesés kockázata vagy biztonsági kockázati besorolása magas,
- az elítéltet a korábbi távolléte alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított legalább három évig,
- az elítélt a korábbi távollétéről önhibájából nem tért vissza, a büntetés-végrehajtási intézetbe való visszaszállítástól számított egy évig,
- az elítélt a korábbi távollétéről önhibájából késve vagy ittas, vagy bódult állapotban tért vissza, a visszaérkezéstől számított hat hónapig.

Kimaradás, eltávozás és látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása nem engedélyezhető olyan helységbe, ahonnan az elítéltet kitiltották, kivéve, ha azt a rendőrség előzetesen engedélyezte.

Kimaradás, eltávozás, látogató büntetés-végrehajtási intézeten kívüli fogadása - kivételesen – még akkor is engedélyezhető a fent említett feltételek fennállása esetén is, ha az elítélt:

- átmeneti részlegben van,
- várható szabadulása négy hónapon belül esedékes, vagy
- személyi vagy családi körülményei a kimaradást, eltávozást különösen indokolják.

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának meghatározásai alapján a COVID 19 elnevezésű új típusú koronavírus elterjedésének intézetbe jutásának megakadályozása érdekében járványügyi helyzetre tekintettel 2020.04.01-től a látogatófogadások megszüntetésre valamint az eltávozás és a kimaradás felfüggesztésre kerültek.

A távbeszélő használata

A telefonbeszélgetést értelemszerűen a levelezésre vonatkozó szempontok és előírások szerint kell ellenőrizni.

Az elítélt a szabadságvesztés **végrehajtási fokozataira és rezsimjeire** vonatkozó rendelkezések szerinti idővolumenben telefonhívást kezdeményezhet a büntetés-végrehajtási intézet által biztosított és igénybevett mobil telefonkészüléken.

A készülékek csak hívás indítására használhatók és csak a FANY rendszerben rögzített telefonszámokat lehet hívni.

- Ha a fogva tartott a mobilszolgáltatást igénybe kívánja venni, abban az esetben írásbeli nyilatkozata alapján, majd egyedi felhasználási szerződés megkötését követően látja el a felszerelési raktár a megfelelő készülékkel. A kiadás előtt a fogvatartottat nyilatkoztatni kell, hogy hozzájárul-e ahhoz, hogy a levonások után megmaradt letéti pénzből (szabadon felhasználható egyenleg, célzott pénz, védett pénz, szükségleti cikkekre fordítható pénz) **35.000 Ft összegű óvadék zárolásra** kerüljön arra az esetre, ha a

mobiltelefon készülék javítása vagy annak pótlása szükséges. A fogvatartott kérelme alapján a gazdasági vezető engedélyezheti az óvadék legfeljebb hat havi részletben történő megfizetését. A készülék csak a teljes összeg zárolását követően adható ki a fogvatartott részére. Amennyiben a fogvatartott már rendelkezik mobiltelefonnal, és hozzájárul az óvadék összegének részletekben vagy egy összegben történő zárolásához, a mobiltelefont nem kell visszavenni.

- Szállítás közben a fogvatartott a mobiltelefont nem tarthatja magánál. A mobiltelefont egyéni felszerelési tárgyként kell kezelni, szállítása rendszeresített tárolóban történik, átvételére a szállítás napján kerül sor, melyhez tartozó átadás-átvételi dokumentumok előkészítését az intézetparancsok által kijelölt szakterület képviselője hajtja végre.
- A fogvatartott előállítás esetén a mobilkészüléket az intézetből nem viheti magával, azt kikapcsolt állapotban köteles a zárkaszekrényébe elzárni. A zárkaszekrény zárhatóságáról a fogvatartott köteles gondoskodni.
- Munkahelyre, közösségi foglalkozásra, oktatásra, valamint a bv. intézet részéről engedélyezett távollét idejére a fogvatartott a mobiltelefont nem viheti magával. Ezekben az esetekben a fogvatartott a mobiltelefont a zárkaszekrényébe köteles elzárni.
- A mobiltelefon töltéséről a fogvatartott saját maga gondoskodik a tartozékként megkapott teleföntöltővel. A telefon töltését csak a fogvatartott elhelyezésére szolgáló zárkában, lakóhelyiségben lehet végrehajtani.
- Fegyelmi és biztonsági elkülönítésnél a fogvatartott külön rendelkezés szerint tarthatja, vagy nem tarthatja magánál mobiltelefonját.
- A fogvatartottak a telefonegyenlegüket a kiétkezési boltban tölthetik fel, a célzott telefonálás jogcímen beérkezett pénzösszegek nem kerülnek automatikusan feltöltésre a mobilegyszerlegre. A telefonegyszerlegre feltöltött összeg a felhasználásig, vagy maximum a feltöltéstől számított 1 évig vehető igénybe.
- A telefon a rezsimszoport szerint engedélyezett telefonálási idő után automatikusan bontja a vonalat.
- A telefonbeszélgetést az elítélt fogvatartás rendjére és biztonságára jelentett kockázatának figyelembevételével kell ellenőrizni, indokolt esetben megszakítható, amelyről az elítéltet tájékoztatni kell.

A progresszív rezsimszabályokban meghatározott telefonálás időtartamába nem tartozik bele a :

- a Btk. szerinti hivatalos és külföldi hivatalos személy a hivatalos eljárásában,
- a védő, a jogi képviselőként eljáró ügyvéd és jogtanácsos folyamatban lévő büntető, polgári, szabálysértési eljárásban, közigazgatási hatósági eljárásban vagy egyéb hatósági ügyben, valamint büntetés-végrehajtási ügyben, illetve ilyen eljárás megindításának kezdeményezése érdekében eljárva, ideértve a meghatalmazás adását is,
- az elítélt és az egyéb jogcímen fogvatartott államának konzuli tisztviselője,
- a büntetőügyben eljáró tolmács,
- az egyházi személy hitéleti szolgálata ellátása során, a büntetés-végrehajtási szervvel kötött megállapodás alapján a büntetés-végrehajtásban vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagja, az egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet által megbízott más személy, jogvédő vagy karitatív tevékenységet folytató civil szervezet tagja, képviselője vagy ilyen szervezet megbízásából eljáró személy e tevékenység végzése során,
- valamint a büntetés-végrehajtási intézet által méltányolható esetben engedélyezett telefonon történő ügyintézés időtartama, amennyiben a telefon az adatátvitel technikai eszköze.

(2.sz. melléklet: Kapcsolattartás különböző végrehajtási fokozatban, részlegen és rezsimben)

53/2017. (VII.10.) OP szakutasítás az internet alapú Skype telefonálásról

A Skype internet alapú telefon (a továbbiakban: Skype) elsősorban az enyhébb rezsimszabályok alá tartozó fogvatartott részére biztosítható, amely alkalmas arra is, hogy motivációs jelleggel más rezsimszabály hatálya alá tartozó fogvatartottat normakövető magatartásra ösztönözzön. Ez a lehetőség az engedélyezett hozzátartozókkal történő, érzelmi kötődést elősegítő kapcsolattartási forma.

A Skype a fogvatartott és a Fogvatartotti Alapnyilvántartásban rögzített kapcsolattartói esetében vehető igénybe, amennyiben nyilatkoztak a Skype elérhetőségükről és a kapcsolattartás engedélyezése került.

A Skype a fogvatartottak részére a rezsimszabályokban meghatározott szabályoktól függetlenül biztosítható.

A Skype használatára a fogvatartott írásbeli kérelme alapján kerülhet sor, amennyiben magatartása és egyéni teljesítménye kifogástalan, valamint biztonsági kockázati besorolása alacsony. A kérelmet a reintegrációs tiszt véleményezi, javaslatot tesz annak engedélyezésére vagy elutasítására, majd továbbítja a büntetés-végrehajtási osztályvezetőnek, aki azt elbírálja.

Fogvatartotti kérelem alapján, a személyi állomány tagja által indított Skype kapcsolat során a fogvatartott kapcsolattartójával a – telefonálásra engedélyezett időn kívül – a részére biztosított időkereten belül kommunikálhat.

A Skype használata legfeljebb heti kettő alkalommal engedélyezhető, alkalmanként maximum 10 perc időtartamban. Ezen időtartam alatt legfeljebb 2 elkülönülő felhasználó kapcsolattartó irányába történhet hívás.

Amennyiben engedélyezést követően a fogvatartott magatartásában negatív változás következik be, a reintegrációs tiszt erről a körülményről előjáróját tájékoztatja, majd kezdeményezi annak visszavonását, amelyről a bv. osztályvezető soron kívül dönt. Az engedélyezett kérelem utólag történő visszavonásáról a fogvatartottat dokumentált módon tájékoztatni kell.

A Skype kapcsolattartás szabályait vizuális módon (normál kommunikáció szabályait sértő vetkőzéssel, írásos tiltott információ felmutatásával) megsértő cselekmény megvalósításakor a kapcsolattartást azonnal meg kell szakítani, indokolt esetben a fogvatartott ellen fegyelmi eljárást kell kezdeményezni.

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának meghatározásai alapján a COVID 19 elnevezésű új típusú koronavírus elterjedésének intézetbe jutásának megakadályozása érdekében járványügyi helyzetre tekintettel 2020.04.01-től a látogatófogadások megszüntetésre valamint az eltávozás és a kimaradás felfüggesztésre kerültek. Ebből kifolyólag az egyéb kapcsolattartási formák gyakoriságát megnövelte, és kevésbé korlátozta, beleértve a Skype telefon használatát is.

A fogvatartottak zártláncú és általános csomagküldése, fogadása és az egységes kiétkezése 3/2020. BVOP utasítás a csomagküldés, valamint a kiétkezés egységes végrehajtásáról

A kapcsolattartóktól érkező csomagban nem lehet élelmiszer, tisztálkodási szer, dohánytermék, valamint gyógyszer, gyógyhatású készítmény.

A rendszernek számtalan előnye van: kényelmes, otthoni ügyintézés, a kiétkező boltokban országosan egységes, a kiskereskedelmi üzletek átlagos árainál nem magasabb árak, egységes árukínálat. Az összeállított csomag minden esetben megfelel a fogvatartottak birtokában engedéllyel tartható tárgyak körével és mennyiségével.

Egységes kiétkezés

A fogvatartottak részére a kiétkezést **hetente legalább egy** alkalommal biztosítja a bv. intézet, melynek gyakoriság növelhető. A fogvatartott árlista alapján vásárolhat, amelyet jól látható helyen közzé kell tenni, az aktuális bruttó árakkal.

Valamennyi bv. intézetben **egységes árukínálatot** biztosítanak, az árakat egységesen, a kiskereskedelmi üzletek átlagos árának megfelelően megállapították meg.

A kiétkezési bolt árukínálatában szereplő termékek a központi cikktörzsben vannak rögzítve.

A kiétkezési boltban a fogvatartott csak a **fényképes kiétkezési kártyájának** bemutatását követően vásárolhat a saját kártyájával, a saját letéti számlája terhére.

A fogvatartott részére a vásárlás lehetőségét meg kell tagadni, ha a kiétkezési kártyán található fénykép eltér a kiétkezési bolti programban rögzített fényképtől, vagy ha a fogvatartott nem a saját kiétkezési kártyáját akarja használni.

A fogvatartott nem vásárolhat olyan terméket, amelytől el van tiltva.

(3.sz. melléklet: A fogvatartott birtokában tartható tárgyak köre)

A zártláncú és általános csomagküldés szabályai:

Az elítélt a jogszabályban meghatározott módon, havonta **1 db általános** csomag fogadására jogosult. A csomag súlya az 5 kg-ot nem haladhatja meg.

Az általános csomag alatt: - a webshopon keresztül megrendelt csomag,

-a postai úton, kívülről beküldött csomag,

-illetve a látogatófogadás során összeállított csomag vagy előre összeállított egységcsomag értendő

Csak sérülésmentes csomag vehető át. A fogvatartottat a csomag átadása előtt nyilatkoztatni kell írásban, hogy kívánja-e átvenni a kapcsolattartó által részére megrendelt csomagot. Amennyiben igen, a lezárt csomagot a fogvatartott jelenlétében kell felbontani.

Az egységcsomagok értéke 2.500, 5.000, 7.500, illetve 10.000 Ft.

A fogvatartott kapcsolattartója webshopon keresztül vagy a látogatás során a kiétkezési boltban csomagot állíttathat össze a fogvatartott részére, melyet a kiétkezési bolt kínálatából rendelhet meg:

1. A bv. szerv által működtetett internetes felületen az ellenérték átutalásával, illetve bankkártyás fizetési mód alkalmazásával, vagy
2. A látogatás során az ellenérték készpénzben vagy bankkártyával történő megfizetésével.

A fogvatartott kapcsolattartója az élelmiszert, tisztálkodási szert, dohányterméket tartalmazó csomagot ellenérték megfizetése mellett a bv. intézet területén működő, a kiétkezési bolt kínálatából állíttathatja össze.

A dohánytermékek a fogvatartott a kijelölt üzletben vásárolhatja meg, vagy a látogatás során összeállított csomag tartalmazhatja. (beleszámít a havi csomag fogadásba), súlya max. 5 kg.

A bv. intézetből nem küldhető ki, és nem érkeztethető olyan csomag, amelyen a feladó neve és címe nincs feltüntetve.

Az egyházi, missziós és karitatív szervezetek által küldendő csomagokra a jogszabályban, illetve szakutasításban foglaltak az irányadóak.

Csomagrendelés látogatás során

A látogatófogadást megelőzően vagy azt követően a kapcsolattartó a csomagot kétféleképpen rendelheti meg, melyet mindkét esetben készpénzzel vagy bankkártyával az üzemeltető alkalmazottjánál fizethet ki:

- a) a kapcsolattartó a kiétkezési boltban előre összeállított, legalább négy, különböző árkategóriájú (2.500, 5.000, 7.500, 10.000ft) termékeket tartalmazó csomag valamelyikét vásárolhatja meg, vagy
- b) összeállíttathatja a csomagot a kiétkezési bolt árukínálatából.

Látogatás során vásárolt fix árkategóriájú csomag kizárólag dohánytermékkel bővíthető ki.

A kapcsolattartók által vásárolt és a fogvatartott részére átadott csomag a fogvatartott havi csomagfogadási lehetőségét terheli.

Postai úton, kívülről érkezett csomag

A kiétkezési bolt árukínálatába nem tartozó, de a fogvatartottaknál birtokban tartható tárgyakat, termékeket, árucikkeket - kivéve élelmiszer, dohánytermék, tisztasági szerek - a fogvatartott a kapcsolattartójával csomagban beküldetheti.

Amennyiben a fogvatartott kapcsolattartóval nem rendelkezik, kérelmezheti ezen termékek, valamint a vallási étkezési szokásainak megfelelő élelmiszerek kiétkezési bolt általi beszerzését.

Kérelemre, egyedi elbírálás alapján az alábbi csomagengedélyek rögzíthetőek az általános csomagon felül:

- orvosi javaslatra kizárólag gyógyszer, gyógyászati segédeszközt, gyógyhatású készítményt tartalmazó csomag,
- ruházatot, lábbelit tartalmazó csomag,
- egyéb csomag, a jogszabályokban meghatározottak és a FANY-ban elérhető kódszótári értékek alapján.

Amennyiben a csomag nem engedélyezett kapcsolattartótól érkezett, vagy a küldemény súlya - a ruházatot, gyógyszert vagy gyógyászati segédeszközt tartalmazó csomag kivételével - meghaladja a mérlegek eltéréséből adódó tűréshatárt (5500 grammot), úgy a csomag visszaküldésre kerül.

Az elítélt a havi egy csomagfogadáson felül negyedévente egy alkalommal kizárólag ruhaneműt, illetve lábbelit tartalmazó csomagot is fogadhat, melyben nem küldhető élelmiszer, dohányáru, tisztasági felszerelés, tisztítószerek sem.

A bv. intézet általi átvételt követően megsérült csomag tartalmát még a fogvatartott beleegyezése esetén sem lehet kiosztani, azt a sérülésről felvett jegyzőkönyv egyidejű csatolásával az üzemeltető kijelölt képviselőjének 3 munkanapon belül vissza kell küldeni. A sérülés észlelését követően haladéktalanul intézkedni kell az üzemeltető értesítésére és az új csomag soron kívüli összeállítására, továbbá a sérülés okának kivizsgálására és a kártérítési felelősség megállapítására.

Amennyiben a csomag láthatóan sérülésmentes, de a felbontást követően a benne lévő termékek köre a tételes kimutatáson feltüntetett mennyiséggel, vagy megnevezéssel nem egyezik vagy sérült, annak tényét jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A hiányzó vagy sérült tételek pótlásáról haladéktalanul intézkedni kell, a hiány vagy a sérülés okának kivizsgálása és a kártérítési felelősség megállapítása mellett.

A Büntetés-végrehajtás országos parancsnokának meghatározásai alapján a COVID 19 elnevezésű új típusú koronavírus elterjedésének intézetbe jutásának megakadályozása érdekében járványügyi helyzetre tekintettel 2020.04.01-től a csomagfogadások számát növelte.

Vallásgyakorlás, lelki gondozás

A Büntetés-végrehajtási Törvény az elítélt **emberi jogaként** ismeri el vallási és lelkiismereti meggyőződésének szabad megválasztását, annak kinyilvánítását és gyakorlását.

Az elítélt részére - a büntetés-végrehajtási intézet házirendjében meghatározott időben és módon biztosítani kell a vallása gyakorlásával kapcsolatos, törvényben meghatározott jogainak gyakorlását. E szabályok már lehetővé teszik az elítélt számára az egyházi házasságkötést, keresztselést, temetést is.

A büntetés-végrehajtási intézetben az elítélt az egyházi személlyel, a vallási tevékenységet végző szervezet vallásos szertartást hivatásszerűen végző tagjával, valamint az egyházi jogi személy vagy a vallási tevékenységet végző szervezet által megbízott személlyel ellenőrzés nélkül tarthat kapcsolatot. A kapcsolat felvételét bármely fél kezdeményezheti.

Az elítélt kérelmezheti, hogy vallásának megfelelő élelmezésben részesüljön.

A vallás gyakorlásának módja nem sértheti a fogva tartás rendjét és biztonságát. Vallási kegytárgyait az elítélt ékszerként, díszként vagy megkülönböztető jelként nem viselheti magán.

Az elítélt részére lehetővé kell tenni, hogy véleményt nyilváníthasson kiskorú gyermeke vallási neveléséről, és azt a szülői felügyeletet gyakorló szülővel vagy a törvényes képviselővel közölhesse.

A biztonsági elkülönítésben lévő, a magánelzárást töltő, a biztonsági zárkában vagy részlegen, valamint a hosszúidős speciális részlegen elhelyezett elítélt kizárólag egyéni lelki gondozásban részesülhet.

A vallási foglalkozásokon a különböző végrehajtási fokozatú elítéltek együtt vehetnek részt.

Az ugyanazon büntetőeljárásban letartóztatottak is részt vehetnek vallási foglalkozásokon, ha a büntetés-végrehajtási intézet biztosítani tudja a rendelkezési jogkör gyakorlója által meghatározott elkülönítési szabályok maradéktalan betartását.

A büntetés-végrehajtási intézetben vallási közösség által fenntartott könyvtár is működhet, amely az elítélt térítésmentesen vehet igénybe.

Az elítélt vallási hovatartozására vonatkozó különleges adatokról a büntetés-végrehajtási intézet nem vezethet nyilvántartást, az ezzel kapcsolatos adatokról tájékoztatást nem adhat.

Vallási részleg: (pl. „APAC” részleg) /*Association for Protection and Assistance to Convicts*/

Vallási részleg a bv. intézet és a vallási közösség együttműködési megállapodása alapján hozható létre a vallásgyakorlás és a családi kapcsolattartás erősítése céljából.

A részleg működésének elődleges célja az elítéltek vallásos gondolkodásban, és cselekedetekben való megerősödése, amelyet egymás támogatásával, elfogadásával érhetnek el. Az intézet lelkésze és a reintegrációs tiszt ennek érdekében végez támogató, segítő tevékenységet.

Az elítélt írásbeli kérelmére vallási részlegre helyezhető a BFB döntése alapján, ha:

- a várható szabadulásának időpontjáig legfeljebb három év van hátra,
- írásban vállalja, hogy a részleg működésére vonatkozó szabályokat betartja, és
- a reintegrációs tiszt – a börtönlelkész véleményének kikérésével – arra javaslatot tesz.

A vallási részlegen az elítélt:

- folyamatos lelki gondozásban részesül, és
- a bv. intézet által rendszeres időközönként biztosított vallási alkalmakon a hozzátartozóival vagy engedélyezett kapcsolattartójával közösen vehet részt, ami nem számítható be a rezsimszabályokhoz igazodó látogatófogadásként.

Az elítélt vallási részlegen történő elhelyezését meg kell szüntetni, ha:

- az elhelyezés időtartama alatt vele szemben a végrehajtás alatt elkövetett bűncselekmény miatt büntetőeljárás indul,
- súlyos vagy ismételt fegyelmi vétséget követ el,
- a vallási részleg működésére vonatkozó vállalt szabályokat nem tartja be,
- vagy azt írásban kérelmezi.

Az itt elhelyezett fogvatartottak - a büntetés-végrehajtás általános szabályainak betartásán túl - egy, a saját maguk által meghatározott, és az intézet parancsnoka által jóváhagyott, a büntetés-végrehajtás rendszerébe és annak szakmai céljaihoz illeszkedő, **szigorú belső szabályok /regulák/** szerint élnek. A szabályokat írásba kell foglalni, amelyek betartását az elítélt írásos nyilatkozatával fogadja el.

Mindezek mellett, a lehetőségek figyelembe vételével, törekedni kell arra is, hogy az elítéltek foglalkoztatására a legszélesebb körben kerüljön sor. Az ilyen alapon működő részlegen elhelyezett elítéltek részt vehetnek az intézeten belül, és - parancsnoki engedély esetén kísérettel, vagy kíséret nélkül - az intézeten kívül megrendezésre kerülő vallási rendezvényeken. A vallási rendezvények szervezését és lebonyolítását az intézeti lelkész a szakterületi vezetők együttműködésével koordinálja. A részlegen belül jóval nagyobb számban vannak jelen a vallási témájú foglalkozások, programok, amelyeket elsősorban az intézet lelkésze és az intézetben jelenlévő felekezetek képviselői tartanak meg. A foglalkozások, mint öntevékeny szerveződések is megvalósulhatnak, elsősorban a vallási szellemiség erősítése érdekében. A prevenciós cél elérésében kiemelt jelentőségű az elítélt családjával való szoros kapcsolattartás. A közösségben elhelyezett elítéltek a soros havi látogatáson felül havi egy alkalommal találkozhatnak kapcsolattartóikkal, és közös imádságon, zenés foglalkozáson vehetnek részt. A foglalkozásokat az intézet lelkésze irányítja és felügyeli.

Reintegrációs őrizet

A társadalmi visszailleszkedést elősegítő, a börtön falain kívül érvényesülő intézmény, melyet a bv. bíró határozattal engedélyez.

Célja, hogy az elítélt úgy illeszkedjen vissza a társadalomba, hogy a mindennapi élettel együtt járó helyzetekkel együtt éljen.

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt, aki azt vállalja és **gondatlan** bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy **ha szándékos** bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor:

- nem személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,
- első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és
- öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

A reintegrációs őrizet **időtartama legfeljebb egy év**, ha az elítéltet **gondatlan** bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, a **szándékos** bűncselekmény elkövetése esetében pedig legfeljebb **tíz hónap**, mely időtartam a szabadságvesztésbe beleszámít.

A reintegrációs őrizet az elektronikus távfelügyeleti eszközök alkalmazása mellett biztosítható.

A reintegrációs őrizet az elítélt szabadságának teljes elvonását megszünteti, de mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza.

Kérelemre indul a szabadságvesztés végrehajtása alatt egy alkalommal, elítélt vagy védője kezdeményezheti, a kérelmet a bv. intézet - értékelő véleményével és javaslatával - 15 napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, ha:

- az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
- a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
- az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
- a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.

A reintegrációs őrizet elrendelését követően a bv. intézet feladatai:

- Az elítélt szabadon bocsátásának előkészítése,
- Az elítélt átszállítása a kijelölt lakás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) bv. intézetbe.
- Az elektronikus távfelügyeleti eszközök beüzemelése.
- A bv. intézeten kívüli jogszerű tartózkodásról szóló igazolás kiállítása és átadása.
- Távfelügyeleti eszköz felhelyezése (átadása), ezzel kapcsolatos tájékoztatás megtétele, jegyzőkönyv felvételével.
- Az elrendeléséről szóló határozat továbbítása a szabadon bocsátó bv. intézetnek, ha az elítéltet már átszállították, továbbá a kijelölt lakás helye szerint illetékes megyei (fővárosi) rendőr-főkapitányságnak.

Ellenőrzése:

- bv. szervezet,
- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, és
- a kijelölt lakás szerint illetékes bv. pártfogó felügyelő feladata.

Megszüntetésére akkor kerül sor, ha:

- végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntető ügyről érkezik értesítés,
- az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi.
- a befogadó nyilatkozatot tevő személy a nyilatkozatát visszavonja,
- a lakás alkalmatlanná válik az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságához.

Megszüntetéséről a bv. bíró a bv. intézet előterjesztésére soron kívül, iratok alapján határoz.

7. ÖSZTÖNZŐ RENDSZER

A jutalmazás

A magatartás-szabályozás alapvető módszere, a kívánt viselkedés megerősítése. Rendeltetése az, hogy ösztönözzön a végrehajtás célját szolgáló szabályok betartására.

A jutalmazás azonban csak akkor éri el a **célját**, ha figyelembe veszi az elítélt képességeit, adottságait, előmenetelét, ha megfelelő időben történik, ha, és ha fokozatos.

A jutalomban megnyilvánuló elismerés növelheti az elítélt önbizalmát, jobb teljesítmény elérésére sarkallhatja.

De a jutalmak nem jogosultságok, amelyek eleve járnak, hanem a jutalmazásra feljogosított büntetés-végrehajtási alkalmazott (reintegrációs tiszt, büntetés-végrehajtási osztályvezető, parancsnok) mérlegelésétől függően adhatók. A jutalmak adásának feltételeit és formáit a Büntetés-végrehajtási Törvény határozza meg.

Jutalmat a személyi állomány bármely tagja kezdeményezhet, de csak a **miértjére** tehet javaslatot, a **jutalmazás formájára nem!** A jutalmazás kezdeményezője, illetve a jutalmazási jogkörrel rendelkező figyelembe veheti az elítélt rendkívüli események megelőzése és felszámolása érdekében tanúsított együttműködő magatartását.

(4.sz. melléklet: Jutalmazás döntési folyamatára)

A jutalmazásra a jutalmazási javaslati lap kiállításával tehetünk javaslatot.

(5. sz. melléklet: Jutalmazási javaslat)

A büntetés-végrehajtási Törvény rendelkezik a fogvatartottak által igénybe vehető **többletszolgáltatásokról**, melyek a jutalmazás és a fegyelmi felelősségre vonás szerves részét is képezik, a reintegráció részeként.

Az elítélt által igénybe vehető többletszolgáltatások:

- kondicionáló terem
- hűtőszekrény
- vízmelegítő

Az elítélt köteles a törvényben meghatározott többletszolgáltatások igénybevételét megtéríteni.

A törvény rendelkezése szerint jutalomba részesíthető az elítélt:

- példamutató magatartásáért,
- a munkában elért eredményéért,
- tanulásban tanúsított szorgalmáért,
- a közösség érdekében végzett tevékenységéért,
- élet vagy jelentős anyagi érték megmentésében, vagy
- súlyos veszély elhárításában vett részt.

Az elítéltnak adható jutalmak:

- **dicséret**, (a dicséretet az elítélt nyilvántartásába be kell jegyezni)
- **kondicionáló terem használatának díjmentes használatának engedélyezése**, egy hónaptól három hónapig terjedő időtartamra

- **látogatófogadás soron kívül, a látogatási idő meghosszabbítása**, (az elítélt a havi látogató fogadáson felül jogosult, valamint alkalmanként legfeljebb harminc perccel hosszabbítható.)
- **a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése**, (egy hónaptól három hónapig terjedő időtartamra, legfeljebb száz százalékkal növelhető)
- **pénzjutalom,**
- **tárgyjutalom,**
- **a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlése**, (a nyilvántartásból törölt fenyítést az elítéltről készített értékelő véleményekben nem lehet feltüntetni)
- **látogató büntetés-végrehajtási intézetén kívüli fogadása soron kívül** (legalább 2 óra)
- **jutalom kimaradás** (max. 24 óra)
- **jutalom eltávozás** (fegyházban 5 nap/év, börtönben 10 nap/év, fogházban 15nap/év)

A büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka a felsorolt valamennyi jutalom adására jogosult. **Kizárólag** a büntetés-végrehajtási intézet **parancsnoka** jogosult a végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlése, a látogató büntetés-végrehajtási intézetén kívüli fogadása, soron kívül, a jutalom kimaradás és a jutalom eltávozás engedélyezésére.

A kondicionáló terem használatának díjmentes biztosításáról, a személyes szükségletre fordítható összeg növeléséről, a pénzjutalomról és a tárgyjutalom adásáról a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka által kijelölt vezető a jogosult.

A reintegrációs tiszt jogosult a jutalmak közül dicséret, valamint a látogatófogadásáról soron kívül, s a látogatási idő meghosszabbítása jutalmak adására.

A látogató büntetés-végrehajtási intézetén kívüli fogadása, a jutalom kimaradás és a jutalom eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít. A jutalom kimaradásra és a jutalom eltávozásra egyebekben a kimaradás és az eltávozás szabályait kell alkalmazni.

Az eltávozásra, kimaradásra, vagy látogató büntetés-végrehajtási intézetén kívüli fogadására távozó elítéltet arcképmással rendelkező **okmánnyal, igazolással** kell ellátni, amely a személyazonosságot, az engedélyező szervet és személyt, a távollét jogcímét, időtartamát, a kijelölt tartózkodási helyet, továbbá eltávozás esetében a rendőrségnél való jelentkezési kötelezettséget is tartalmazza. Az igazoltatásra jogosult személy felszólítására az elítélt a meghatározott igazolást köteles bemutatni. Az eltávozásról és a kimaradásról az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes **rendőrkapitányságot értesíteni kell**.

A szélesebb körben alkalmazható intézet elhagyási lehetőségek és a rezsimkategóriák bevezetésével létjogosultságot nyerő további klasszifikációs elemek – felelősségtudatukat erősítve – **elősegítik a hosszabb szabadságvesztést töltők esetében a börtönártalmak csökkentését és a reintegrációhoz való aktív viszony kialakítását**.

Az átmeneti részleg

Azt az elítéltet, aki büntetését fegyház vagy börtön fokozatban tölti és szabadságvesztésből legalább öt évet kitöltött, a társadalomba való beilleszkedés elősegítése érdekében, a várható szabadulása előtt legfeljebb két évvel átmeneti csoportba lehet helyezni.

A hosszú szabadságvesztésre ítélték szabadulásra való felkészítését egy 1978-ban létrehozott intézménnyel, átmeneti csoportba helyezéssel oldotta meg a törvényhozás.

Az átmeneti csoport **célja** az, hogy korrigálja a börtönártalmakat, és segítséget nyújtson a szabadulást követő beilleszkedéshez, segítse a börtönártalmak kiküszöbölését.

A hosszú börtönbüntetésnél az önálló életviteli képesség csökkenése, a személyes kapcsolatok károsodása figyelhető meg. A hosszabb szabadságvesztés az elítéltet tartósan kiemeli

környezetéből, amelyből következően személyi kapcsolatai a legközelebbi hozzátartozók körére szűkülhetnek le. Addig kialakított csaknem minden más személyes kapcsolata megszűnik. Nehezíti a helyzetet, hogy még a legközelebbi hozzátartozókkal sem zökkenőmentesek a kapcsolatok, s ez az elítélt hangulatát alapvetően befolyásolja.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy az elítéltek törekvése a kapcsolattartási lehetőségek szélesítésére a szabadulás előtti néhány évben felerősödik.

A kutatások azt is kimutatják, hogy a tartós elszigeteltség káros szubjektív és objektív következményei csökkenthetők, ha az életrendjét fokozatosan közelítjük a szabad élet körülményeihez.

Az átmeneti csoport, elnevezéséhez hűen átmenetet képez a fegyház és a börtön fokozat, valamint a szabad élet viszonyai között. Az átmeneti csoportba helyezés általános törvényi feltétele tehát az, hogy az elítélt büntetését fegyház, vagy börtön fokozatban töltsen, és abból legalább öt évet már kitöltött. A fenti feltételek megléte esetén a törvény előírja, hogy az elítéltet a ráható szabadulása előtt legfeljebb **két évvel** lehet átmeneti csoportba helyezni. A várható szabadulás időpontjának meghatározásához a feltételes szabadságra bocsátás esedékes időpontját is figyelembe lehet venni.

Az átmeneti részlegre helyezésről és annak időpontjáról az intézet parancsnoka dönt az elítélt várható szabadulása előtt két évvel, miután megvizsgálta a részlegbe helyezés feltételeit. Az átmeneti részlegbe helyezésről a büntetés-végrehajtási intézet székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt értesíteni kell.

Mivel az átmeneti csoportba helyezés nem az elítéltet megillető jogosultság, hanem lehetőség, a parancsnok azt is mérlegeli, hogy az elítélt áthelyezése az átmeneti részleg félig zárt körülményei közé nem veszélyezteti-e a közbiztonságot, a végrehajtás rendjét.

A Büntetés-végrehajtási Törvény számol azzal is, ha az átmeneti részlegre helyezés nem éri el a célját, az elítélt olyan magatartást tanúsít, amely a végrehajtás rendjét súlyosan sérti. Ilyennek tekinthető, ha az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét súlyosan megsérti, vagy magánelzárás fenyegetést szabtak ki ellene, vagy az elítélt ellen újabb büntetőeljárás indult. Ezekben az esetekben az átmeneti részlegre helyezést meg kell szüntetni. Megszüntetés esetén az elítélt átmeneti részlegbe való újabb helyezésére egy év elteltével akkor kerülhet sor, ha az újabb büntetőeljárás során az elítéltet felmentették vagy az eljárást vele szemben megszüntették.

Az átmeneti részlegen az elítéltek irányadó büntetés-végrehajtási szabályok enyhíthetők, így különösen:

- a büntetés-végrehajtási intézetből az eltávoztása engedélyezhető huszonnégy órát meg nem haladó időre, továbbá jutalomként évi tizenöt nap jutalom eltávozásra van lehetősége, és részt vehet a büntetés-végrehajtási intézeten kívüli munkáltatásban,
- csökkenthető az életrend meghatározottsága,
- a büntetés-végrehajtási intézet kijelölt területén szabadon mozoghat,
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel rendszeresen tarthat kapcsolatot.

Az eltávozás időtartama a szabadságvesztésbe beszámít.

A kialakult belső rend szerint az elítéltek maguk tehetik otthonosabbá lakóhelyiségeiket, a házirend csupán a legszükségesebb kötelmeket tartalmazza. Szabadidejüket maguk szervezhetik, munkáltatásuk jórészt az intézeten kívül, szabad munkavállalók mellett történhet. A csoport a külvilággal való kapcsolatfelvételt fokozatosan, az eltávoztási idő növelésével történik, ennek keretében az elítélteknek lehetősége nyílik családi kapcsolatainak erősítésén túl szabadulása utáni elhelyezkedésének és egyéb ügyeinek (pl.: egészségügyi, társadalombiztosítási) intézésére is. Az eltávoztásról való pontos visszatérés próbatétele az elítélt visszailleszkedési szándékának. Az intézetelhagyás lehetőségét célszerű a fokozatosság elvét betartva megszervezni.

A fogvatartottak kezdetben lehetőség szerint csoportos kimaradáson ismerkedjenek a hosszú évek alatt megváltozott civil környezettel, majd a rövid, egyéni kimaradást követően nyílik lehetőség az egyéni, több napot felölelő eltávozásra.

Az átmeneti részleg akkor tudja kifejteni pozitív hatását, és akkor éri el a célját, ha elsősorban olyan elítéltek kerülnek behelyezésre, akik aktív normakövetők, rendelkeznek olyan mentális adottságokkal, amelyek alkalmassá teszik őket a csoportban folyó intenzív munkában való részvételre.

8. AZ ELÍTÉLTEK FEGYELMI FELELŐSSÉGE

Mindenütt, ahol emberek élnek együtt, különösen a büntetés-végrehajtás kényszerfeltételei között, szükség van bizonyos rendre és a közösségi együttélési szabályok betartására.

A fegyelem fenntartás és a fegyelmi büntetések kiszabása a börtönök működésének a leglényegesebb és ezért egyik legfontosabb kérdései közé tartozik.

Fegyelemsértést követ el az a fogvatartott:

- aki a büntetés-végrehajtás rendjét **szándékosan megszegi**,
- más fogvatartottat fegyelemsértés elkövetésére **szándékosan rábír**,
- vagy más fogvatartott részére fegyelemsértés elkövetéséhez **szándékosan segítséget nyújt**.

A fenyítés célja,

- hogy a fegyelemsértést elkövetőt és a többi fogvatartottat visszatartsa újabb fegyelemsértés elkövetésétől,
- helyreállítsa a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát, továbbá, hogy a fegyelemsértést elkövetőt együttműködésre ösztönözze.

A fenyítés kiszabásakor a fegyelemsértés és a fegyelemsértést elkövető egyedi körülményeit mérlegelni kell.

A fegyelmi felelősség bizonyítása a büntetés-végrehajtási szervezet feladata.

A büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának tagja a fegyelemsértés észlelését köteles haladéktalanul írásban jelenteni.

A fegyelmi eljárás kezdeményezésekor, a „**fegyelmi eljárás kezdeményező lapon**” meg kell jelölni

- a fogvatartott azonosítására vonatkozó adatokat,
- a fegyelemsértés alapjául szolgáló cselekmény elkövetésének helyét és idejét,
- a cselekmény rövid leírását és
- az esetleges bizonyítási eszközöket.

(6.sz.melléklet: Fegyelmi eljárás kezdeményező lap)

A fegyelmi eljárás kezdeményezését, elrendelését, határidejének a meghosszabbítását, az eljárás felfüggesztését - kivéve, ha ennek oka a fogvatartott jogtalan távolléte -, valamint a fegyelmi felelősség tárgyában hozott döntést az eljárás alá volt fogvatartottal írásban is közölni kell, aki ennek megtörténtét az aláírásával igazolja

Ha a fogvatartott írni, olvasni nem tud, vagy az aláírást megtagadja, a közlés megtörténtét két tanú aláírásával, írásban kell rögzíteni. A fegyelmi eljárást kezdeményező iratot a fogvatartottal való közlés után - legkésőbb a közlést követő munkanapon - a fegyelmi eljárás kezdeményezője eljuttatja a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának vagy a parancsnok által kijelölt fegyelmi megbízottnak.

A büntetés-végrehajtás rendjét vétkesen megsértő elítélttel szemben, valamint a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának biztosítása érdekében a következő fenyítések alkalmazhatók:

- **feddés,**
- a magánál **tartható tárgyak körének** - a kondicionáló terem és a vízmelegítő használatának - **korlátozása**, amely legalább egy, legfeljebb hat hónapig tarthat,
- büntetés-végrehajtási intézet által szervezett programokon, rendezvényeken, művelődési, szabadidős, illetve sportprogramokon való **részvétel korlátozása**, attól való eltiltás meghatározott alkalmakra, de legfeljebb három hónapig,
- **a többletszolgáltatások**, így a kondicionáló terem, hűtőszekrény, és a vízmelegítő használatának **megvonása** legalább egy hónaptól, legfeljebb három hónapig,
- a **személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentése**, hat hónapig terjedő időre, legfeljebb ötven százalékkal,
- **magánelzárás.**
-

A magánál tartható tárgyak korlátozása fenyítés köre az alábbiakra terjed ki:

- hajápolási eszközök (hajszárító, hajsütővas, csavarók és csipeszek, hajháló, zuhanysapka),
- sportruházat,
- az érintésvédelmi szabványnak megfelelő vízforraló, vízmelegítő 350 W teljesítményig,
- saját tulajdonú TV-készülék,
- zseb- és kártyanaptár,
- folyóiratok, napilapok,
- elemmel működtethető zsebrádió, fülhallgató,
- karóra,
- tartalék elemek,
- kártya, nem elektronikai társasjáték,
- kézimunka-felszerelés,
- hangszer,
- dohánytermék, kávé.

A fenyítés a felsorolt tárgyak valamelyikére vagy több tárgyra is kiterjedhet. A korlátozás alá tartozó tárgyak körét a fegyelmi határozatban meg kell jelölni, a végrehajtás kezdő napján a fogvatartott tárgyainak letételezésére a bv. szerv intézkedik.

Fegyelmi ügyben az eljárás alá vont fogvatartott elkülönítése akkor rendelhető el, ha az eredményes vizsgálat érdekében indokolt.

A fegyelmi elkülönítés az első fokú eljárás tartamáig, legfeljebb azonban **húsz napig** tarthat, ez idő alatt a fogvatartott nem érintkezhet a fegyelemsértés többi elkövetőjével, a tanúkkal és a sértettekkel, a Büntetés-végrehajtási törvényben meghatározott jogai azonban a magánál tartható tárgyak körének kivételével nem korlátozhatók.

A fegyelmi elkülönítést hivatali időn túl, a fegyelmi jogkör gyakorlójának akadályoztatása esetén vagy halaszthatatlan esetben a biztonsági tiszt is elrendelheti. Ennek tényét írásban kell rögzíteni

Az elkülönítést meg kell szüntetni, ha a határideje lejárt, vagy a fegyelmi jogkör gyakorlójának rendelkezésére a határidőn belül is, ha az elkülönítés oka már nem áll fenn.

A fegyelmi ügyet kivizsgálónak kell biztosítania az eljárás alá vont fogva tartott részére, hogy megismerhesse a fegyelmi eljárással összefüggő jogait és kötelességeit, Ennek tényét írásban rögzíteni kell.

A reintegrációs tiszttel kizárólag feddés fenytését szabhat ki, illetve – előzmény nélküli elkövetés esetén – kioktatásban részesítheti a fogvatartottat.

A reintegrációs tiszti hatáskörbe utalás lehetőségét olyan fegyelmi ügyek esetében célszerű alkalmazni, amikor az elkövető az eljárás kezdeményezésekor együttműködő, beismert magatartást tanúsít, továbbá a fegyelemsértés csak kismértékben sértette vagy veszélyeztette a bv. szerv rendjét, biztonságát.

Amennyiben a fogvatartott hat hónapon belül, azonos cselekmény miatt részesült reintegrációs tiszttel általi kiszabott feddés fenytésben, akkor a fegyelmi eljárás lefolytatását kell elrendelni.

Amennyiben az egyéniesítés, a fokozatosság és az arányosság elvét, valamint a cselekmény súlyát figyelembe véve még a lehető legenyhébb fenytés kiszabása sem indokolt, úgy a reintegrációs tiszttel kioktatásban részesíti a fogvatartottat.

A kioktatásnak tartalmaznia kell, milyen magatartástól kell a fogvatartottnak a jövőben tartózkodnia és mi az elvárt viselkedés.

A magánelzárás **fegyházban huszonöt, börtönben húsz, fogházban tíz napig** terjedhet, amelynek időtartama alatt engedélyezhető, hogy az elítélt dolgozzon vagy iskolába járjon. **A magánelzárás, ha az elítélt dolgozik, fegyházban húsz, börtönben tizenöt és fogházban öt napig terjedhet.** Magánelzárás várandós és kisgyermekes nővel szemben nem alkalmazható.

A személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentés fenytés végrehajtása nem akadályozza a fogvatartott más büntetés-végrehajtási intézetbe történő átszállításának.

A magánelzárás végrehajtása alatti dohányzás helyét, idejét, magánál tartható tárgyak körét, a magánelzárást töltő fogvatartottakra vonatkozó szabályokat a házirendben kell meghatározni.

A magánelzárás végrehajtása alatt az elítélt:

- kimaradásra és eltávozásra nem mehet,
- a védőjével való kapcsolattartást kivéve nem telefonálhat, és nem levelezhet,
- nem küldhet, és nem kaphat csomagot,
- nem fogadhat látogatót, kivéve a lelkészt, valamint a szabadulás előkészítése érdekében a leendő munkáltatóját, a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt és a karitatív szervezet megbízottját,
- a személyes szükségleteire nem vásárolhat,
- nem veheti igénybe a büntetés-végrehajtási intézet művelődési és sportolási lehetőségeit, sajtóterméket nem olvashat.

A magánelzárást töltő elítélt jogosult:

- a fenytés végrehajtása alatt a büntetőeljárással kapcsolatos jogainak gyakorlására,
- naponta 1 óra időtartamban szabadlevegőn tartózkodni,
- férfi fogvatartott hetente egy, női fogvatartott hetente két alkalommal fürödni,
- az intézetparancsnok engedélyével, felügyelettel, saját költségén súlyos beteg hozzátartozóját meglátogatni, valamint részt venni hozzátartozója temetésén,
- 1 db könyvet, és ezen felül leveleit, családi fényképeit, vallási kegytárgyait (kivéve a nemesfém-ből készültek) indokolt mennyiségben, valamint 1 váltás alsóneműt és a parancsnok által meghatározott evő eszközeit magánál tartani,
- étkezést (reggeli, ebéd, vacsora) követően dohányozni,
- a jogi képviselőjével telefonon és levelezés formájában korlátlanul, személyesen a hivatali munkarend szabályainak betartása mellett kapcsolatot tartani,
- külföldi fogvatartott - kérelme alapján - az illetékes külképviseletet felhívni.

A magánelzárás fenyítés végrehajtását – amennyiben a bv. szerv orvosa vagy pszichológusa azt nem ellenjavallja – **a kiszabást követő 30 napban** meg kell kezdeni. A bv. szerv orvosa vagy pszichológusa, ellenjavallat esetén a végrehajtási lapon annak időtartamát rögzíti.

A fogvatartott a magánelzárást az **e célra kialakított zárkában** egyedül tölti.

A magánelzárás fenyítés végrehajtása során az ápoló és a reintegrációs tiszt a fogvatartottat naponta ellenőrzi, az ellenőrzés időpontját, megállapításait aláírással együtt rögzíti a végrehajtási lapon.

Az elítélt a magánelzárás végrehajtása alatt is érintkezhet a védővel, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának engedélyével, felügyelettel meglátogathatja a súlyos beteg közeli hozzátartozóját, részt vehet a közeli hozzátartozója temetésén.

A magánelzárás végrehajtása folytán elmaradt látogatás, csomagküldemény és az elítélt személyes szükségleteire szolgáló vásárlás a magánelzárás végrehajtása után engedélyezhető.

Ha az orvos vagy a pszichológus az elítélt egészségi állapota miatt a magánelzárás végrehajtásának megkezdését, vagy folytatását nem javasolja, a magánelzárás végrehajtását félbe kell szakítani.

Letartóztatottal szemben feddés, személyes szükségletre fordítható összeg csökkentése, három hónapig terjedő időre, valamint 20 napig terjedő magánelzárás alkalmazható.

/ letartóztatott fiatalok esetén a magánelzárás 10 napig terjedhet/

Közvetítő eljárás:

A közvetítői eljárás más fogvatartott sérelmére elkövetett fegyelmi cselekmény által kiváltott konfliktust kezelő eljárás.

Célja, hogy egy közvetítő, harmadik személy bevonásával a sértett és a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazó, a fegyelemsértés következményeinek jóvátételét és az eljárás alá vont fogvatartott jövőbeni szabálykövető magatartását elősegítő írásbeli megállapodás jöjjön létre.

Közvetítő eljárás alkalmazható a másik fogvatartott sérelmére elkövetett fegyelemsértés esetén, a már jogerős fenyítés végrehajtásának felfüggesztése, illetve a reintegrációs tiszt szerinti eljárás megszüntetése mellett, ha:

- a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott a fegyelemsértés elkövetését beismerte,
- a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott és a sértett a közvetítői eljáráshoz hozzájárult, és
- a fegyelemsértés jellegére, a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott személyére tekintettel a fegyelmi eljárás lefolytatása vagy a fenyítés végrehajtása mellőzhető.

Közvetítői eljárás nem alkalmazható:

- a büntetőeljárás gyanúját megalapozó, továbbá olyan fegyelemsértés esetén, amely miatt a sértett magánindítványt tett,
- ha a fegyelmi eljárás alá vont fogvatartott vagy a sértett letartóztatásban van.

A közvetítői eljárás kezdeményezésére kizárólag a sértett és az eljárás alá vont fogvatartott jogosult. A közvetítői eljárást írásban kell kezdeményezni és a hozzájárulásról is írásban kell nyilatkozni.

A közvetítői eljárás:

- folyamatban lévő fegyelmi eljárás során az első fokú fegyelmi tárgyalásig,
- a reintegrációs tiszt szerinti eljárás esetén a reintegrációs tiszt meghallgatásig,
- a már kiszabott fenyítés végrehajtása során a fenyítés jogerőre emelkedésétől a végrehajtás befejezéséig terjedő időszakban kezdeményezhető.

A közvetítői eljárás a fegyelmi jogkör gyakorlójának közvetítői eljárásra utaló döntése napján kezdődik. A fegyelmi jogkör gyakorlója közvetítői eljárásra utaló döntésében kijelöli a közvetítőt és szükség szerint rendelkezik a kiszabott fenyítés végrehajtásának felfüggesztéséről.

Közvetítőként a büntetés-végrehajtási szervezet személyi állományának azon tagja jelölhető ki, aki helyreállító technikákat ismertető - **húsz óra** elméleti oktatást és **negyven óra** gyakorlatot tartalmazó - képzésen vett részt.

A közvetítői eljárást **tizenöt** napon belül kell lefolytatni. A fegyelmi jogkör gyakorlója a közvetítői eljárás határidejét legfeljebb egy alkalommal nyolc nappal - a közvetítő indítványára - meghosszabbíthatja.

Megállapodás akkor jön létre, ha a sértett és az eljárás alá vont fogvatartott között a fegyelemsértéssel okozott kár, sérelem, a fegyelmi cselekmény káros következményeinek jóvátételében azonos álláspont alakult ki. A megállapodást magyar nyelven, illetve ha valamelyik fél a magyar nyelvet nem ismeri, az általa ismert nyelven és írásban kell rögzíteni.

A közvetítői eljárásban született megállapodás nem vonatkozhat pénzbeli jóvátételre.

A megállapodásnak tartalmaznia kell a vállalt kötelezettség részletes szabályait, a teljesítés határidejét és a költségek viselését, mely nem lehet ellentétes a jogszabályokkal, a büntetés-végrehajtás rendjét, biztonságát nem sértheti vagy veszélyeztetheti.

A megállapodásban a jóvátétel teljesítése csak olyan határidő mellett vállalható, amely eredménytelenség esetén is biztosítja, hogy a fegyelmi eljárás vagy a fenyítés az általános elévülési határidőkön belül lefolytatható, illetve végrehajtható legyen.

A megállapodást írásba kell foglalni, és azt mindkét félnek alá kell írnia. A sértett és az eljárás alá vont fogvatartottnak a megállapodás megkötésekor és aláírásakor személyesen, együttesen kell megjelenniük.

A közvetítői eljárás csak a sértett és az elkövető önkéntes hozzájárulásával folytatható le.

Az eljárásban a sértett és az elkövető egyenrangú felek, az eljárás során bármikor visszavonhatják a részvételre vonatkozó hozzájárulásukat, és a megállapodásra önként kell jutniuk.

Hozzájárulás visszavonása, illetve megállapodás hiányában a fegyelmi eljárást, a fenyítés végrehajtását folytatni kell.

A megállapodásban foglalt kötelezettségek teljesítését az eljárás alá vont fogvatartott reintegrációs tisztje ellenőrzi.

A közvetítői eljárás eredményes vagy eredménytelen befejezésének tényét és időpontját rögzíteni kell a fogvatartotti nyilvántartásban.

9. SPECIÁLIS BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI FELADATOK

Fiatalkorú elítéltek speciális kezelése, gondozása

A Btk.105.§-a szerint fiatalkorú az, aki a bűncselekmény elkövetésekor a tizennegyedik életévét betöltötte, de a tizennyolcadikat nem. Az országgyűlés által elfogadott szabályozás azonban kivételesen súlyos bűncselekmény elkövetése esetén, rendkívül korlátozottan megengedi a büntethetőségi korhatár 14. évről 12. évre való csökkentését.

Ilyen kivételes eset a kiskorúak, gyermekek által elkövetett emberölés, halált okozó testi sértés, rablás, vagy kifosztás. Ez esetekben is csak akkor, ha az elkövető a szükséges belátási képességgel rendelkezik. Fontos hangsúlyozni, hogy ezekben az esetekben, a 12 évnél idősebb elkövető ellen büntetés nem, csak kizárólag intézkedés lesz alkalmazható. Az intézkedés azonban nem jelent majd szabadságvesztés büntetést: a 14 évnél fiatalabb elkövetővel szemben alkalmazható legsúlyosabb szankció a javítóintézeti nevelés marad.

A fiatalkorúak felnőttéktől eltérő büntetőjogi megítélését, büntetés-végrehajtási kezelését az életkori sajátosságaik indokolják (kialakulóban lévő személyiségük, lezárulatlan jellembeli, biológiai és szociális fejlődésük).

A fiatalkorúakkal szemben alkalmazott **büntetés, vagy intézkedés célja** elsősorban az, hogy a fiatalkorú helyes irányban fejlődjen, szabaduláskor ne a társai által kihasznált, vagy ellenkezőleg: agresszivitásra hajlamos ember kerüljön ki az intézetből, hanem tudásszintje, képzettsége növekedjen, és a társadalom hasznos tagjává váljon.

A fiatalkorúak szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának a felnőttéktől megkülönböztetett körülményeit, reintegrációs, kezelési, gondozási feltételeit rögzítik a Büntetés-végrehajtási Törvény azon alaprendelkezései, amelyek előírják, hogy "a fiatalkorúak szabadságvesztését külön büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani", illetve, hogy "különös gondot kell fordítani a fiatalkorú reintegrációjára, oktatására, személyiségének fejlesztésére és testi fejlődésére".

A fiatalkori bűnözés egyik fő jellemzője a csoportos elkövetés, illetve az elkövetés során tapasztalható erőszak, brutalitás. A fiatalkorúak családi környezete és a kriminalitás gyakorisága között összefüggés mutatható ki, akárcsak az iskolai végzettség és a kriminalitás gyakorisága között.

Fontos momentum ebben a kérdéskörben, hogy a fiatalkorú a büntetés-végrehajtási intézetbe való bekerülésekor még nem tekinthető érett személyiségnek. Alakulása az intézeten belül tovább folytatódik, fejlesztésének lehetősége adott.

A büntetés-végrehajtási intézet célja a fiatalkorú bűnelkövetők kezelésében, hogy a fiatalkorúak tekintetében fontos eszközként jelenik meg a rezsimek közötti átjárhatóság biztosítása, mely lehetőséget nyújt az elítéltek részére, hogy fejlődésének megfelelően az egyik speciális csoportból a másikba kerülhessen.

A fiatalkorú elítéltekre az alábbi speciális rendelkezések vonatkoznak:

1. A szabadságvesztés végrehajtása során különös gondot kell fordítani a fiatalkorú reintegrációjára, oktatására, személyiségének fejlesztésére és testi fejlődésének elősegítésére, a tankötelezettség érvényesítésére, az első szakmához jutás lehetőségére.

2. A fiatalkorúak szabadságvesztését külön büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani (börtön, fogház), a rezsimek szabályokat életkori sajátosságaikból fakadó

eltérésekkel kell kialakítani. **A fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézetében felnőtt korú elítéltek csak a büntetés-végrehajtás intézet működése érdekében helyezhetők el.**

A fiatalkorú kérelmére az azonos nemű fiatalkorú testvérével együttesen elhelyezhető, ha ez mindkét fiatalkorú érdekében áll, és a büntetés-végrehajtási intézetben ennek lehetősége megteremthető.

3. A fiatalkorú befogadó részlegbe való helyezése kötelező, a róla készített környezettanulmányt a pártfogó felügyelői szolgálattól be kell szerezni.

A fiatalkorú befogadásáról és szabadulásáról *három napon belül* értesíteni kell:

- a lakóhelye szerint illetékes *gyámhatóságot*,
- a fiatalkorú szülőjét vagy más *törvényes képviselőjét*, gyámság esetén a *gyámot*,
- átmeneti vagy tartós nevelésbe vett fiatalkorú esetén az illetékes *területi gyermekvédelmi szakszolgálatot*, továbbá
- ha a büntetés-végrehajtási intézetnek tudomása van arról, hogy a fiatalkorúval szemben közérdekű munka vagy pártfogó felügyelet végrehajtása van folyamatban, a fiatalkorú lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes *pártfogó felügyelői szolgálatot*.

Oktatási intézménytől, gyermekvédelmi intézménytől beszerzendő pedagógiai vélemény megkérése mellőzhető, ha a szabadságvesztésből harminc nap vagy annál kevesebb idő vár végrehajtásra.

4. A **tizennyolcadik életévét be nem töltött** fiatalkorút a befogadás során írásban tájékoztatni kell arról, hogy **dohányterméket nem** tarthat magánál, és dohányzása még a törvényes képviselőjének a hozzájárulásával sem engedélyezett.

A dohányzásról való leszokás támogatása érdekében - az e feladatok ellátására képesítéssel rendelkező szakember által tartott - terápiás foglalkozást kell felajánlani.

5. Biztosítani kell, hogy a fiatalkorú szakmunkás-illetőleg betanított munkás-képzésben vegyen részt, és lehetővé kell tenni, hogy a középfokú tanulmányokat folytasson. Az oktatásban vagy szakmai képzésben részt vevő fiatalkorú- a szabadságvesztés végrehajtási fokozatra tekintett nélkül-azonos tanulmányi osztályba, illetve tanulócsoportba is beosztatható. A szabadságvesztés végrehajtása során különös gondot kell fordítani a fiatalkorú oktatására, személyiségének fejlesztésére és testi fejlődésére, a tankötelezettség érvényesítésére, az első szakmához jutás lehetőségére.

A fiatalkorú a tankötelezettségét a törvényben meghatározottak szerint **16. életévének betöltéséig köteles folytatni.**

Megkezdett tanulmányok folytatása

Intézetén kívül:

- fogvatartott kérelmére a vizsgakötelezettség teljesítése érdekében, a büntetés-végrehajtási intézet gondoskodik az előállításáról, ha ehhez az oktatási intézmény vezetője és a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka együttesen hozzájárul.
- tanulói vagy magántanulói jogviszonyt a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának engedélyével a fiatalkorú a büntetés-végrehajtási intézetén kívüli oktatást nyújtó intézménnyel is létesíthet, amely során iskolalátogatási és vizsgakötelezettségét az oktatási intézményben teljesíti.

Intézetben belül:

- szerződéses kapcsolat alapján általános iskolával,
- a büntetés-végrehajtási intézet illetékességi területébe tartozó iskola a büntetés-végrehajtási intézettel kötött együttműködési megállapodás alapján biztosítja az alapfokú képzést, magántanulói jogviszony keretében teljesíti.

A fiatalok kapcsolatot tarthat az oktatási-nevelési intézménye pedagógusával, tanulmányi és vizsgakötelezettsége, valamint személyiségfejlődése érdekében.

A tanulmányi eredményt és a szorgalmat az egyéni képességek alapján kell értékelni.

6. Fegyelmi eljárás:

A magánelzárás a fiatalok *börtönében tíz*, a fiatalok *fogházában öt nap, letartóztatásban tíz nap, elzárás esetén is öt napig* terjedhet. A magánelzárással fenytett fiatalok az iskolai órától, reintegrációs programokról nem lehet eltiltani. Dohánytermék tartása, illetve dohányzás esetén *fegyelmi eljárás nem indítható*, ebben az esetben csak a dohányterméket lehet elvenni a fiataloktól.

A magánelzárással fenytett fiatalok az iskolai órákról és a reintegrációs programokról nem lehet eltiltani.

7. Jutalmazás:

A fiatalok *dicsérő oklevéllel* is jutalmazható. A fiatalok dicsérő oklevéllel való jutalmazására a parancsnok jogosult. Dicsérő oklevél az elítéltek csoportjainak is adományozható. A tizennyolcadik életévét be nem töltött elítél *eltávozásra és kimaradásra* akkor bocsátható, ha öt a törvényes képviselője, nagykorú hozzátartozója, a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelője vagy valamely, a büntetés-végrehajtási szervezettel együttműködési megállapodást kötött társadalmi szervezet vagy vallási közösség képviselője fogadja és a kíséréséről, valamint a visszaszállításáról is gondoskodik.

8. A fiatalok munkáltatása:

A fiatalokra vonatkozó szabályok figyelembe vételével történik, külső munkában részt vehet. A fiatalok gyógyszer, gyógyászati segédeszköz térítés nélkül kap.

9. A büntetés-végrehajtási intézet a **reintegrációs programját**, a fiatalok *egyéni fejlesztési tervét* a fiatalok társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarai enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettségének fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása, az egészséges életmódra való felkészítése érdekében a gyermekek és az ifjúság védelméért felelős miniszter felügyelete alá tartozó javítóintézetek szakmai tapasztalatai felhasználásával, azokkal együttműködve alakíthatja ki.

10. A fiatalok elítéltek részére –amennyiben annak feltételei biztosítottak- **naponta lehetővé** kell tenni a **meleg vizes fürdést**. Ugyanakkor részükre legalább hetente biztosítani kell a térítésmentesen használható sportolási lehetőségek igénybe vételét.

11. A fiatalok fogvatartott saját vagy a törvényes képviselő kérelmére és a büntetés-végrehajtási intézet engedélyével, **háromhavonta családi konzultáción** vehet részt, amely a büntetés-végrehajtási intézetben megvalósuló kötetlen kapcsolattartási forma. A családi konzultáción a szülő, valamint az vehet részt, aki a Polgári Törvénykönyv alapján a fiatalokkal kapcsolattartásra jogosult, kivéve, ha a bíróság vagy a gyámhatóság a kapcsolattartási jogot korlátozta vagy megvonta.

A családi konzultáció iránti kérelem indokoltságának ellenőrzése céljából a büntetés-végrehajtási intézet megkeresheti a területileg illetékes családsegítő vagy gyermekjóléti szolgálatot.

A családi konzultációt a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka engedélyezheti, az engedélyezéskor a parancsnok kijelöli a családi konzultáció helyszínét és meghatározza a lebonyolítás pontos körülményeit.

A konzultációra ellenőrzés mellett, legfeljebb kilencven perc időtartamban kerülhet sor.

A fiatalkorú – a büntetés-végrehajtási intézet lehetősége szerint – saját vagy a törvényes képviselő kérelmére és a büntetés-végrehajtási intézet engedélyével **családterápiás foglalkozáson** vehet részt, ha a fiatalkorú és a vele kapcsolatot tartó hozzátartozója közötti viszony megromlása tapasztalható. Ez esetben a büntetés-végrehajtási intézet beszerzi a fiatalkorú törvényes képviselőjének, illetve a fiatalkorúval kapcsolatot tartó hozzátartozójának részvételi szándékára vonatkozó nyilatkozatát.

A családterápiás foglalkozás engedélyezéséről a Befogadási és Fogvatartási Bizottság javaslata alapján a parancsnok dönt.

A családterápiás foglalkozásokat pszichológusi végzettséggel rendelkező személy vezeti. A foglalkozást vezető határozza meg az általa szükségesnek ítélt foglalkozások számát és gyakoriságát, valamint - a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának jóváhagyásával - javaslatot tehet külső személyek bevonására is.

A családterápiás foglalkozáson nem vehet részt a szülő, ha kapcsolattartásra nem jogosult.

A fiatalkorú családterápiás foglalkozáson való részvétele kivételesen a büntetés-végrehajtási intézeten kívül is engedélyezhető.

A családi konzultáció és a családterápiás foglalkozás nem minősül látogatófogadásnak és az az elítéltek között is engedélyezhető.

12. A fiatalkorú a tartására fordított költségekhez *csak akkor köteles hozzájárulni*, ha munkáltatásban vesz részt, rendszeres pénzellátással rendelkezik vagy ösztöndíjban részesül.

A tizennyolcadik életévét meg nem haladott fiatalkorú részére, ha letéti pénzzel nem rendelkezik, a büntetés-végrehajtási intézet költségtérítés nélkül biztosítja az előállítását a súlyos beteg közeli hozzátartozója meglátogatása vagy a közeli hozzátartozó temetésén való részvétel, vagy a kegyelet lerovása érdekében.

13. Ha az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása alatt tölti be a **21. életévét**, akkor az intézet legalább 30 nappal azelőtt előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak az új végrehajtási fokozat megállapítására („Nagykorúsítás”). Az előterjesztésnek az elítélt reintegrációs tisztje által készített értékelő véleményt is tartalmaznia kell.

A fiatalkorú a törvényes képviselőjének beleegyezése vagy utólagos jóváhagyása nélkül is önállóan tehet panaszt, kérelmet, vagy nyilatkozhat a fogva tartásával kapcsolatban felmerülő ügyekben, kivéve az egészségügyi önrendelkezési jogának érvényesülésével kapcsolatban.

Reintegrációs tevékenységek fiatalkorúakkal:

A bv. intézet célja a fiatalkorú bűnelkövetők kezelésében, hogy szabadulásuk várható időpontjáig tudásszintjük, képzettségük növekedjen, amely a későbbiekben segítséget jelent a társadalomba való visszailleszkedésben. A fiatalkorú (vagy fiatal felnőtt) elítéltek védelme, segítése érdekében az egyes szakterületek együttműködése elengedhetetlen:

- a) családi kapcsolatok ápolása, a fiatalok és a szülők felvilágosítása családterápiás foglalkozás, családi konzultáció megtartásával; a megfelelő feltételek fennállása esetén családi beszélők végrehajtása;

- b) útmutatás az elkövetővé vagy áldozattá válás elkerülése érdekében, amelynek végrehajtásába indokolt az illetékes kormányhivatal szakterületi egységének, az egyházak, civil szervezetek bevonása;
- c) a szenvedélybetegségek káros hatásainak megismerése érdekében a családsegítő központok, drogambulanciák bevonása;
- d) testi erőnlét fenntartása és fejlesztése, a szellemi, érzelmi gyarapodás elősegítésére együttműködés az oktatási-és képző intézményekkel;
- e) a fiatalok védelmére rendelt intézményekkel, így kiemelten a helyi önkormányzatokkal, gyámhivatalokkal együttműködés kialakítása, fenntartása;
- f) a szabadulásra történő felkészítés érdekében és a szabadulást követő utógondozás/pártfogó felügyelet előkészítése céljából intézeti szakterületi és intézményi együttműködés a bv. pártfogó felügyelők koordinációja útján.
- g) az önérvényesítést elősegítő és az agresszivitást csökkentő csoportfoglalkozások célja, a szociális készségek fejlesztése, míg a droghasználat megelőzése tréning elsődleges célja, hogy a résztvevők a kábítószer-fogyasztó magatartás tulajdonságaival, valamint a kábítószer-fogyasztás körmodelljével megismerkedjenek és kialakuljon bennük a szermentes élet igénye.
- h) a háziállatok jótékony hatással vannak a fiatalkorúak testi-lelki egészségére, mi több, az állatok a gyógyító munkába is bevonhatóak bizonyos testi betegségek, pszichés vagy mentális problémák esetén is.
- i) A különböző művelődési, szabadidős programok szervezése segítséget nyújt az egyéni műveltség és a személyiségjegyek fejlesztésére.

Havonta vezetői szintű csoportos, problémásabb személyek esetében egyéni foglalkozást kell tartani a fiatalkorúak számára

Szabadulásra felkészülés:

Fiatalkorúak részére előkészítő foglalkozásokat szükséges tartani, az alábbi témakörökben:

- a) általános tájékoztató a szabadulást követő kötelezettségekről, a hiányzó iratok pótlásáról;
- b) rövid és hosszú távú tervek beazonosítása, azok realitása;
- c) munkareöpiaci reintegráció elősegítése fogva tartás alatt és szabadulást követően;
- d) a szabadulás előtt álló fogvatartott azon tulajdonságainak felismertetése, amelyeket kamatoztatni tud és képes szabadulását követően;
- e) hatékony kommunikáció;
- f) a szabadidő eltöltésének szocializált formái;
- g) jelentkezés állásinterjúra;
- h) beszélgetés az egészséges, biztonságos szexuális életéről;
- i) gazdálkodj okosan: mi mennyibe kerül, mennyi jövedelemre számíthatsz, és az mire lesz elég.

A fentiekben foglalt foglalkozásokat egyénileg vagy csoportos keretek között kell megtartania a bv. pártfogó felügyelőnek, amelyben köteles a reintegrációs tiszttal is közreműködni.

A fiatalkorúak szabadítása:

A szabadítási eljárás során, amennyiben a fiatalkorú elítélt iskolába jár, és még a tanévet nem fejezte be, a bizonyítványának átadásáról gondoskodni kell. A **18. életévét be nem töltött** fogvatartott esetében a szabadulás előtt hatvan nappal a törvényes képviselőt értesíteni kell. A fiatalkorú elítéltet szabadítása esetén a szülői felügyeletet gyakorló szülőnek vagy gyámnak

kell átadni. Ennek érdekében a reintegrációs tiszt írásban keresi meg a szülői felügyeletet gyakorló szülőket vagy gyámot, hogy jelezzék megjelenési szándékukat. Amennyiben a megkeresése nem vezet eredményre, vagy a törvényes képviselő vagy a kijelölt gyám a szabadulás napján nem tud megjelenni és átvenni az elítéltet, a nyilvántartási szakterület megkeresi a gyámhatóságot a gyermekvédelmi intézkedés megtétele végett. Ha a törvényes képviselő nem jelent meg az átvétel céljából, és nem járult hozzá a kísérő nélküli eltávozáshoz, a bv. intézet haladéktalanul intézkedik az ideiglenes hatályú elhelyezésről, gondoskodik az illetékes területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál az átvételről, elhelyezéséről.

A nők büntetés-végrehajtásának sajátos vonásai

Kezelésük során tekintettel kell lenni a férfi elítéltektől eltérő igényeikre.

A női fogvatartottakkal való tevékenység többnyire jóval nagyobb empátiát, együttérzést kíván, mint a férfi fogvatartottakkal történő munka. A reintegrációs tiszteknek, felügyelőknek nyitottabbaknak, érzékenyebbeknek kell lenniük. A nők gyakori hangulatváltozásának hátterében általában a család, a gyermekek hiánya, a családi kapcsolatok megromlása áll. A változásokat nehezen viselik. Pszichológus segítségét gyakrabban kérik, mint a férfiak. Sok esetben problémájuk megoldódik azzal, ha valaki meghallgatja őket, különösebb intézkedés nélkül.

A hatályos szabályozás az Alaptörvénnyel összhangban biztosítja a nők **sajátos védelmét**, továbbá kimondja, hogy a terhes és kisgyermekes elítélt nőnek az egészségét védő és a gyermek fejlődését szolgáló jogai nem korlátozhatók a szabadságvesztés végrehajtása alatt sem.

A női elítéltekkel foglalkozó szakemberek tapasztalatai szerint a nők szociálisan, érzelmileg és gazdaságilag is sokkal inkább kötődnek a családhoz, környezetükhöz, mint a férfiak. Ezért - különösen azok, akik először kerülnek zárt intézetbe - a gyermekektől, a házastárstól, a hozzátartozóktól való elszakadást rendkívül nehezen viselik. Ez a **beilleszkedési időszakot elnyújtja**, és gyakran súlyos érzelmi feszültséggel terheli meg. Ők igénylik a leginkább a törődést, az érzelmi kapcsolatok fennmaradását, és ha ez a kapcsolat megsérül, magatartásukban jelentős változások állhatnak be. A valakihez való tartozás igénye számos esetben nyíltan vállalt és újabb konfliktusok forrásává váló homoszexuális viszony létrejöttéhez vezethet.

A beilleszkedési nehézségek, a csökkent tolerancia és börtöntűrő képesség a női elítéltek körében gyakoribbá teszi a betegségtudatba menekülést, a **pszichoszomatikus eredetű egészségügyi problémát**. Ezért a büntetés-végrehajtás jelentősfeladata a zárt intézeti körülmények közötti szerepváltozás személyiségkárosító, a nők énképére, női mivoltukra kedvezőtlen következményeknek lehetőség szerinti tompítása.

A női elítéltek munkával foglalkoztatása hagyományosan elsősorban konfekcióipari jellegű, amely mellett a szakképzésük is megszervezhető. Napirendjükben, a szabadidőprogramokban, a háztartási, gyermekgondozási, higiénés, testápolási, egészségügyi, családi étellel kapcsolatos ismeretek elsajátítására, készségek kialakítására kell törekedni.

A törvény különös védelemben részesíti a terhes és kisgyermekes elítélt, vagy letartóztatásba helyezett nőket:

Ha a gyermek a büntetés végrehajtásának megkezdése előtt született:

- A fogva tartott anyák gyermekei a büntetés-végrehajtási intézet anyagyermek részlegén vagy a javítóintézet fiatalkorú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén egy éves korukig elhelyezhetőek legyenek abban az esetben is, ha a büntetés végrehajtásának megkezdése előtt születtek.

- A törvényi rendelkezéseknek megfelelően a bíróság a **letartóztatás** elrendelésével egyidejűleg a szülő gondozásában lévő **egy év alatti** gyermeket fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható határozatával, ideiglenesen, az anya fogva tartásának helye szerinti büntetés-végrehajtási intézet anya-gyermek részlegén vagy a javítóintézet fiatalkorú és gyermeke együttes elhelyezését biztosító részlegén helyezi el. A gyermek ideiglenes hatályú elhelyezéséről a büntető ügyben eljáró bíróság rendelkezik.

A gyámhatóság a bíróság határozata alapján utólag vizsgálja meg hogy mi szolgálja inkább a gyermek érdekét: a szülővel történő együttes elhelyezés vagy a családi környezetben való nevelkedése. Ha a gyámhatóság az együttes elhelyezéshez nem járul hozzá, a gyermeket a gyámhatóság által megjelölt felelős személy részére kell kiadnia a büntetés-végrehajtási intézetnek vagy a javítóintézetnek.

- Ha az anya szabadságvesztése végrehajtását kell foganatosítani. Ilyen esetben a büntetés letöltésére való felhívásban tájékoztatják az elítéltet az anya-gyermek együttes elhelyezés lehetőségéről, és ha az elítélt benyújt ilyen kérelmet, számára újabb felhívást adnak ki, attól függően, hogy az együttes elhelyezést engedélyezték-e a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetbe vagy az anya-gyermek részlegre. A büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka a döntés érdekében megkeresi a gyámhatóságot, hogy tegyen javaslatot az együttes elhelyezésre vagy annak mellőzésére, és támogató javaslat esetén a parancsnok, az igazgató az együttes elhelyezésről dönt, ellenkező esetben a kérelmet elutasítja. A Bv. tv. 128. § (3) bekezdése rendelkezik az együttes elhelyezést kizáró okokról. Az együttes elhelyezés biztosítása esetén a gyermek beszállításáról az anya gondoskodik, és vinnie kell magával a gyermek egészségi állapotára vonatkozó egészségügyi dokumentációt (egészségügyi kiskönyv, kórházi zárójelentés).

Szabadságvesztés, vagy letartóztatás során:

- Ha fogvatartott várandósságát megállapították, a fogvatartottat a **várandósság 12. hetének elérése előtt nyilatkoztatni kell**, hogy a gyermeket meg kívánja tartani, vagy a terhesség megszakítását kéri. A fogvatartottat a titkos és a nyílt örökbefogadás lehetőségéről is tájékoztatni kell azzal, hogy titkos örökbefogadás esetén a szülés előtt bármikor tehet lemondó nyilatkozatot. A döntés meghozatalához a fogvatartott részére soron kívül látogató fogadását, vagy más, engedélyezett kapcsolattartási lehetőségét kell biztosítani.

- A várandós fogvatartott nőt, ha a várandósság 12. hetét elérte, a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházába történő felvételekor tájékoztatni kell arról; hogy a büntetésének félbeszakítását kérheti a gyermeke egy éves koráig, vagy kérheti a gyermeke vele együtt történő elhelyezését gyermeke egy éves koráig a kijelölt büntetés-végrehajtási intézet anyagyermek részlegén.

- Abban az esetben, ha az elítélt nő veszélyeztetett terhességét állapítják meg, őt haladéktalanul a Büntetés-végrehajtási Központi Kórházba kell szállítani, és nyilatkoztatni kell, hogy **kéri-e a szabadságvesztés félbeszakítását**. A veszélyeztetett terhesség ideje alatt a szabadságvesztés félbeszakítására – büntetés-végrehajtási orvosi javaslat alapján - bármikor sor kerülhet. Ha a szabadságvesztés végrehajtásának félbeszakítását engedélyezték, a büntetés-végrehajtási intézet a szülés várható időpontját követő **két hónapon** belül megkeresi az elítélt állandó lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes önkormányzatot és tájékozik a szülést követő körülményekről. Ha a gyermek halva született vagy meghalt, illetve nem az elítélt gondozásában van, a büntetés-végrehajtási intézet a félbeszakítás megszüntetésére tesz javaslatot.
- A fogvatartottat a nyilvántartó bv. intézet írásban tájékoztatja a várandósság alatt, illetve a szülés után igénybe vehető segélyekről, támogatásokról, állami ellátásokról, lehetséges kedvezményekről.
- A terhesség betöltött hatodik hónapját követően a várandós nőt nyilatkoztatni kell, hogy kit (kiket) kíván értesíteni a gyermek születéséről, illetve hogy a továbbiakban - a gyermek vonatkozásában - kivel kívánja a kapcsolatot tartani.
- Ha a szülés külső egészségügyi intézményben történik, a külső egészségügyi intézményből történő elbocsátás után az anyát és gyermekét célszállítással a Központi Kórházba kell szállítani. A megszületett gyermek anyakönyvezésére az általános szabályok az irányadók. A szülést követően lehetővé kell tenni, hogy az apát, illetve az engedélyezett kapcsolattartókat a gyermek megszületéséről az anya értesítse. Letartóztatott anya esetében a rendelkezési jogkör gyakorlóját értesíteni kell a gyermek születéséről.
- Az elítélt nőt a szülés után ismételtén tájékoztatni kell, hogy a gyermek egyéves koráig bármikor kérheti a büntetésének a félbeszakítását.
- Az anya és a gyermek együttes elhelyezését a Bács-Kiskun Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet területén az erre a célra kijelölt részlegen (a továbbiakban: anya-gyermek részleg) kell biztosítani. Az anya és gyermeke csak célszállítással szállítható.

Az anya és a gyermek együttesen nem helyezhető el, ha:

- az anya a gyermek gondozását nem vállalja,
- a bíróság a szülői felügyeletet az anya valamennyi gyermekével kapcsolatosan megszüntette,
- az anya ellen a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt eljárás indult, vagy
- az anya egészségi állapota miatt a gyermek gondozását, nevelését nem tudja ellátni.

Az anya-gyermek részlegen biztosítani kell:

- az állandó felügyeletet,
- a folyamatos csecsemőgondozói szolgálatot,
- a rendszeres gyermekorvosi és védőnői ellátást,
- pszichológus közreműködését.

Együttes elhelyezése esetén az anya a gyermek felett a gondozás és a nevelés jogát gyakorolja.

A gyermek felett szülői felügyeletet gyakorló vagy a gyermekkel kapcsolattartásra jogosult másik szülő, valamint a gyám részére **heti egy** alkalommal a kapcsolattartást és a gyermek fejlődéséről a megfelelő tájékoztatást biztosítani kell. Az anya és gyermeke együttes elhelyezése esetében a gyermek elhelyezése iránt indított eljárás elbírálására a büntetés-végrehajtási intézet székhelye szerint illetékes bíróság jogosult.

Az együttes elhelyezés lehetőségén kívül az elítélt a gyermekével kapcsolatot tarthat, kivéve, ha a kapcsolattartásra bíróság vagy gyámhatóság határozata alapján nem jogosult, és a büntetés-végrehajtási jogviszony keretei között részt vehet a gyermek nevelésében, valamint a

gyermek sorsát érintő lényeges kérdések eldöntésében, kivéve, ha a bíróság a szülő e jogát korlátozta.

A fogvatartottak számára olyan foglalkoztatási programokat, szakköröket, képzéseket kell szervezni, amelyek elősegítik a szabadulás utáni családi életben való szerepvállalásukat. Az anyáknak és gyermekeiknek közös, a hospitalizációt csökkentő programokat, csecsemőtornát kell szervezni. Törekedni kell az anyák és gyermekek számára együttműködő partnerek segítségével megvalósuló programok biztosítására

Ha az együttes elhelyezés megszűnése esedékes, az anya és gyermekének elválásának előkészítésére különös gondot kell fordítani.

A várható szabadulásról a gyámhatóságot a szabadulás előtt **60 nappal**, vagy soron kívül értesíteni kell. Ha a törvényes képviselő, vagy a kirendelt gyám a gyermek átadását az anyával együttes elhelyezés időtartamának letelte előtt kéri, a gyámhatóságot soron kívül értesíteni kell.

Amennyiben a gyermek lakhatása a szabadulás után nem biztosított, a büntetés-végrehajtási pártfogó nyújt segítséget annak feltételeinek megteremtésében, hogy a befogadó körülmény alkalmas legyen a gyermek fogadására.

- - A gyermeket váró elítélt nő várandóssági pótlékot kaphat szülésig, amelyet sem elvonni, sem fegyelmi úton csökkenteni nem lehet. Ha a törvényi feltételek fennállnak, a szabadságvesztését töltő nő is jogosult tb.-juttatásokra, családi pótlékra vagy egyéb támogatásra, abból levonás nem foganatosítható.
- - Ugyanazon szabályok alapján jogosult terhessége megszakítására, mint bárki más, benyújthatja a terhesség-megszakítás iránti kérelmét. Az egyetlen eltérés az általános szabályokhoz képest az, hogy az elítélt nőnél a kívánt beavatkozást csak a Büntetés-végrehajtási Központi Kórházában végezhetik el.
- - A munkakötelezettség minden elítéltre vonatkozik, azonban **a nők nem végezhetnek olyan nehéz fizikai munkát**, amelyre testi felépítésük miatt nem alkalmasak.
- - **Kizárt a magánelzárás** fegyelmi büntetésként alkalmazása **terhes és kisgyermekes nővel szemben**. Kisgyermekes nőnek azt kell tekinteni, aki gyermekével együtt van a büntetés-végrehajtási intézetben.
- - A várandós elítélt nő és az anya-gyermek részlegen elhelyezett gyermek gyógyszerrel, tápszerrel, gyógyászati segédeszközzel való térítésmentes ellátását az orvos utasítása alapján a büntetés-végrehajtási intézet biztosítja.
- - A büntetés-végrehajtásjelentős feladata a zárt intézeti körülmények közötti szerepváltozás személyiségkárosító, a nők énképére, női mivoltukra kedvezőtlen következményeknek lehetőség szerinti tompítása.

Ezt célozzák a nőknek a férfiakénál nagyobb életteret előíró, a női elítéltek formaruhájának polgári jellegét kihangsúlyozó, valamint a nagyobb higiénés, esztétikai szükségletük (gyakoribb tisztálkodási, fokozottabb ruházat- és környezettisztasági igények) kielégítésére irányuló szabályok.

Gyógyító-terápiás részleg

A befogadott elítéltek 5-6 százalékának személyiségzavara, vagy kábító hatású anyagok (alkohol, kábítószer stb.) kóros élvezete miatti leépültsége, avagy fejlődési rendellenesség miatt szellemileg visszamaradott állapota teszi szükségessé külön csoportba helyezésüket. Ezek az elítéltek sokkal nehezebben tudnak beilleszkedni a zárt intézet életrendjébe, az általában alkalmazott reintegrációs, kezelési módszerek kevésbé érvényesíthetők hatékonyan.

Számukra ezért 1979-től egyes büntetés-végrehajtási intézetekben külön részleget, az úgynevezett gyógyító-terápiás részleget hozták létre.

A gyógyító-terápiás részlegbe helyezés nem érinti az elítélt bíróság által meghatározott szabadságvesztési fokozatát, továbbá az elítéltekre általában vonatkozó, a büntetés-végrehajtási Törvényben rögzített jogokat és kötelezettségeket sem.

A hatályos szabályozás meghatározza az elítélteknek azt a személyi körét, amelyeknek e részlegbe helyezéséről gondoskodni kell.

Gyógyító-terápiás részlegben kell elhelyezni – az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben végzett kivizsgálás után- azt az elítéltet,

- **akinek korlátozott beszámítási képességét állapították meg;**
- **akit a szabadságvesztés végrehajtása alatti időben kóros elmeállapota miatt az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetben kezeltek és elmeállapota olyan mértékben javult, hogy az a szabadságvesztés folytatását nem akadályozza;**

akinek a személyiségzavar jellege, vagy annak súlyossága miatt a gyógyító-terápiás részlegben való elhelyezése indokolt.

A gyógyító-terápiás részlegbe helyezésről, illetve az onnan történő kihelyezésről a Befogadási és Fogvatartási Bizottság határozattal dönt.

Az érintett elítélteket tehát általában gyógyító-terápiás részlegbe helyezésük előkészítéseként az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetnek erre a célra létesített szakosztályán kivizsgálják, és e vizsgálat alapján készül el az alkalmazandó terápia programja. Ezt az úgynevezett komplex terápiás programot valósítják meg a gyógyító-terápiás részlegben, amely nem más, mint a beutaltak egyéni gyógykezelésére, reintegrációra, oktatására és foglalkoztatására irányuló kezelési program.

A gyógyító-terápiás részleg szervezeti kérdései:

- A részleg munkáját szakképzett reintegrációs tiszt irányítja, rajta kívül a kezelésben orvos, pszichológus és szükség szerint más szakember is részt vesz. E részleg életének, tevékenységének sajátos feladatára tekintettel házirendje, napirendje is eltér az általánostól, ahol az elítéltek állapotának megfelelő idejű és jellegű foglalkoztatást, oktatást, valamint pszichoterápiás kezelést kell biztosítani.
- Az elítéltek reintegrációs tevékenységét **komplex terápiás program** keretében kell megvalósítani, figyelembe véve, hogy az elítélt részére kimaradás és eltávozás nem engedélyezhető.
- A csoportban alkalmazott komplex terápia többféle módszer együttes alkalmazásából tevődik össze. Ez állhat egyéni, csoport- és családi terápiából, terápiás jellegű munka, tanulás, esztétikai jellegű foglalkozásokból (például biblioterápia, filmterápia stb.). A terápiás kezelést az orvos által felügyelt gyógyszeres kezelés egészítheti ki.
- **A gyógyító-terápiás részlegre elhelyezett elítéltek részére az állapotuknak megfelelő jellegű és idejű terápiás foglalkoztatást, oktatást, valamint pszichológiai foglalkozást kell biztosítani.**
- A gyógyító-terápiás részlegbe tartozó fogvatartott **fegyelmi** ügyének kivizsgálásával elsősorban a részleg reintegrációs tisztje bízható meg. Ha a fegyelmi eljárás során felmerül a kóros elmeállapot gyanúja, akkor a fegyelmi jogkör gyakorlója döntését kizárólag a pszichiáter szakorvos véleménye alapján hozhatja meg. Amennyiben a fogvatartott fegyelmi felelőssége megállapításra kerül, a gyógyító-terápiás részlegről

kihelyezhető. /Erre akkor van lehetőség, ha ideiglenesen került behelyezésre, vagy ha kihelyezésének lehetősége a team hatáskörébe utalt./

Fegyelmi cselekményeket követően, lehetőség szerint szükséges a mediatív, konfliktusfeloldó eljárások alkalmazása, melyet a reintegrációs tiszttel végez. A fogva tartás rendjét és biztonságát a fogvatartottak önkéntes jogkövetésre való ösztönzésével, a jogszabályoknak megfelelő őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel, a szükséges intézkedések megtételével, végső esetben kényszerítő eszköz alkalmazásával kell megvalósítani.

- A csoportot **elkülönített körletrészen** kell elhelyezni. Az elítélt csoporton belüli elhelyezésénél a Törvény nem teszi kötelezővé az elítéltek végrehajtási fokozatonkénti elkülönítését, viszont a terápiás programok sikeres megvalósítása érdekében célszerű a differenciált elhelyezési szabályok érvényesítése. A dohányzási szokásnak megfelelő elkülönítés a vonatkozó törvény értelmében továbbra is kötelező érvényű.

Szakköri lehetőségek megléte esetén törekedni kell arra, hogy a gyógyító-terápiás részlegben elhelyezett elítélteket ösztönözzék a részvételre.

- A gyógyító-terápiás részlegbe elhelyezett, munkaképes fogvatartottak a gazdasági társasági, illetve költségvetési foglalkoztatás keretében dolgozhatnak. Azon fogvatartottak részére, akik testi vagy pszichés állapotuk miatt megváltozott munkaképességűek, meg kell szervezni a terápiás foglalkoztatást, alkalmazva erre a Rendeletben meghatározottakat.
- Ha az elítélt személyiségzavarban szenved, vagy mentális állapota miatt különleges gondozást igényel, de a gyógyító-terápiás részlegre helyezés feltételei nem állnak fenn, a Befogadási és Fogvatartási Bizottság pszicho-szociális részlegen helyezheti el. Az itt elhelyezett elítéltek reintegrációs tevékenységét komplex terápiás program keretében kell megvalósítani.

A gyógyító-terápiás részlegről kihelyezettek gondozása a szabadságvesztés alatt, utógondozás:

A gyógyító-terápiás részlegről kihelyezett fogvatartottak sok esetben további gondozást, támogatást, nagyobb odafigyelést igényelnek, mint egészséges társaik. A gyógyító-terápiás részlegben elhelyezett elítéltek vonatkozásában különös figyelmet kell fordítani a szabadulás feltételeinek a biztosítására, a kapcsolattartás rendezésére. Minden elítélt esetében meg kell vizsgálni szabadulása előtt a pártfogó felügyelet alá helyezés szükségességét és az intézetből történő szabadításának a lehetőségét. Az esetleges szabadítására történő átszállításnak a lehetőségét, **3 hónappal** a szabadulást megelőzően javasolt megvizsgálni.

Ha a fogvatartott részéről gyógyintézetben, illetve szociális, vagy hajléktalan ellátó intézményben való ellátás vagy elhelyezés igénye merül fel, a büntetés-végrehajtási intézet ennek érdekében az igény felmerülésekor a pártfogó bevonásával haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket.

A letartóztatás végrehajtása

A letartóztatás a súlyosabb személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés, amelynek alkalmazása a büntetőeljárás törvényben meghatározott esetekben, módon és ideig kerülhet sor, amikor az elkövető bűnösség kérdéséről a bíróság jogerősen még nem döntött. Alapvető célja a büntetőeljárás eredményes lefolytatásának a biztosítása.

A letartóztatás negatív hatásokat okoz az egyén számára, azaz megjelennek a börtönártalmak./kiszolgáltatottság, degradáció, izoláció, stigmatizáció, hospitalizáció,

letartóztatási sokk/. A börtönártalmak fő okozója a deprivációs hatás, mely a valami jótól való megfosztásra utal.

A fogva tartottak elsősorban a szabadságtól való megfosztottságot, de a személyes a javaktól, szolgáltatásoktól, az autonómiától, a biztonságtól való megfosztottságot, és nem utolsósorban a heteroszexuális kapcsolatok hiányát viselik el nehezen, s ezek hiánya okoz náluk problémát. Mindezek együttesen a fogva tartottak magatartására, a személyi állománnyal való együttműködésére is hatással vannak, s meghatározzák a velük való speciális végrehajtást és bánásmódot egyaránt.

Az Alaptörvényben biztosított ártatlanság védelme alapelv követelményeként a letartóztatás nem rendelkezhet előrehozott büntetési karakterrel. "Senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg." Ezen alapelv szabja meg a letartóztatottakkal kapcsolatos szabályozás valamennyi fontosabb rendelkezéseit.

A letartóztatás végrehajtásának speciális szabályai:

A letartóztatást - a rendelkezési jogkör gyakorlójának vagy jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában - a rendelkezési jogkör gyakorlójának székhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) bv. intézetben kell végrehajtani. Az országos parancsnok erre a célra - kivételesen - más bv. intézetet is kijelölhet. Ha a bíróság úgy rendelkezik, a fiatalkorú letartóztatását javítóintézetben kell végrehajtani. A végrehajtásért felelős szerv a letartóztatottat a bíróság végzése szerint kiállított értesítőlap alapján fogadja be.

Ha a letartóztatott pszichiátriai kezelése szükséges, de előzetes kényszergyógykezelésének elrendelésére nincs alap, a letartóztatást - a bíróság rendelkezése alapján - az IMEI-ben kell végrehajtani. A letartóztatás IMEI-ben történő végrehajtását a bíróság haladéktalanul megszünteti, ha az az IMEI szakorvosának véleménye vagy igazságügyi pszichiátriai szakértői vizsgálat alapján már nem indokolt.

A letartóztatottat zárkában kell elhelyezni, arra az időre, amikor a letartóztatott nem tartózkodik a zárkában, az ajtókat zárva kell tartani.

A zárkaajtók nyitva vagy zárva tartásáról a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka a fogva tartás biztonsága és a rezsimszabályok figyelembevételével dönt.

A letartóztatott jogosult

- a) büntetőeljárási jogainak korlátozás nélküli gyakorlására, ennek során védőjével - és ha nem magyar állampolgár, államának konzuli tisztviselőjével - szóban, írásban, telefonon ellenőrzés nélkül érintkezhet;
- b) a rendelkezési jogkör gyakorlójának korlátozó vagy tiltó rendelkezése hiányában a hozzátartozójával, más személlyel a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélyével kapcsolattartásra, ennek keretében
 - levelezésre, a levelezés gyakorisága és terjedelme - ha a rendelkezési jogkör gyakorlója másként nem rendelkezik - nem korlátozott,
 - legalább havonta két alkalommal látogató fogadására,
 - kapcsolattartójával naponta, alkalmanként legalább tíz perc időtartamban telefonbeszélgetés kezdeményezésére,
 - legalább havonta csomag fogadására, kéthetente a jogszabályban meghatározott összegért a letéti pénzéből való vásárlásra,
- c) kérelmére - a fogva tartó intézet lehetőségei szerint - munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkakörülményekre,

- d) kérelmére - a fogva tartó intézet lehetőségei szerint - általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban vagy szakképzésben való részvételre,
- e) választójoga gyakorlására a fogva tartó intézetben; ennek során a letartóztatott személyazonossága a fogva tartó intézet nyilvántartása alapján állapítható meg.

Ha a letartóztatott ellen a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmény elkövetése miatt indult meg a büntetőeljárás, részére - önkéntes részvételi alapon - fel kell ajánlani megfelelő a visszaesés valószínűségét csökkentő pszichoterápián vagy más foglalkozáson való részvételt.

Ha a letartóztatottal szemben kábítószer birtoklása miatt megindult más büntetőügyben feltételes ügyészi felfüggesztést rendeltek el, a fogvatartást foganatosító szerv biztosítja, hogy a letartóztatott kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen vegyen részt, vagy kábítószer-használatot kezelő más ellátásban vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatásban részesüljön.

A letartóztatott - a rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélyével - őrzéssel meglátogathatja orvos által igazoltan súlyos beteg közeli hozzátartozóját, és részt vehet a közeli hozzátartozója temetésén. Az erre irányuló kérelemről a fogva tartó intézet - véleményének csatolásával - a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul, indokolt esetben rövid úton értesíti, az előállítás költségeit a letartóztatott viseli.

A letartóztatott csak a fogva tartó intézetben köthet házasságot vagy létesíthet bejegyzett élettársi kapcsolatot. A házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése megszervezésének és lebonyolításának során a rendelkezési jogkör gyakorlójának a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseit érvényesíteni kell.

A házasságkötés vagy a bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése után a parancsnok - a rendelkezési jogkör gyakorlójának előzetes jóváhagyásával - a házastársak vagy a bejegyzett élettársak részére a tanúkkal és a hozzátartozókkal beszélgetést engedélyezhet.

Ha a fogva tartó intézetben szervezett általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatás vagy szakképzés folyik, továbbá a reintegrációs programok és foglalkozások valamelyikét biztosítják, a parancsnok a letartóztatott részére engedélyezheti, hogy oktatásban, szakképzésben, programban vagy foglalkozáson részt vehessen, ha ezzel nem veszélyezteti a fogvatartás biztonságát, és az nem ütközik a rendelkezési jogkör gyakorlójának előírásaiba.

Az ugyanazon büntetőeljárásban letartóztatottak elkülönítésére vonatkozó szabályokat a munkavégzés, az oktatás és szakképzés, vagy a reintegrációs programok és foglalkozások során, valamint a művelődési és a sportolási lehetőségek igénybevételekor is be kell tartani.

A fogva tartó intézetben megtartott vallásos szertartásokon és más rendezvényeken az ugyanazon büntetőeljárásban letartóztatottak is részt vehetnek, de a fogva tartó intézetnek biztosítania kell, hogy az érintettek ez alatt egymással ne érintkezhessenek.

A letartóztatott köteles

- a) a fogva tartó intézet rendjét betartani,
- b) a letartóztatást a bíróság vagy az ügyészség döntése alapján a fogva tartó intézetben tölteni,
- c) az önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és képességeinek megfelelően, fegyelmezetten, a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani,

- d) ha munkát végez, jogszabályban meghatározottak szerint forma-, illetve munkaruhát viselni,
- e) munkadíjából, illetve a letéti pénzből a tartására fordított költségekhez hozzájárulni,
- f) az intézet ellátásában, tisztán tartásában díjazás nélkül részt venni.

A letartóztatott a következő jutalmakban részesíthető:

- dicséret,
- kondicionáló terem használatának díjmentes biztosítása,
- látogató fogadása soron kívül, a látogatási idő meghosszabbítása,
- a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése,
- tárgyjutalom,
- pénzjutalom,
- végrehajtott fenyítés nyilvántartásból törlése

A letartóztatottal szemben alkalmazható fenyítések:

- a) feddés,
- b) a személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentése legfeljebb három hónapig terjedő időre, legfeljebb havi ötven százalékkal,
- c) a fogva tartó intézet által szervezett rendezvényektől, szabadidős és sportprogramokon való részvételtől eltiltás, amely meghatározott alkalmakra vagy legfeljebb három hónapra vonatkozhat,
- d) tizenöt napig terjedő magánelzárás.

Ha a letartóztatott dolgozik, a magánelzárás tíz napig terjedhet.

A fenyítés végrehajtása nem akadályozhatja a letartóztatottat a büntetőeljárási jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek teljesítésében.

A letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni:

- a letartóztatottakat a többi egyéb jogcímen fogvatartottól,
- a férfiakat a nőktől,
- a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezésétől függően – az ugyanabban az eljárásban letartóztatottakat egymástól,
- a dohányzókat a nem dohányzóktól,
- a fertőző betegeket a nem fertőző betegektől.
- A letartóztatott fiatalkorúakat a felnőttektől el kell különíteni.
- A letartóztatott katonát a többi letartóztatottól el kell különíteni.

Ha a letartóztatott elítéltekkel együtt végez munkát, a kijelölt körletrészen lévő zárkákban vagy lakóhelyiségekben közösen helyezhető el.

A letartóztatott az általános iskolai, illetve középfokú iskolai oktatásban, szakképzésben, valamint a reintegrációs programokon az elítéltekkel együtt vehet részt.

Kapcsolattartás közös szabályai:

Az intézet a fogva tartás biztonsága és az intézet rendje védelme érdekében - a rendelkezési jogkör gyakorlója által hozott előírások végrehajtása mellett - ellenőrzi a letartóztatott levelezését, csomagküldeményét és látogatását. Az ellenőrzés lehetőségéről a letartóztatottat, vagy a letartóztatott útján a kapcsolattartót tájékoztatni kell.

Ha az ellenőrzés során a büntetőeljárást érintő tény vagy körülmény derül ki, erről az intézet a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíti.

A letartóztatott a védőjével – és ha nem magyar állampolgár, államának konzuli tisztségviselőjével – szóban, írásban és telefonon – a befogadás időpontjától –, ellenőrzés nélkül érintkezhet.

A látogatás csak abban az esetben engedélyezhető, ha a kapcsolattartó a büntetés-végrehajtási intézetbe történő beléptetése előtt kitölti a kapcsolattartói nyilatkozatot.

Levelezés

A letartóztatott korlátlanul küldhet és fogadhat leveleket, ha a rendelkezési jogkör gyakorlója másként nem rendelkezik.

A levelezés költségeit a letartóztatott viseli. Ha vagyoni helyzete miatt szükséges, a büntetőeljárással kapcsolatos levelezés költségeit az intézet megelőlegezi.

A letartóztatott levelezése az általános szabályok szerint ellenőrizhető vagy korlátozható. Nem ellenőrizhető a hatóságokkal, nemzetközi egyezmény alapján létrehozott nemzetközi szervezetekkel és a védővel, vagy nem magyar állampolgár letartóztatott esetén államának konzuli képviselőjével való levelezés.

Látogatás

A letartóztatott - legalább havonta két alkalommal - felügyelet mellett látogatót fogadhat. A látogatás időtartama alkalmanként egy óra.

A letartóztatottnak - a rendelkezési jogkör gyakorlójának a rendelkezéseire figyelemmel lehetővé kell tenni, hogy a letartóztatás elrendelésétől számított hetvenkét órán belül látogatót fogadjon, és tőle csomagot vehessen át.

Telefonbeszélgetés

A letartóztatott telefonbeszélgetést kezdeményezhet. A telefonbeszélgetés kezdeményezése korlátozható vagy ellenőrizhető, az időtartamba a védővel történő telefonbeszélgetés tartama nem számítható be.

Drog prevenció részleg

A büntetés-végrehajtási szervezet az 1990-es évek közepén úgy döntött, hogy nem várja meg, amíg a drogprobléma akuttá válik az intézményeiben, hanem megteszi a szükséges megelőző intézkedéseket, és a Nemzeti Kábítószer-ellenes Stratégia mentén kialakítja a büntetés-végrehajtás kábítószer-ellenes stratégiáját. Ez a stratégia célul tűzte ki a keresletcsökkentési programot a büntetés-végrehajtásban. Ennek a programnak egy része a kábítószer-prevenciók részlegek működtetése. A drogmentes részleg gondolatának lényege, hogy a fogva tartott önként vállalja a mentességet, és ezért az általánoshoz képest az intézet enyhébb feltételeket biztosít számára. Egyes intézetekben már a szabályozás előtt is működtek drog rehabilitációs csoportok, melyek a helyben tevékenykedő drog ambulanciák felügyeletével működtek és a szabadulás utáni rehabilitációt is lehetővé tették.

A drog prevenciók részlegen való elhelyezés elsődleges célja a kábítószer-mentes életmód kialakításának esélynövelése a fogva tartás ideje alatt és a szabadulást követően.

Másodlagos cél a visszaesés esélyének csökkentése.

A harmadlagos cél a büntetés-végrehajtáson belüli kábítószer-fogyasztás terjedésének és az azzal járó biztonsági és egyéb veszélyeknek a csökkentése.

A prevenciók részlegen történő elhelyezésre elsősorban azon önként jelentkező elítélt kérelmét kell engedélyezni, aki írásban nyilatkozik arról, hogy:

- tudomásul veszi a részleg speciális szabályait,
- letartóztatott esetén a formaruha viselését és az elítéltekkel való elhelyezést,
- valamint, hogy a kábítószer-mentesség ellenőrzése érdekében aláveti magát rendszeres vizsgálatoknak, és azokhoz vizsgálati anyagot (testvéladékokat) szolgáltat.

A reintegrációs tiszt a meghallgatás alapján véleményezi a kérelmet, melyet továbbít a szakterületi véleményezésre az intézetben foglalkoztatott pszichológus – optimális esetben klinikai szakpszichológus – részére. A szakterületi véleményezést követően a Befogadási és Fogvatartási Bizottság a rendelkezésére álló adatok és vélemények alapján dönt a fogvatartott Részlegben történő elhelyezése tárgyában. A Befogadási és Fogvatartási Bizottság döntését minden esetben azonnal a fogvatartott tudomására kell hozni.

A részlegben történő elhelyezésre elsősorban azon fogvatartottak kérelmét lehet engedélyezni,

- akiket kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény miatt ítélték el;
- akikről a befogadás során vagy a felkészítő részlegben a bevonulást megelőzően drogfogyasztásra utaló adatok merültek fel;
- akiket a büntetés-végrehajtási intézetben drogfogyasztás miatt felelősségre kellett vonni;
- akik még nem kerültek kapcsolatba a kábítószerrel, de beszámolójuk szerint folyamatos veszélyeztetésnek vannak kitéve.

A prevenciós részleget lehetőség szerint külön körletrészen vagy körleten kell kialakítani. Részlegben elhelyezett fogvatartottak reintegrációs tevékenységét komplex terápiás program keretében kell megvalósítani. Részükre a reintegrációs tiszt heti foglalkoztatási programot készít, amely tartalmazza a prevenciós programokat is. A Részlegben elhelyezett fogvatartottak magatartását, aktivitását, érdeklődését, együttműködési készségét, kapcsolattartását és egyéb lényeges eseményeket a reintegrációs tiszt legalább hathavonta értékeli.

A foglalkozásoknak külön tematikát kell készíteni.

A Részlegben elhelyezett fogvatartottak kezelési programja tartalmazzon a droghasználattal összefüggő következményekről szóló felvilágosítást. A foglalkozások során törekedni kell a résztvevők problémaérzékenységeinek fokozására, a visszaesés szempontjából magas kockázatú helyzetek, valamint a visszaesést bevezető jelek és tünetek azonosítására. A kezelési program tartalmazzon olyan gyakorlatokat, amelyek hozzájárulnak a hatékony megküzdési stratégiák kialakításához, valamint segítségül szolgálhatnak a negatív automatikus gondolatok, téves hiedelmek felszínre hozásában.

A Részlegben elhelyezett fogvatartottak rendszeres, szervezett munkáltatásban foglalkoztathatók, de a Részleg programjain való részvételt ez esetben is biztosítani kell.

A szabadulás előkészítés folyamatában törekedni kell a fogvatartott lakóhelyéhez közeli segítő szervezetekkel (civil szervezetek, drogambulanciák, rehabilitációs intézetek) való kapcsolatfelvétellel, a szabadulást követő segítségnyújtás érdekében.

A prevenciós részlegben elhelyezett fogvatartottak kapcsolattartásának fokozott figyelemmel kísérését határozza meg a Törvény és a szakutasítás egyaránt. A drog-prevenciós részlegben elhelyezett elítéltek számára a kapcsolattartás gyakorisága növelhető.

Kiemelten kell alkalmazni a családi látogató-fogadásokat, a személyes kontaktus biztosítását, Lehetőség szerint be kell vonni a családtagokat a terápiás munkába.

Hatékony eszköz a reintegrációs tisztek kezében a közös megbeszélés, a fiatalok elítéltek esetében a szülői értekezlet. A prevenciós részlegben való elhelyezést a Befogadási és Fogvatartási Bizottság megszünteti, ha azt az elítélt írásban kéri.

A reintegrációs tiszt abban az esetben kezdeményezi az elítélt prevenció részlegben való elhelyezésének a megszüntetését a Befogadási és Fogvatartási Bizottságnál, ha:

- amennyiben az elítélt megtagadja a mintavételt, vagy a megismételt teszt eredménye pozitív,
- ha a fogvatartott az intézetben vagy azon kívül más súlyos fegyelemsértést, kiemelten pszichoaktív szer használatát, tartását, vagy bűncselekményt követ el,
- illetve ha a programokon tanúsított együttműködése alacsony, motiválatlan.

Drogtesztet kell elvégezni a prevenció részlegbe helyezés előtt, valamint haladéktalanul akkor is, ha kábítószer fogyasztásra utaló gyanú merül fel. Ugyancsak személyenként legalább havonta, véletlenszerűen kell kábítószer-mentesség ellenőrzése érdekében, az elítélt által nem ismert időpontban szűrővizsgálatot végezni, ehhez drogtestet kell alkalmazni. A drog-prevenció részlegben elhelyezett elítélt progresszív rezsimszabályainál a börtön végrehajtási fokozaton belüli általános rezsimszabályok az irányadók /a komplex terápiás program és a kapcsolattartás gyakoriságának növelési lehetősége figyelembe vételével/ azzal, hogy az elítélt:

- látogatót havonta két alkalommal, alkalmanként kilencven perc időtartamban fogadhat,
- kapcsolattartójával hetente öt alkalommal, alkalmanként tíz perc időtartamban telefonálhat,
- számára kimaradás tizenkét órában engedélyezhető,
- eltávozásra nem engedhető.

Pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett fogvatartotti csoportok

A fogvatartott egészségügyi befogadása során az alapellátó orvos és/vagy az egészségügyi szakdolgozó kötelessége - a kompetencia szinteknek megfelelően - az egészségügyi dokumentációban rögzíteni a fogvatartott

- a) korábbi öngyilkossági cselekményeire vonatkozó adatait;
- b) korábbi és fennálló pszichiátriai zavarait, kezeléseit (kiemelten: depresszió, bipoláris affektív zavar, szorongásos zavarok, alkohol- vagy drogproblémák, szkizofrénia, személyiségzavar, ADHD).

Amennyiben tudomást szerez ilyen szempontokból kiemelt jelentőségű előzményi adatokról, javaslatot tesz a Fogvatartotti Alapnyilvántartás (FANY) „Többlatinformáció” rovatában való rögzítésére.

Kiemelt jelentőségű előzményi adat lehet:

- a több öngyilkossági kísérlet a fogvatartást megelőzően,
- több vagy violens öngyilkossági kísérlet a korábbi fogvatartás/fogvatartások alatt,
- esetleg a befogadást megelőző egy évben megkísérelt öngyilkosság,
- a súlyos önkárosítások, amelyeket a fogvatartott nem szuicid szándékkal követett el

A "Többlatinformáció" mezőben az alábbi információkat kell rögzíteni

- a) öngyilkossági kísérlet elkövetésének időpontja;
- b) az öngyilkossági kísérlet elkövetésének eszköze/módja;
- c) az öngyilkossági kísérlet során elszenvedett sérülés, annak súlyossága;

- d) az adott öngyilkossági kísérletet előidéző ok/okok;
- e) az öngyilkossági kísérlet jellege
- f) az öngyilkossági kísérlet körülményei (egyedül volt-e az elkövető; volt-e a közelben olyan személy, aki megakadályozhatta volna a kísérletet stb.);
- g) a fogvatartott sikertelen öngyilkossági kísérletre adott reakciója.

Hivatali időn túli új befogadás esetén a biztonsági tiszt (amennyiben egészségügyi személyzet is szolgálatban van, az ápoló) nyilatkoztatja a befogadott személyt az esetleges szuicid előzménnyel kapcsolatban.

A befogadás és a fogva tartás során kiemelt figyelmet kell fordítani

- a) a pszichiátriai betegséggel kezeltre, különös tekintettel a hangulatzavarok, szorongásos zavarok, szkizofrénia, alkohol- és gyógyszerproblémák miatt kezelés alatt állókra;
- b) a korábban öngyilkossági kísérletet elkövetőkre;
- c) azon fogvatartottakra, akiknek az első- és másodfokú rokonsági körében szuicidium vagy violens szuicid kísérlet történt;
- d) a súlyos testi betegséggel élőkre;
- e) a mentális retardációval élőkre;
- f) a kapcsolattartóval nem rendelkező fogvatartottakra.

Pszichoszociális sajátosságaikra tekintettel kiemelt figyelmet kell fordítani

- a) a fiatalok fogvatartottakra;
- b) az első büntényes fogvatartottakra;
- c) a hosszú ítéletre számító vagy életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés hatálya alá tartozókra;
- d) a gyógyító-terápiás részlegen elhelyezettek;
- e) a pszicho-szociális részlegen elhelyezettek;
- f) a Biztonsági Részlegen és
- g) a Hosszúidős Speciális Részlegen elhelyezettek.

Az öngyilkossági kísérletek, önkárosító magatartásformák megelőzése érdekében az érintett fogvatartottakról az **"Szuicid szempontból magas kockázatú fogvatartottak nyilvántartása"** valamint a **"Pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett fogvatartottak nyilvántartása"** iratot kell vezetni. A szuicid nyilvántartás és a veszélyeztetettek nyilvántartása vezetésére és karbantartására a fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokat koordináló bizottságot kell kijelölni. A bizottság legalább két heti rendszerességgel, szükség esetén pedig soron kívül ül össze.

A **szuicid nyilvántartásban** azon fogvatartottat kell szerepeltetni, aki öngyilkossági cselekmény elkövetésére aktuálisan **igen magas vagy magas kockázatot** mutat. A nyilvántartás tartalmazza a fogvatartott nevét, nyilvántartási számát, elhelyezését, rezsimekategóriába és biztonsági kockázatba sorolásának szintjét

A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartott esetében, dokumentált módon a kezelőorvos által meghatározott gyakorisággal pszichiátriai vizsgálat, hetente legalább egy alkalommal pszichológusi állapotkontroll, hetente legalább egy alkalommal reintegrációs tiszt által biztosított egyéni foglalkozás szükséges. A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartottak esetében a **reintegrációs tiszt a napi zárkalátogatások** során hangulattenőrzést végez, amelynek tapasztalatait dokumentálja a FANY megfelelő rovatában.

Ha a fogvatartott egyszemélyes elhelyezését a Bizottság jóváhagyja, úgy az elhelyezés során a fogvatartott tevékenységének fokozott - lehetőség szerint technikai eszközzel való - figyelemmel kísérését folyamatosan biztosítani kell. A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartottak tevékenységének folyamatos figyelemmel kísérése érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani az elhelyezésükre, valamint a foglalkoztatásukra használt helyiségek ellenőrzésére. Az ellenőrzések végrehajtását úgy kell megszervezni, hogy az **ne legyen a fogvatartottak által kiszámítható**. A fogvatartottak ellenőrzésének gyakoriságát egyénileg kell meghatározni oly módon, hogy a napi fogvatartotti tevékenység ellenőrzésén felül legalább három soron kívüli ellenőrzést kell végrehajtani. Kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az ellenőrzés a fogvatartott által ne legyen kiszámítható. Az ellenőrzést tényét a körletfelügyelői naplóban dokumentálni kell. A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartottak esetén egyedileg meg kell vizsgálni, hogy a nappali és éjszakai ellenőrzések számának növelése indokolt-e. Ennek időintervallumait a helyi, szuicid cselekmények megelőzésére vonatkozó intézetparancsnoki intézkedésben rögzíteni szükséges oly módon, hogy amennyiben a gyakoribb ellenőrzés indokolt, úgy az **ellenőrzések között eltelt idő nem haladhatja meg a 30 percet**. Indokolt esetben **egyéni kezelési utasítás** készítését rendelheti el a bv. intézet vezetője, amelyet a fogvatartott elhelyezési körletén a körletfelügyelői naplóban kell elhelyezni. Az egyéni kezelési utasítás tartalmazza az egyes szakterületek konkrét napi feladatait. A szuicid nyilvántartásban szereplő fogvatartott esetében kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy saját kérésére se maradjon egyedül a részére kijelölt helyiségben. (7.sz.melléklet)

A **veszélyeztetettek nyilvántartásában** azokat a fogvatartottakat szükséges szerepeltetni, akik esetében aktuálisan a szuicid cselekmény elkövetésének valószínűsége csekély, azonban a különböző okokból kialakult stresszhelyzetek következtében szuicid cselekmények elkövetése szempontjából veszélyeztetetteké válhatnak. Ilyenek lehetnek a:

- **Bántalmazás veszélyének kitett fogvatartottak**

Alacsony státuszú, depresszív-szorongó, bizonytalan jövőképű, fejletlen önérvényesítési képességű fogvatartottak, akik elkövetett bűncselekményük, fizikai gyengeségük vagy testi fogyatékoságuk, eltérő kulturális, vallási vagy szexuális hovatartozásuk miatt kisebbségben vannak, ezért veszélyeztetettek. Zárkájukban verbális vagy fizikai erőszak, megszegyenítés, kihasználás áldozatai lehetnek, és ezen körülményeket vélt vagy valós fenyegetettség miatt nem jelzik a személyi állomány tagjainak. Elkeseredett helyzetükből való kilépés inadekvát megoldásaként az önkárosító, öngyilkos magatartásba menekülhetnek.

- **Önkárosító fogvatartottak**

Agresszív, impulzív, alacsony frusztrációs toleranciával jellemezhető fogvatartottak, akiknél az ismételt önkárosítás - mint jellemző reakcióforma - magában rejti az életet veszélyeztető állapot kialakulását, ezért kiemelt figyelmet igényelnek.

- **Hosszú időre elítélt fogvatartottak**

Várható vagy tényleges ítéletük hosszát elfogadni nem képes, jövőképpel nem rendelkező fogvatartottak.

- **Egyéb okokból pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett**

fogvatartottak. A fogvatartással kapcsolatban vagy attól függetlenül, élethelyzetüket és/vagy személyiségjellemzőiket tekintve súlyos pszichés dekompenzáció veszélyének kitett vagy a szuicid listáról levezetett fogvatartottak.

(8.sz. melléklet)

Az aktualizált listákat a bv. osztályvezetőnél, a vezető reintegrációs tiszteknél, a reintegrációs tiszteknél, a biztonsági osztályvezetőnél, a biztonsági tiszteknél, a körlet-főfelügyelőknél, valamint a körletfelügyelőknél - az általuk vezetett szolgálati napló mellékleteként - lehetőleg a nyilvántartásban szereplők fényképével ellátva kell elhelyezni. Az aktualizált lista szolgálati helyeken való meglétéről a biztonsági tiszt köteles gondoskodni. A nyilvántartás aktualizált példányait az egyes szakterületek illetékes megbízottjainak, illetve a körletfelügyelőknek soron kívül át kell adni a korábbi nyilvántartás visszavételezése mellett. A visszavett nyilvántartások közül egy példányt a bv. osztályvezető időrendi sorban, tárgyévra lebontva és lefűzve, az iratkezelési szabályzatban foglaltaknak megfelelően tárol. Az aktualitását veszített felesleges példányok megsemmisítéséről az egyes szakterületek megbízottjai gondoskodnak. Az aktualitását veszített nyilvántartások elektronikus archiválása is szükséges, amelyhez valamennyi, a fogvatartottal közvetlen kapcsolatban lévő szakterület munkatársa ismerje az elérési utat.

A körleten szolgálatot teljesítő személyi állomány részére rendszeresíteni kell olyan **vágóeszközt**, amely további sérülés okozása nélkül alkalmas az önakasztással elkövetett öngyilkosság eszközéül használt anyag elvágására, eltávolítására, a cselekmény során bekövetkezett közvetlen életveszélyes állapot megszüntetésére. A rendszeresített vágóeszközt a szolgálatban lévő körletfelügyelő vagy a személyi állomány azon tagja, aki az intézkedést a leghamarabb foganatosítani tudja, magánál tartja - a mozgáskorlátozó vagy kényszerítő eszközzel együtt -, a **fogvatartottak által nem hozzáférhető módon** a szolgálatellátás egésze során. A rendszeresített vágóeszközt nyilvántartásba kell venni, sorszámmal kell ellátni, a szolgálat átadás-átvétele során ellenőrizni kell annak meglétét. Az eszköz tárolásáról, elzárásáról és az illetéktelen személyek általi hozzáféréseinek tilalmáról a bv. intézet vezetője intézkedésben köteles rendelkezni.

A listákon szereplő fogvatartottakkal történő egyéni és/vagy csoportos foglalkozások során a reintegrációs tiszt, a pszichológus, az alapellátó orvos, az egészségügyi szakdolgozó, a körletfelügyelő és valamennyi, a fogvatartottal közvetlenül foglalkozó személyi állományi tag szorosan működjön együtt annak érdekében, hogy a fogvatartottak krízisintervenciója sikeres, a szuicid cselekmények megelőzése pedig eredményes legyen.

A fogvatartottakkal közvetlenül foglalkozó személyi állománynak figyelemmel kell kísérnie

- a **családi kapcsolatokban bekövetkező változásokat** (haláleset, válás, súlyos egészségi probléma, terhesség, gyermekszületés, rendszertelenné váló kapcsolattartási formák stb.),
- a **büntetőeljárás cselekmények kedvezőtlen alakulását,**
- a közösségen belüli **konfliktushelyzeteket,**
- a környezettel való **kapcsolat intenzitásának megváltozását,**
- a fogvatartottak **pszichés állapotában,** bv. intézeti és civil környezetében, a kapcsolati hálóban érzékelhető bármintemű **változásokat,**
- a fogvatartottak **hangulatváltozásait,** ideértve a váratlan, nehezen értelmezhető pozitív irányú hangulati eltéréseket is,
- a korábban **rendezett kapcsolattartási formák megszűnését** vagy megváltozását (ennek során a hozzátartozóknak írt vagy tőlük kapott leveleiket, telefonbeszélgetéseiket fokozottan ellenőrizték, az így megszerzett információkat a személyi állomány minden érintett tagja részére továbbíták), és krízishelyzetben vegyék igénybe a börtönlelkész és jogerős szabadságvesztés büntetésüket töltő elítéltek esetében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő segítségét is.

Sajátos kezelési igényű elítéltek számára kialakított részlegek

A speciális részlegekre vonatkozó szabályok megalkotásával a szabadságvesztés végrehajtását tovább lehet differenciálni, jobban lehet érvényesíteni az egyéniesítés elvét. A differenciálás eddig rendeleti szintű szabályozása törvényi szintre került, és kiegészült **újabb** differenciálási szabályokkal (hosszú időre ítélték részlege, illetve az alacsony biztonsági kockázatú részleg). Az elmúlt időszakban végbemenő büntetőjogi, ítélkezési, valamint végrehajtási jogi változások megteremtették annak a szükségességét, hogy megjelenjen egy olyan speciális fogvatartotti csoport, ahol a hosszú ítélettel rendelkező fogvatartottnak megfelelő bánásmódot, kezelést alkalmaznak, így segítve elő a reintegráció megvalósulását.

Hosszúidős speciális részleg (HSR)

A HSR a legalább 15 évre, az életfogytig tartó szabadságvesztésre, illetve a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre ítélték elhelyezésére szolgáló, egyéni igényeikhez igazodó, speciális kezelésükre szolgáló, fokozott biztonságú részleg. A HSR feladata a büntetés-végrehajtás keretei között a tartalmas életfeltételek biztosítása az elítéltek részére, valamint az intézet biztonságos működését, a fogva tartás biztonságát sértő cselekmények, rendkívüli események bekövetkezésének megelőzése.

A Hosszúidős speciális részleg alkalmazására és megszüntetésére a **BFB döntése** alapján kerülhet sor, melyet **negyedévente felül kell vizsgálni**, illetve haladéktalanul meg kell szüntetni, ha feltételei már nem állnak fenn. A döntés, illetve az elhelyezés felülvizsgálata során az elítéltet meg kell hallgatni, és a döntésről az elítéltet **írásban** kell tájékoztatni. A BFB döntését minden esetben meg kell előznie egy előzetes egyeztetésnek a Fogvatartási Ügyek Szolgálatával (FÜSZ). Kizárólag a FÜSZ engedélye alapján dönthet a BFB a behelyezésről, illetve a részlegről történő kihelyezésről.

A rendkívüli események bekövetkezésének megelőzése érdekében a HSR-en elhelyezettek maximálisan 5 évig tartózkodhatnak egy bv. intézetben. Az 5 éves periódus lejárata előtt legalább 30 nappal, a fogva tartó bv. intézet kezdeményezi a BVOP irányába a fogvatartott másik (HSR-t működtető) bv. intézetbe történő átszállítását.

A szabadságvesztés végrehajtási fokozatára vonatkozó általános szabályok a Hosszúidős speciális részleg alkalmazása esetén annak végrehajtási rendjéhez igazodnak.

A hosszúidős speciális részleg alkalmazása esetén az elítélt:

- állandó őrzés és felügyelet alatt áll,
- a büntetés-végrehajtási intézet területén engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani,
- A fogvatartottak részére elsősorban egyszemélyes elhelyezést kell biztosítani, illetve a lehetőségekhez képest a lehető legkisebb létszámú zárkában. Azokban a bv. intézetekben, ahol kialakítására lehetőség van, belső biztonsági rács alkalmazásával is növelni kell a zárkák biztonságát.
- A fogvatartottak részére elsősorban a részlegen belül kell biztosítani a munkavégzés, foglalkozás lehetőségét. Olyan munkavégzést kell biztosítani az itt elhelyezettek

részére, amely nem igényel olyan munkaeszközt, amely alkalmas lehet önkárosításra, támadásra, bármilyen rendkívüli esemény elkövetésére.

- önképzést folytathat, azonban az oktatás, képzés során a fogvatartotti közösségben nem lehetnek jelen. A tananyag elsajátítására az elhelyezési részlegen belül kell lehetőséget biztosítani.
- az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit csak a hosszúidős speciális részlegen belül, vagy a parancsnok külön engedélyével veheti igénybe,
- magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható.
- A kapcsolattartás megőrzése és támogatása a hosszúidős szabadságvesztés során kiemelt feladatot jelent. A részlegen elhelyezett fogvatartottak havi rendszerességgel fogadhatják látogatóikat, alkalmanként 60 perc időtartamban. A látogatást biztonsági beszélő fülkében kell végrehajtani, a személyes érintkezés lehetőségét ki kell zárni. A részlegen elhelyezett fogvatartottak távbeszélő-készülék igénybe vételére is jogosultak. A külön intézkedésben meghatározottak figyelembe vétele mellett lehetőségük van.
- A részleg elítéltei számára heti rendszerességgel biztosítani kell a bolti vásárlás lehetőségét. A vásárláson személyesen nem vehetnek részt. Az általuk összeállított termékek listája alapján a vásárlást a reintegrációs tiszt hajtja végre.
- A részlegen lelki gondozásra, lelkészi meghallgatásra is lehetőséget kell teremteni, kéthetente legalább egy alkalommal.
- A HSR-en kiemelten fontos a pszichológusi foglalkozások biztosítása.
- Fenyítésük: Szakmai, pedagógiai szempontok figyelembevételével, azonban az elkövetett fegyelmi vétség tárgyi súlyának mérlegelése mellett, olyan fegyelmi fenyítést célszerű alkalmazni a részlegen elhelyezettekkel szemben, amely maximálisan alkalmazkodik a fogvatartott speciális helyzetéhez. Elsősorban olyan fenyítést kell kiszabni, amely a fogvatartott magatartását, büntetéséhez való viszonyát a leginkább pozitív irányba tudja befolyásolni.
- Az itt elhelyezett fogvatartottak ösztönzése szempontjából jutalmazásuk, annak formája biztonságos fogva tartásuk szempontjából kiemelt fontosságú. Motivációjuk fenntartása és fejlesztése érdekében kérelemre, egyedi elbírálás alapján lehetősége van az itt elhelyezetteknek a Skype-kapcsolat útján történő kapcsolattartás igénybevételére. Erre, a részleget vezető reintegrációs tiszt tehet javaslatot.
- A HSR-en főzőszakkört kell működtetni, amely során a fogvatartottak felhasználhatják azokat az alapanyagokat, amelyeket kiétkezés során vásárolnak, továbbá a bv. intézet saját költségvetéséből, kontrollált módon biztosíthatja a főzéshez szükséges egyéb hozzávalókat

Mindezek figyelembe vételével a hosszúidős speciális részlegre helyezett elítéltet szigorúbb rezsimbe kell sorolni.

Az alacsony biztonsági kockázatú részleg

Az alacsony biztonsági kockázatú részleg törvényi szinten történő szabályozásával közelítünk az európai büntetés-végrehajtási gyakorlatban elfogadott **nyitott intézmények** koncepciójához, illetve jelentősen csökkenthető a szabadságvesztés végrehajtásának **költsége**. Azok a bűnelkövetők, akik **rövidebb tartamú szabadságvesztést töltenek vagy gondatlan bűncselekmény** miatt kerültek elítélésre, jellemzően nem a „tipikus” szubkulturális bűnözők. Esetükben a reintegráció legfontosabb célja, hogy a rövid ítéleti időre tekintettel az elítélt ne szakadjon ki abból a családi, szociális és munkahelyi környezetből, melyben elítélését megelőzően élt.

A részlegesen **csökkenthető az életrend meghatározottsága**, az elítélt a reintegrációs programokon kívüli szabad idejét belátása szerint használhatja fel és a büntetés-végrehajtási intézet kijelölt területén szabadon mozoghat.

Az alacsony biztonsági kockázatú részlegre helyezés **megszüntethető**, ha az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét **súlyosan** megsérti.

Az alacsony biztonsági kockázatú részlegesen elhelyezett elítéltet a végrehajtási fokozata szerint enyhébb rezsimbe kell sorolni azzal:

- hogy az alacsony biztonsági kockázatú részlegesen csökkenthető az életrend meghatározottsága,
- az elítélt a reintegrációs programokon kívüli szabad idejét belátása szerint használhatja fel-
- és a büntetés-végrehajtási intézet kijelölt területén szabadon mozoghat,
- valamint, hogy részt vehet olyan reintegrációs programokban és azok megvalósításában, mely segíti a családi kapcsolatok helyreállítását.

Az alacsony biztonsági kockázatú részlegesen elhelyezett, **gondatlan bűncselekmény** miatt kiszabott, egyévi vagy annál rövidebb tartamú szabadságvesztését töltő elítélt esetén a pártfogó felügyelő legkésőbb a büntetés-végrehajtási intézetből való szabadulás várható időpontja előtt **két hónappal**, az elítélt társadalmi kapcsolatainak megerősítése érdekében megkezdheti a gondozását.

A gondozás körében a büntetés-végrehajtási intézet székhelye szerint illetékes **pártfogó felügyelő** a büntetés-végrehajtási intézetben felkeresheti az elítélteket és egyéni vagy csoportos tájékoztatást ad a társadalomba való beilleszkedés elősegítése érdekében, szükség esetén segíti a családi kapcsolatok helyreállítását, az elítélt társadalmi kapcsolatainak megerősítése érdekében a helyi önkormányzatokkal, a munkáltatókkal, az egyházi jogi személyekkel, a civil szervezetekkel és egyéb karitatív szervezetekkel, illetve egyéb önkéntes közreműködőkkel együttműködik.

10. SZABADULÁSRA VALÓ FELKÉSZÍTÉS

A szabadságvesztésből szabadult számára a társadalomba való beilleszkedés rendszerint jelentős nehézségekkel jár. Ennek okait a szakirodalom részben szubjektív eredetűnek tekinti, mint a szabadságvesztés negatív következményeként, az önálló életviteli képesség csökkentését, a társadalmi életszemlélet megerősödését, amelyek az elítélt beilleszkedési készségének fogyatékosságait jelzi.

Az okok nyomósabb része azonban objektív eredetű, és az elítélt beilleszkedési szándékától függetlenül érvényesül. Ilyen lehet a megfelelő lakhely, munkahely hiánya, vagy a szabadult elítélt megbélyegezettségéből, a vele szemben érvényesülő ellenérzésből fakadó beilleszkedési nehézség.

A büntetés-végrehajtási intézetnek a lehetőségein belül mindent meg kell tennie a szabaduló visszavezetésének segítése érdekében /nem helyette/. A végrehajtás korszerű felfogása szerint a **szabadulásra való felkészítésnek** a lehető leghamarabb, **már az elítélt intézetbe történő felvételét követően el kell kezdődnie**. Az intézetnek az elítélt együttműködésével már akkor erőfeszítéseket kell tennie, hogy az elítélt ne veszítse el azokat a kapcsolatait, amely révén leendő lakóhelyét, állását biztosítani tudja.

A szabadításra való felkészítés további fontos alapelve, hogy azt a reintegrációs program szerves részévé kell tenni, különösen **a fogva tartás utolsó hónapjaiban**, amikor a külvilági életformába beilleszkedés érdekében **célszerű gyakorlatias, felkészítő programokat beiktatni**.

Visszailleszkedést segítő programok

Mind az elítéltek, mind a társadalomnak érdekében áll, hogy az elítéltek olyan kezelési programokba kapcsolódhassanak be, amely a börtönön kívüli életbe történő eredményes beilleszkedésüket tűzi ki célul. Az elítélteknek eltérő igényeik és gondjaik lehetnek személyes körülményüktől függően.

Számos elítélt szembesül olyan problémákkal, mint:

- hajléktalanság,
- munkanélküliség,
- társadalmi elszigeteltség,
- deviáns szociális kapcsolatok,
- aluliskolázottság,
- piacképes végzettség hiánya,
- egészségi panaszok,
- kábítószer- vagy alkoholfüggőség.

Ők mind segítségre, tanácsra, képzésre szorulnak. Az elítéltek elsősorban közvetlen gyakorlati választ igényelnek konkrét problémáikra, még hozzá a lehető leggyorsabban. Az elítéltek egyéni gondjaiknak kezelésén túl általános oktatási és képzési programokra van szükség.

Ezek a programok három fő cél köré rendeződnek.

1. Munkára történő reintegráció:

Ideértendő a piacképes területeken történő szakképzés, mint pozitív kezelési eszköz, melynek célja az elítélt rehabilitációja, a személyiségkárosodás megakadályozása és az elítélt felkészítése arra, hogy szabadulása után felelős módon legyen képes megélhetését biztosítani.

2. Megfelelő szociális készségek elsajátítása:

A reintegráció és képzése keretében, az elítélt külvilági életformába történő visszaillesztése és a társadalmi kapcsolatainak megőrzése.

3. Konkrét segítség és szaktanácsadás:

Az elítéltek egyéni szükségleteinek biztosítása és személyi problémáinak megoldása érdekében nyújtott támogatás, tanácsadás.

A szabadulásra való felkészítés során az alábbira kell tekintettel lenni:

- Az elítéltek valamennyi kategóriájának és típusának biztosítani kell a szabadulásra való felkészítés lehetőségét.
- A felkészítésnek a lehető leghamarabb el kell kezdődnie,
- A szabadulás előkészítését a kezelési program szerves részévé kell tenni (a szabadságvesztés időbeosztásának megtervezése)
- A szabadlábba helyezés előkészítésnek a szabadságvesztés teljes időszakát át kell fognia,
- A fogva tartás utolsó hónapjaiban különleges figyelmet kell fordítani a külvilági életformára való felkészítésre.
- A lehető legszélesebb körbe kerüljenek bevonásra a különböző szervezetek, szakértők,
- A felkészítő programokat rendszeresen és módszeresen ellenőrizni, értékelni kell, s ha szükséges azokat pontosítani és javítani kell.

Társadalmi kötődés program

A program alapvető feladata a szabad élethez közelítő fogvatartás megteremtése, a szabadulást követő befogadó környezet erősítése, szükség esetén biztosítása, a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, amennyiben ez nem lehetséges, úgy új munkahely felkutatása, esetlegesen közfoglalkoztatás megteremtése.

A program kiemelt feladata a társadalmi kapcsolatok erősítése, valamint a szabadulás utáni lakhatás megteremtése. Mindezen feladatok végrehajtása céljából nélkülözhetetlen a reintegrációs tisztt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő szoros együttműködése. A programelemek megvalósításának eredményességét a reintegrációs tisztt és a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő időszakosan ellenőrzi, értékeli, és indokolt esetben módosítja.

A Bv. tv. módosítása értelmében azt az elítéltet, akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre és a vétség miatt kiszabott szabadságvesztés tartama az egy évet nem haladja meg, kérelmére társadalmi kötődési programba kell bevonni.

A bv. intézet ennek lehetőségéről a befogadástól számított tizenöt napon belül írásban tájékoztatja az elítéltet, és egyidejűleg az elítéltet írásban nyilatkoztatja arról, hogy kérelmezze-e a bevonását. A kérelem alapján az elítélt társadalmi kötődés programba történő bevonásáról külön döntést hozni nem kell, a kérelem elutasításáról a bv. intézet parancsnoka határozattal dönt.

Azt az elítéltet, akit első alkalommal ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre, és annak tartama a két évet nem haladja meg, a bv. intézet bevonhatja a társadalmi kötődés programba. A társadalmi kötődés programba helyezést az elítélt és a védője is kérelmezheti. Ez esetben a döntés megalapozása érdekében a bv. intézet megkeresésére az elítélt által

megjelölt letelepedés helye szerint illetékes büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelőt, aki környezettanulmányt készít.

Nem vonható be a társadalmi kötődés programba az az elítélt, akivel szemben

- újabb szabadságvesztés végrehajtására érkezik értesítés, vagy
- újabb büntetőeljárás indult.

A társadalmi kötődés program feladata:

- a befogadó környezet erősítése, illetve szükség esetén segítség a családi kapcsolatok helyreállításához,
- a korábbi munkahelyre történő visszahelyezés elősegítése, ha ez nem lehetséges új munkahely keresése, ezek hiányában a közfoglalkoztatás megteremtése,
- további társadalmi kapcsolatok lehetőségének a feltárása,
- a lakhatás megteremtésének elősegítése.

A társadalmi kötődés programba bevont elítélt részére a bv. intézet **egyéni reintegrációs programot** készít, amely alapján végrehajtja az elítélt gondozását. A büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő az egyéni reintegrációs program kidolgozásában és megvalósításában közreműködik. A programelemek megvalósításának eredményességét a bv. intézet a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő bevonásával értékeli, és szükség szerint módosíthatja azokat. Az értékelés keretében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő háromhavonta jelentést készít a befogadó környezettel történő együttműködés eredményeiről.

A társadalmi kötődés megtartása érdekében az elítélt jogosult:

- havonta legalább öt, de legfeljebb tíz nap eltávozásra azokon a napokon, amelyeken nem végez munkát,
- felügyelet nélkül külső munkahelyen dolgozni,
- tanulmányok és képzések bv. intézeten kívüli folytatására.

A társadalmi kötődés programba bevont elítélt köteles:

- a reintegrációs programban számára meghatározott szabályokat megtartani, és
- a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelővel együttműködni.

Az elítélt társadalmi kötődés programba történő bevonását meg kell szüntetni, ha

- a bv. intézet elhagyásával, a bv. intézeten kívüli munkáltatással vagy tanulmányok folytatásával kapcsolatos magatartási szabályokat megszegi,
- súlyos vagy ismételt fegyelmi vétséget követ el, vagy
- kizáró ok következik be.

A társadalmi kötődés programba történő bevonás megszüntetéséről a BFB az általános szabályok szerint hozza meg a döntést.

Utógondozás

Az utógondozás célja az, hogy a szabadságvesztésből szabadulónak, a segítséget nyújtson a reintegrációhoz, a társadalomba történő beilleszkedéshez és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.

Az utógondozás tartalma **legfeljebb egy év**.

Az utógondozásnak az elítélt kérelmére van helye. A szabadságvesztésből szabadult elítélt segítséget és támogatást kérhet, különösen a munkába állásához, a letelepedéséhez, a szállásbiztosításához, a megkezdett tanulmányai folytatásához, gyógykezeléséhez és gyógyító eljáráshoz.

Az utógondozást a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő végzi, a helyi önkormányzatok, a munkáltatók, az elítélt társadalomba való beilleszkedését elősegítő, karitatív tevékenységet végző civil szervezetekkel, vallási közösségekkel, valamint egyéb önkéntes közreműködőkkel.

Az elítélt szabadulását követő munkavállalásának és lakhatásának elősegítése érdekében a büntetés-végrehajtási pártfogó felügyelő felméri a szabaduló elítélt befogadó környezete szerinti munkáltatókat, civil szervezeteket, vallási közösségeket, amelyek vállalják a szabaduló elítélt foglalkoztatásának, lakhatásának biztosítását.

BEFOGADÓ ADATLAP NYOMTATVÁNY

.....

bv. intézet megnevezése

BEFOGADÓ ADATLAP

A kérdőívet olvashatóan, a valóságnak megfelelően kell kitölteni!

Név:	Nyilvántartási szám:
Születési név:	Megszólítás, becenév:
Születési hely, idő:	Anyja neve:
Állandó lakcím:	Tartózkodási hely:

Családi állapota:

.....

Házastárs/élettárs neve, elérhetősége (értesítési cím)

.....

Gyermekek száma:..... fiú lány**Gyermekek kora:**.....**Ki gondoskodik róluk:**.....**Hol nevelkedett, ki nevelte:** család – nagyszülők – nevelőszülők – nevelőotthon –
egyéb:.....**Milyen körülmények között nevelkedett**

:.....

.....

Kikkel él egy háztartásban:

.....

A családtagjai közül kikkel tart kapcsolatot:.....

Feltételezhetően kik fogják támogatni a fogvatartása alatt (rokoni fok megjelölésével):

.....

Gyámság, gondnokság alatt áll-e: igen – nem

Állt-e pártfogó felügyelet alatt a bekerülését megelőzően: igen – nem **hol:**

.....

A családjából volt-e valaki büntetve: nem – igen:

rokoni fok:.....

Hogyan került az intézetünkbe: önként jelentkezett – szállítással érkezett – elővezetés útján

Elkövetett bűncselekmény(ek):

.....

A büntetését, letartóztatását jogosnak érzi-e? igen – nem, mert nem követtem el – nem, mert eltűzött

Büntársa(i):.....

Van-e haragosa az intézetben (ha igen nevezze meg): nincs – van,

éspedig:.....

Van-e védője: igen, kirendelt – igen, meghatalmazott – nincs

A védő neve, elérhetősége:

.....

Folyik-e Ön ellen egyéb büntetőeljárás (ha igen, hol, milyen bűncselekmény miatt):

nem – igen:

.....

Volt-e korábban büntetve (ha igen, hányszor, milyen bűncselekmény miatt): igen – nem

.....

Utoljára honnan és melyik évben szabadult:

.....

Hányadik alkalommal tölt szabadságvesztés büntetést:

.....

Korábbi szabadságvesztése alatt követett-e el bűncselekményt: nem - igen:

.....

Az összes, bv. intézetben töltött idő hossza:

.....

Tudja-e, hogy a szabadulását követően a lakhatása milyen körülmények között lesz megoldott:

.....
Van-e saját lakása: van – nincs

Írni-olvasni tud-e?.....

Legmagasabb iskolai végzettsége:

.....
Szakképzettsége(i):.....

.....
Milyen egyéb szakmákban van jártassága:

.....
Bekerülése előtt volt-e munkaviszonya: volt – nem volt – alkalmi munka – nyugdíj – egyéb:

.....
Hol, milyen munkakörben dolgozott:

.....
Havi átlagos nettó jövedelme:

.....
A család átlagos havi nettó jövedelme:

.....
Teljesített-e katonai/rendvédelmi szolgálatot (ha igen, hol, mikor, mennyi ideig):

.....
Idegen nyelv ismerete (igen esetén jelölje meg a nyelvet és az annak szintjét): nem – igen:

.....
Lehetőség függvényében szeretne-e dolgozni az intézetben: igen – nem

.....
Van-e szerencsejáték szenvedélye: nem – igen:

.....
Bekerülése előtt fogyasztott-e alkoholt: nem – igen: alkalmyszerűen, napi rendszerességgel

.....
Milyen mennyiségben fogyasztott alkoholt:

.....
Dohányzik: nem – igen:.....szálat naponta

Fogyasztott-e kábítószer: nem – igen: kíváncsiságból kipróbáltam – alkalmyszerűen – rendszeresen

Milyen kábítószerrel foglalkozott:

.....

Volt-e valamilyen elvonókúrán, rehabilitációs központban; mikor, hol:

.....

Hogyan jellemezné jelenleg az egészségügyi állapotát:

kiváló – jó – közepes – megfelelő – rossz

Milyen egészségügyi problémái vannak:

.....

Szed-e rendszeresen gyógyszert (ha igen mit, mennyit): nem – igen:

.....

Hogyan jellemezné a jelenlegi lelkiállapotát: jó – közepes – megfelelő – rossz

Rendelkezik-e testi fogyatékkal (ha igen írja le): nem – igen:

.....

Speciális étrendigénye van-e (ha igen milyen jellegű igényel) nincs – van:

.....

Van-e feltűnő, szemmel látható, különös ismertetőjel a testén (például seb, tetoválás, műtéti vagy egyéb heg, stb.):

.....

Volt-e önkárosítási, öngyilkossági kísérlete valaha (ha igen, hol, mikor, milyen jellegű, miért): nem – igen:

.....

A családjában volt-e valakinek öngyilkossági kísérlete vagy öngyilkossága (ha igen, kinek, mikor): nem – igen:

.....

Állt-e pszichiátriai kezelés alatt (ha igen miért, mikor): nem – igen:

.....

A családjában áll/állt-e valaki pszichiátriai kezelés alatt (ha igen ki, miért, mikor): nem – igen:

Sportol-e; ha igen, mit, milyen szinten:

Van-e hobbi (ha igen, mi az): nincs – van

.....

Lehetőség függvényében az intézetben tartózkodása alatt milyen programokon szeretne részt venni: oktatás – szakképzés – munka – sport – könyvtár – kulturális tevékenység – szakkörök – egyéb:.....

Szabadulása után biztosított-e a munkahelye (ha igen, hol, milyen munkakörben): nem – igen:

Hozzájárulok, hogy az intézet pszichológusa elbeszélgessen velem: igen – nem

Van-e valamilyen problémája, amit szeretne jelezni: nincsen – van:

.....

A befogadó beszélgetés alkalmával az intézet Házi rendjéről és az egyéb lehetőségekről tájékoztatást kaptam. A fenti adatok a valóságnak megfelelnek.

Név..... Nytsz.:.....

A befogadott fogvatartott aláírása

Dátum:.....

A befogadó reintegrációs tiszt
aláírás

2. sz. melléklet

<i>végrehajtási fokozat</i>	<i>rezsím</i>	<i>látogatófogadás</i>	<i>lát. int. kívül</i>	<i>telefon</i>	<i>kimaradás</i>	<i>eltávozás</i>
letartóztatott (drog-prevenációs és pszichoszociális részlegen elítéltekkel közösen elhelyezhető)	enyhébb	havonta 2x60+30 perc	nem	heti 105 perc	nem	nem
	általános	havonta 2x60 perc	nem	heti 70 perc	nem	nem
	szigorúbb	havonta 2x60 perc biztonsági beszélőben	nem	heti 70 perc	nem	nem
fegyház	enyhébb	havonta 2x60 perc	évi 2 x 2-4 óra	heti 40 perc	évente 3x12 óra	kivételesen évente 5 nap
	általános	havonta 1x90 perc	évi 1 x 2-4 óra	heti 30 perc	évente 1x12 óra	kivételesen évente 2 nap
	szigorúbb	havonta 1x60 perc	nem	heti 10 perc	nem	nem
börtön	enyhe	havonta 2x90 perc	évi 3 x 2-6 óra	heti 50 perc	évente 3x24 óra	kivételesen évente 10 nap
	általános	havonta 1x90 perc	évi 2 x 2-6 óra	heti 40 perc	évente 1x24 óra	kivételesen évente 4 nap
	szigorú	havonta 1x75 perc	nem	heti 20 perc	nem	nem
fogház	enyhe	havonta 2x90 perc + negyedévente 1x90 perc	évi 5 x 4-8 óra	heti 75 perc	évente 4x24 óra	évente 15 nap
	általános	havonta 2x90 perc	évi 3 x 4-8 óra	heti 50 perc	évente 2x24 óra	évente 8 nap
	szigorú	havonta 1x90 perc	nem	heti 30 perc	nem	nem
elzárás, szabálysértési elzárás	nincs rezsím	havonta 2x 90 perc		heti 3x10 perc	heti 4 óra, összevontan 24 óra	-
rendbíróság helyébe lépő elzárás	nincs rezsím	havonta 3x90 perc		heti 3x20 perc	heti 8 óra	-
közérdekű munka, pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés	nincs rezsím	havonta 2x 90 perc		heti 50 perc	-	-
biztonsági zárka: behelyezés a Bv. tv. 147§ (9) alapján: részére megállapított rezsím szerint	behelyezés oka: Bv. tv. 147.§ (1) alapján, fegyház	biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül,	nem	heti 10 perc	nem	nem

<i>végrehajtási fokozat</i>	<i>rezsím</i>	<i>látogatófogadás</i>	<i>lát. int. kívül</i>	<i>telefon</i>	<i>kimaradás</i>	<i>eltávozás</i>
	szigorúbb	parancsnoki engedéllyel el lehet térni				
drog-prevenációs részleg	irányadók a börtön általános rezsím-szabályai nincs rezsím	havonta 2x 90 perc		heti 50 perc	évente 1x12 óra	nem
enyhébb végrehajtási szabályok	irányadók a fogház enyhébb rezsimszabályai	havonta 2x90 perc + negyedévente 1x90 perc	évi 5x4-8óra	heti 75 perc	évente 4x24 óra	havonta 4x24 kivételesen-48 óra
társadalmi kötődés program	börtön enyhébb	havonta 2x90 perc	évi 3x2-6 óra	heti 50 perc	évente 3x24 óra	havonta 5-10 nap
	fogház általános	havonta 2x90 perc	évi 3x4-8óra	heti 50 perc	évente 2x24óra	
	fogház enyhébb	havonta 2x90 perc + negyedévente 1x90perc	évi 5x4-8óra	heti 75 perc	évente 4x24óra	
átmeneti részleg	börtön enyhe	havonta 2x90 perc	évi 3x2-6 óra	heti 50 perc	évente 3x24 óra	évente 15 nap
HSR	végrehajtási fokozatnak megfelelő általános, vagy szigorúbb rezsímkategória szerint				nem	nem
gyógyító-terápiás részleg	börtön általános	havonta 1x90 perc	évi 2x2-6 óra	heti 40 perc	nem	nem
pszicho-szociális részleg	börtön általános	havonta 1x90 perc	évi 2x2-6 óra	heti 40 perc	nem	nem
alacsony biztonsági kockázatú részleg	irányadó a fogház enyhe	havonta 2x90 perc + negyedévente 1x90 perc	évi 5x4-8 óra	heti 75 perc	évente 4x24 óra	évente 15 nap
befogadó részleg	végrehajtási fokozatnak megfelelő általános rezsím					
megőrzés ideje alatt	lehetőség szerint besorolás szerinti rezsímnek megfelelő elhelyezés, ha ez nem lehetséges, a szigorúbb rezsímbe sorolt elítélt kivételével az általános rezsímszabályokat kell alkalmazni					

A fogvatartottak birtokában tartható tárgyak fajtánként és mennyiségi szempontból történő meghatározása

Tisztasági felszerelések

Tisztálkodási szerek és a tartásukra szolgáló eszközök	Szappan, folyékony szappan	2 db	1000 ml
	Tusfürdő		600 ml
	Szappantartó	1 db	
	Fésű-hajkefe	1-1 db	
	Testápoló krém	1 db	600 ml
	Sampon		600 ml
	Hajbalzsam		500 ml
	Hintőpor		200 g
	Fültisztító	200 db	
Mosószer	Folyékony vagy paszta mosószer		2000 gr/ml
	Mosószappan		250 gr
	Öblítő (folyékony)	2db	1000 ml
Fogápolási eszközök	Fogkefe	2 db	nem elektromos
	Fogkrém	2 db	maximum 100 ml/db
	Fogkefe tok	1 db	
	Szájvíz	1 db	maximum 500 ml, alkoholmentes,
	Műfogsor tisztításához és rögzítéséhez szükséges eszközök	1 db	nem üveges
		1-1 db	
Izzadásgátló szerek	Stift, vagy golyós	2 db	alkoholmentes
Körömápolási cikkek	Körömkefe	1 db	
	Körömcsipesz	1 db	reszelő nélküli, maximum 5 cm
	Körömrészelő	1 db	csak papírreszelő
Ruha- és cipőápoló eszközök	Cipőpaszta vagy -krém	1-1 db	
	Cipőkefe	1 db	
	Ruhakefe	1 db	
	Cipőkanál	1 db	műanyag, maximum 15 cm
Borotválkozó felszerelés	Villanyborotva	1 db	külön engedéllyel, csak elemes
	Borotvahab (zselé, krém)	1 db	nem hajtógáz
	Borotvapamacs	1 db	műanyag
	Eldobható borotva	20 db	
	Cserélhető fejű borotva	1 db	maximum 8 db cserélhető fejjel
	Borotválkozás utáni arczselé (krém vagy szappan is)	1 db	nem üveges, alkoholmentes
Női tisztasági csomag	Vatta	1 csomag	200 gr
	Tampon	2 doboz	40 db
	Egészségügyi betét	2 csomag	40 db
	Intim törlőkendő	1 csomag	80 darab (férfiak részére is engedélyezett) csak WC-be dobható
	Tisztasági betét	2 csomag	40 db

Női hajápolási eszközök, szépségápolási termékek	Hajszárító	1 db	külön engedéllyel (indokoltság esetén férfiaknak is), maximum 1200 W
	Hajsütővas	1 db	külön engedéllyel
	Csavarók	25 db	
	Csipeszek	25 db	
	Hajháló	1 db	
	Zuhanysapka	1 db	férfiak részére is engedélyezett
Tisztálkodási szerek, eszközök	Hajformázó zselé	1db	400 ml férfiak részére is engedélyezett
	Hajfesték	2 db	külön engedéllyel, csak a festés idejére
	Hajgumi	2 db	férfiak részére is engedélyezett
	Törölköző	2 db	maximum 70 x 125 cm méretű
	Textilzsebkendő	5 db	
	Papír zsebkendő	200 db	
Varrókészlet olló kivételével	WC-papír	8 tekercs	
	Ajakápoló krém	1 db	
	Kézkrem	1db	
	Arckrem	1 db	
	Mosogatószer	1 db	500 ml
	Mosogatószivacs	2 db	
	Szemetes-zsák	1 csomag	maximum 40L
	Varrótű	1 készlet	maximum 5 db/ maximum 5 cm hosszú
	Cérna	3 orsó	
	Gyűszű	1 db	
	Gomb	10 db	

Ruházati anyagok

Jogerősen elítéltek esetében	Póló (rövid ujjú)	4 db	egyszínű fehér; felirat, gallér, mintázat és zseb nélküli
	Utcai cipő	1 pár	külön engedéllyel, egyszínű, fémmentes, zárt félcipő (a cipősarok magassága maximum 6 cm)
	Sportcipő	1 pár	engedéllyel, csak sportoláshoz
	Papucs	1 pár	fémmentes
	Sport rövidnadrág	2 db	legalább combközépig érő, egyszínű, zseb nélküli, gumis
	Alsónemű	7 db	
Letartóztatottak, elzárást töltők esetében	Zokni vagy harisnya	7 pár	
	Atlétatrikó	4 db	2 db bv. intézeti, 2 db saját egyszínű fehér/vagy 4 db saját egyszínű fehér fémmevítő nélküli
	Melltartó (nők esetében)	4 db	
	Pizsama alsó-felső	2-2 db	
Alsóruházat, lábbeli, felsőruházat	Megegyezik a jogerősen elítéltekével, a lábbeli nem engedélyhez kötött		
	Csizma	1 pár	
	Évszaknak megfelelő ing, pulóver, nadrág, szabadidőruha,	3 váltás	3-3 db
	Öltöny, szabadidőruha, felöltő,	1-1 db	
	kabát vagy dzseki		
	Nadrágszíj	1 db	maximum 3 cm széles, műanyag csattal

	Kesztyű Sál Sapka vagy kalap	1 pár 1 db 1 db	kötött, textil kötött kötött
--	------------------------------------	-----------------------	------------------------------------

Élelmiszerek és étkezési eszközök

Élvezeti cikkek	Filteres tea Instant tea granulátum Kávégranulátum Kakaó (instant) Édesítő folyadék Citromlé Kockacukor Üdítőital vagy ásványvíz Savanyúság Méz Cornflakes, müzli, zabpehely, gabonapehely Kétszersült, hamlett, extrudált kenyér Italpor	4 doboz 2 csomag 500 g 500 g 300 ml 1000 ml 1 doboz 9000 ml 1000 g 1 db 1 db 400 g 30 csomag	200 g 500 g, nem üveges nem üveges nem üveges nem üveges maximum 500 g műanyag műanyag csomagolású maximum 500 g, maximum 12 g/csomag
Tejtermékek Külön engedéllyel, csak kiétkezésen vásárolhatóak	Tej UHT Sajt Margarin, vagy vaj Túró Tejföl Joghurt (gyüm/ natúr / ivó/kefir/puding Túró rudi/tejszelet Tömlős sajt Majonéz	6 liter 1 csomag 1 doboz 1 db 3 db 6 db/1050g 6 db 2 db 1 db	tartós 300 g 250 g 450 g 175 g/db maximum 175 g/db maximum 175g/db 500 g
Hús- és húskészítmények	Szalámi/kolbász száraz Szalonna Étkezési zsír Felvágott Májkrém, vagdalt, pástétom, tepertő, tepertőkrém	600 g 600 g 500 g 200 g 600 g	

Édességek, ételízesítők	Száraz süt/nápolyik/ tálcsás süt. Csokoládé Cukorka Mogyorókrém Só/tengeri só/ ételízesítő granulátum Édes kekszek /darált háztartási keksz Sós krékek/diabetikus kekszek Müzli/zabszelet Zabkása Instant leves por/ tésztalevesek Vitamin pezsgőtabletták Mustár/Ketchup Piros arany/Gulyáskrém/ fokhagymakrém Szezonális, hűtést nem igénylő élelmiszer	maximum 500 g 500 g 200 g 500 g 600 g 500 g 500 g 15 db 10 csomag 15 csomag 2 doboz 1-1 db 1-1 tubus 2 db	nem alkoholtartalmú csak műanyag csomagolású zacskós, 800 g 1000 g műanyag csomagolású, 500 g/db mű v tubusos puha fém csomagolású 200 g 600 g, bejgli, kalács, szaloncukor
Gyümölcsök, zöldségek	Paradicsom, paprika, uborka, alma, eper, körte, szilva, szőlő, banán, narancs, stb.	500 g	
olajos magvak, aszaltványok	mogyoró, napraforgómag, kesudió, mandula, tökmag, diákcsemege, magkeverékek, aszalt / mazsola, sárgabarack, szilva	1500 g	csak hántolt, héj, csontthéj nélküli tartalommal, az aktuális árukészlet függvényében
Étkezési eszközök	Fedeles ételtartó doboz Vízforraló, vízmelegítő Pohár vagy bögre	2 db 1 db 1 db	csak műanyag (maximum 2000 ml) vízmelegítő maximum 350 W, magyar szabvány, földeléses, vízforraló maximum 1000 W túlmelegedés elleni védelemmel ellátott maximum 300 ml, műanyag

Dohányárúk, dohányzással kapcsolatos eszközök

Cigaretta Szivar vagy szivarka Fogyasztási dohány Szipka Pipa Gyufa Öngyújtó Cigarettapapír Papírhüvely, filter Töltő- vagy sodrókészülék Cigarettatárca Füst nélküli dohánytermék (nikotin tapasz)	30 doboz 20 doboz 20 csomag 2 db 2 db 10 doboz 2 db 10 doboz 6 doboz 1 db 1 db 2 doboz	maximum 800 g biztonsági gyufa nem tölthető (egyéb funkció nélküli) maximum 600 db csak műanyag borítású nem nemesfémből készült előzetes orvosi engedéllyel
--	---	--

Papír- és írószerek

Levelezéshez és önképzéshez szükséges eszközök	Levélpapír	50 db	3000 Ft értékig
	Boríték	25 db	
	Bélyeg		
	Képeslap	10 db	
	Zseb- vagy kártyanaptár	1 db	
	Családi fényképek	30 db	
	Levelek	50 db	
	Hivatalos iratok		
	Könyv	2 db	
	Napi-, hetilapok, magazinok	12 db	
			a tankönyvön kívül egy hétnél (napi), hónapnál (havi), fél évnél (magazin) nem régebbi
	Golyóstoll	3 db	
	Golyóstoll betét	3 db	
	Grafitceruza	2 db	
	Színes ceruza	12 db	
	Filctoll	12 db	
	Tankönyv	20 db	nem spirál
	Füzet	5 db	
	Radír, hegyező	1-1 db	

Egyéb használati tárgyak

Vallásgyakorláshoz szükséges kegytárgyak (biblia, imakönyv, rózsafüzér, fából készült kereszt, más vallások eszközei külön engedéllyel)	1-1 db	csak elemmel működtethető, maximum 10 X 10 X 15 cm
Zsebrádió (lámpa, óra és egyéb funkció nélküli)	1 db	
Fülhallgató	1 db	
Karóra (egyéb funkció nélküli)	1 db	
Tv készülék	1 db	
Tartalék elem (kivéve lapos elem)	4 db	
Kártya	2 pakli	
Sakk, társasjáték	1-1 db	
Kézimunka felszerelés	1 garnitúra	
Hangszer	1 db	
Zárkaszekrény lakat	1 db + 2 db kulcs	nem elektromos, nem hajtógáz, nem utántölthető
Légfrissítő	1 db	
WC-illatosító rúd	1 csomag	
Fogvájó	1 csomag	
Szalvéta	1 csomag	
Nylon táska (szatyor)	2 db	

Gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök

Dioptriás szemüveg, szemüvegtok	2-2 db
Gyógyászati segédeszközök, nem vényköteles gyógyszerek	Orvosi engedéllyel és orvos rendelkezése szerinti mennyiség
Tápszer	Orvosi javaslatra, a bv. szerv vezetőjének engedélyével
Kontaktlencse + annak tisztításához tárolásához szükséges eszközök (tartó, folyadék)	2 pár, 300 ml

Enyhébb rezsimbe helyezett fogvatartottak részére, kérelemre engedélyezhető tárgyak+ KÉRELMI LAP

Szobanővény	3 db	asztali méretű
Saját ágynemű	1 db	kizárólag fehér lepedő
Kézi videojáték	1 db	csak elemmel működtethető, csak elemmel működtethető, HSR-n is
Elektromos fogkefe	1 db	csak elemmel működtethető, HSR-en is
Hajvágó gép	1 db	csak elemmel működtethető, férfiak részére, HSR-en is
Szakállvágó gép	1 db	csak elemmel működtethető, HSR-en is
Orrszőr nyíró	1 db	csak elemmel működtethető, nők részére
Epilátor	1 db	nők részére
Szemceruza	1 db	nők részére
Kőpúder	1 db	nők részére
Szempillaspirál	1 db	nők részére
Rúzs	1 db	nők részére
HSR-n : Egyéb élelmiszerek		Egyedi mérlegelés alapján, parancsnoki engedéllyel történő beszerzés

Jutalmazás döntési folyamatábrája

	Reint. tiszti hatáskör	Nyilván- tartási osztály	Pénzügyi csoport	Kijelölt vezető	Parancsnoki hatáskör
Dicséret	döntés				
Soron kívüli látogató fogadás	döntés				
Látogatási idő meghosszabbítás	döntés				
Kond. terem használat díjtanul	vélemény			döntés	
Szem. szükségletekre fordítható összeg növelése	vélemény			döntés	
Tárgyjutalom	vélemény			döntés	
Pénzjutalom	vélemény			döntés	
Végrehajtott fenyítés nyilván- tartásának törlése	vélemény			vélemény	döntés
Látogatófogadás int. kívül	vélemény	vélemény	vélemény	vélemény	döntés
Jutalom eltávozás	vélemény	vélemény	vélemény	vélemény	döntés
Jutalom kimaradás	vélemény	vélemény	vélemény	vélemény	döntés
Javaslat elutasítása	vélemény			vélemény	döntés

.....
bv. intézet

JUTALMAZÁSI JAVASLAT

.....nytsz.: bv. fok.:
 anyja neve: elítelt
 jutalomban való részesítését az alábbi tények alapján javasolom:

, év hó nap

 név, rendfokozat, beosztás

A reintegrációs tiszt véleménye:

.....

, év hó nap

 reintegrációs tiszt

Bv. osztályvezető:.....

, év hó nap

 bv. osztályvezető

Intézetparancsnok:.....
, év hó nap

 intézetparancsnok

6. sz. melléklet

Bv. intézet megnevezése:

FEGYELMI ELJÁRÁS KEZDEMÉNYEZÉSI LAP

I. Név: Azonosító jel:
 Anyja neve: Szül. év: hó: nap:
 Bv. fokozat:

II. Elkövetés helye:
 Elkövetés időpontja:
 Cselekmény leírása:

Többi elkövető:
 Sértettek:

III. Bizonyítási eszközök, tanúk:

Kelt:

.....
 kezdeményező aláírása

IV. Számítógépbe bevitel megtörtént:
 Kelt:

7. sz. melléklet

Dátum:

 bv. intézet, objektum
Szuicid szempontból magas kockázatú fogvatartottak nyilvántartása

	Nyilv.szám	Elhelyezés	Rezsim	Bizt. kockázati szint	Megjegyzés
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

Dátum:

bv. intézet, objektum

Pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett fogvatartottak nyilvántartása

Név	Nyilv.szám	Elhelyezés	Rezsim	Bizt. kockázati szint	Megjegyzés
I. Bántalmazás veszélyének kitétt fogvatartottak					
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
II. Önkárosítók					
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
III. Hosszú időre elítélt fogvatartottak					
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
IV. Egyéb okok miatt pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett fogvatartottak					
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

bv. intézet, objektum

A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megelőzésével kapcsolatos feladatokat koordináló bizottság tagjai:

Név, rendfokozat	Aláírás

Dátum:

bv. osztályvezető

biztonsági osztályvezető

A kimutatás egy példányát átvettem, a korábbi kimutatást visszavételezésre átadtam:

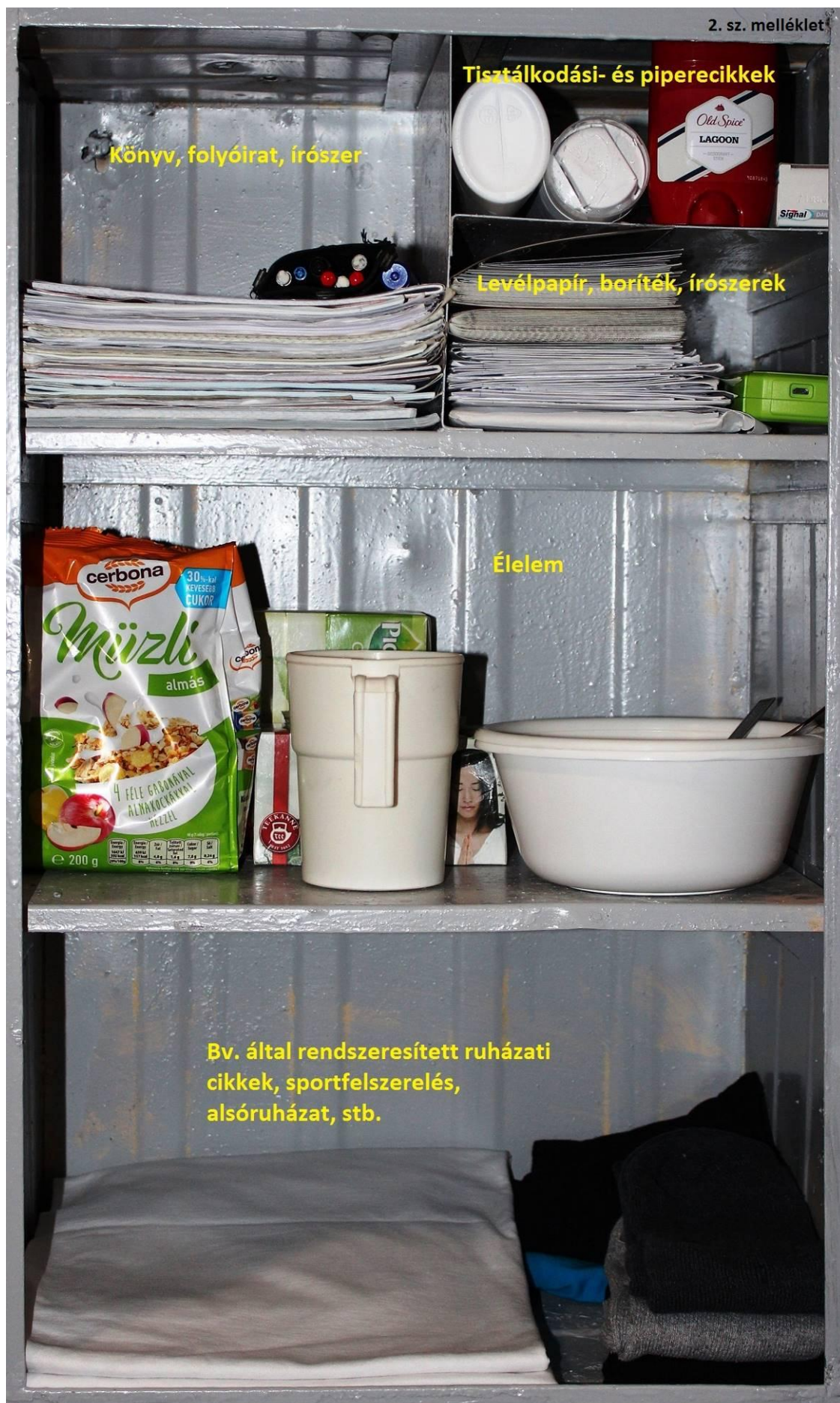
Dátum:

név, rendfokozat, beosztás, szolgálati hely

aláírás

630500/1028-1/2018. ált. OP. körlevél az egységes zárkarendről/ 1. sz. melléklete az ágyazási rendről, 2-3.sz. melléklete a szekrényrendről/

12. FELKÉSZÜLÉSI KÉRDÉSEK

1. Határozza meg a szabadságvesztés célját és feladatát!
2. Ismertesse reintegráció , a reintegrációs tevékenység, reintegrációs program fogalmát, tartalmi elemeit!
3. Beszéljen a Befogadási és Fogvatartási Bizottság feladatairól!
4. Beszéljen a differenciálás lehetőségéről, valamint a kötelező elkülönítés szabályairól!
5. Ismertesse a rezsim fogalmát, valamint a progresszív rezsimszabályokat!
6. Beszéljen a családi-, társadalmi kapcsolatok fontosságáról, valamint ismertesse az intézetben belüli kapcsolattartás formáit!
7. Mi a jutalmazás szerepe az elítéltek nevelésében? Ismertesse a jutalmazás rendjét, milyen jutalomban részesülhet az elítélt?
8. Mi a fegyelmi felelősségre vonás szerepe a fogvatartottak nevelésében? Ismertesse a felelősségre vonás rendjét és az alkalmazható fenyegetéseket!
9. Ismertesse a fiatalkorú elítéltek speciális kezelésének nevelési sajátosságait, a végrehajtás szabályait!
10. Beszéljen a nők büntetés-végrehajtásának speciális vonásairól, a végrehajtás szabályairól!
11. Beszéljen az elítéltek kezelésének sajátosságairól a gyógyító-terápiás részlegen!
12. Beszéljen az elítéltek kezelésének sajátosságairól a hosszúúidos speciális részlegen!
13. Beszéljen az elítéltek kezelésének sajátosságairól az alacsony biztonsági kockázatú részlegen!
14. Ismertesse a reintegrációs őrizet végrehajtásának szabályait, reintegrációs jelentőségét!
15. Mondja el a pszichés egyensúlyvesztés szempontjából veszélyeztetett fogvatartottak kezelésére vonatkozó speciális szabályokat

13. IRODALOMJEGYZÉK

1. Boros János – Csetneky László (2000): Börtönpszichológia. Bp. Rejtjel Kiadó. 2000.
2. Kabódi Csaba-Lőrincz József-Mezey Barna (2005): Büntetéstani alapfogalmak. Bp. Rejtjel Kiadó. 2005.
3. Módos Tamás (1998): Büntetés-végrehajtási nevelés Bp. Rejtjel Kiadó. 1998.
4. Módos Tamás (2003): A reszocializáció módszertana. Nevelés – módszertani tansegédlet. Büntetés-végrehajtási Szakkönyvtár. 2003/3.sz.
5. Dr. Csordás Sándor- Dr. habil. Vókó György : A fogvatartottakkal való bánásmód elvei és gyakorlata Börtönügyi Szemle 2004/4. szám.
6. A 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról
7. Hatályos törvények, jogszabályok és Országos Parancsnoki szakutasítások, utasítások, módszertani útmutatók, szakmai segédanyagok
8. 14/2014. (XII. 17.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott elítéltek és egyéb jogcímen fogvatartottak fegyelmi felelősségéről.
9. 16/2014. (XII. 19.) IM Rendelet - a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól